

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567)

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

ธันวาคม 2566

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ธันวาคม 2566

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

แผนปฏิบัติการราชการรายปี (พ.ศ. 2567) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ที่ปรึกษา

นายแพทย์ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข รักษาการแทน

อธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

นายแพทย์ขวัญชัย วิศิษฐานนท์

รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

นายแพทย์เทวัญ ธาณิรัตน์

รองอธิบดีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ดร.รัชณี จันทร์เกษ

ผู้อำนวยการกองวิชาการและแผนงาน

นางศรีจรรยา โชติ๊ก

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

บรรณาธิการ

นางสาวลัดดาวัลย์ จาดพันธุ์อินทร์

นายชัยพร กาญจนอักษร

นางสาวศศิธร ใหญ่สถิตย์

นางสาวชมารัตน์ ขันดีธีระธนา

ออกแบบปก

นายชัยพร กาญจนอักษร

รวบรวมและจัดทำโดย กลุ่มงานยุทธศาสตร์และแผนงาน กองวิชาการและแผนงาน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

Website <https://www.dtam.moph.go.th/index.php/th/2012-05-10-07-31-12/vision.html>

คำนำ

ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประกาศเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2562 มาตรา 16 ระบุให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา และแผนระดับ 3 อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2567) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้บรรลุวิสัยทัศน์การเป็นองค์กรหลักด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ผสมผสานภาคีเครือข่าย เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพและหนุนเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยเชื่อมั่นว่าสำคัญเพื่อยกระดับให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมของเอเชียภายในปี 2570 และจะส่งผลต่อเป้าหมายภาพรวมของกระทรวงสาธารณสุข คือ ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน อันจะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

การจัดทำแผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2567) ฉบับนี้ เป็นแผนปฏิบัติราชการที่ถ่ายทอดจากแผนปฏิบัติราชการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) โดยได้วางกรอบแนวคิดให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) แนวคิดประเทศไทย 4.0 นโยบายรัฐบาล ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 และแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) โดยแผนปฏิบัติราชการฉบับนี้ประกอบด้วย 4 เรื่อง (4 SMARTs) คือ 1) พัฒนาวิชาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรม การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic) 2) พัฒนาศักยภาพการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความท้าทายทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service) 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom) และ 4) พัฒนาองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหาร การเปลี่ยนแปลง เพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย (SMART DTAM) เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานในสังกัดกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตลอดจนเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานเพื่อถ่ายทอดให้เป็นแผนปฏิบัติราชการรายปีในห้วงระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนแผนปฏิรูปราชการ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้ได้รับจัดสรรงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันจะส่งผลให้เกิดผลผลิตที่สามารถส่งมอบให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในทุกระดับและเป็นไปตามความคาดหวังไว้อย่างมีคุณภาพ

ทั้งนี้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ขอขอบคุณผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกระดับที่มีส่วนร่วมในการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567) ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ นี้ จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานด้านการแพทย์และสาธารณสุขร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุขที่ต้องการให้ประชาชนมีสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืนต่อไป

(นายแพทย์วิศิศิลป์ วิษณุโยธิน)

รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข รักษาการแทน
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ธันวาคม 2566

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร.....	1
ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560	4
ส่วนที่ 3 ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แห่งสหประชาชาติ	45
ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน กรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	48
4.1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis.....	48
4.2 จุดยืนและเข็มมุ่ง และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567)	49
ส่วนที่ 5 สารสำคัญของแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567)	55
5.1 ภาพรวม.....	55
5.1.1 วิสัยทัศน์ของส่วนราชการ	55
5.1.2 พันธกิจของส่วนราชการ.....	55
5.1.3 วัตถุประสงค์	55
5.1.4 เป้าประสงค์และตัวชี้วัดรวม (Ultimate Goal).....	56
5.1.5 แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการกรม (Strategic issues)	56
5.2 แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567)	58
5.2.1 เรื่องที่ 1 พัฒนาศึกษาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรมกรมการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic)	58
5.2.2 เรื่องที่ 2 พัฒนาศึกษาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบบริการ สุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความท้าทายทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service).....	64
5.2.3 เรื่องที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom).....	71
5.2.4 เรื่องที่ 4 พัฒนาศึกษาการ วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย (SMART DTAM).....	79
5.3 ประมาณการวงเงินงบประมาณ พ.ศ. 2567	83
บรรณานุกรม.	99

แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567) ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ส่วนที่ 1 บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567) ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก จัดทำขึ้นตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประกาศ เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 และพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 ประกาศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2562 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานของกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกในการขับเคลื่อนพันธกิจพัฒนาวิชาการและการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก โดยส่งเสริมและพัฒนาการวิจัย การจัดระบบความรู้ พัฒนาแหล่งผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร คัมภีร์ อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการบริการ การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ เพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ “องค์กรหลักด้านการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือกที่ผสานพลังภาคีเครือข่าย เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพและหนุนเสริมความมั่นคง ทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน” โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม การเปลี่ยนแปลงปัจจัยภายใน และภายนอก และความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ส่งผลต่อระบบสุขภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยมีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วย ความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570) นโยบายของคณะรัฐมนตรี แผนปฏิบัติการในภาพรวมของ กระทรวงสาธารณสุข และแผนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567) ได้ถอดมาจากแผนปฏิบัติการ ระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และขับเคลื่อนภายใต้ แผนปฏิบัติการทั้งสิ้น 4 เรื่อง (4 SMARTs) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่จะพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อการยกระดับให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมของเอเชียภายในปี 2570 ซึ่งแผนปฏิบัติการ 4 เรื่อง (4 SMARTs) ได้แก่

1) **พัฒนาวิชาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic)** ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 คัมภีร์ อนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสรรค์องค์ความรู้ พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกรองรับวิกฤตสุขภาพและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กลยุทธ์ที่ 3 นำวิทยาการ เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาระบบการจัดระบบความรู้ และฐานข้อมูลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือก และ กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความฉลาดรู้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแก่ประชาชน เพื่อการพึ่งตนเองทางสุขภาพ เป็นสังคมการใช้สมุนไพรที่เข้มแข็ง โดยประมาณการวงเงินงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 102.1404 ล้านบาท ผ่านงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด

2) **พัฒนาบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความต้องการทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service)** ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาขีดความสามารถของการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกใน

สถานบริการสาธารณสุขของรัฐทุกระดับเพื่อตอบสนองปัญหาด้านสุขภาพของประเทศ บูรณาการการดำเนินงานร่วมกับสหวิชาชีพ และลดความแออัดของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างและบูรณาการองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีศักยภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชนให้กับสหวิชาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นใจและความเชื่อมั่น กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาขีดความสามารถด้านการบริการ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรทั้งระบบ มุ่งสู่มาตรฐานบริการทางการแพทย์ที่มีความเป็นเลิศ (Center of TAM Excellence) กลยุทธ์ที่ 4 ยกระดับบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์พื้นบ้าน ทั้งในระบบบริการสาธารณสุขภาครัฐและภาคเอกชนที่มีสมรรถนะสูงรองรับปัญหาสุขภาพในระดับประเทศ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนากลไกการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชนอย่างทั่วถึงทุกสิทธิหลักประกันสุขภาพ กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีคุณภาพให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) และกลยุทธ์ที่ 7 พัฒนากลไกสนับสนุนและบริหารจัดการการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service plan) ให้สามารถบูรณาการกับเครือข่ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยประมาณการวงเงินงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 309.3472 ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณแผ่นดิน 165.1571 ล้านบาท และรายได้หน่วยงาน 144.1901 ล้านบาท

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบนิเวศน์ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างโอกาสและรายได้ให้กับประเทศ กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลสุขภาพของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างครบวงจรห่วงโซ่อุปทาน กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนารูปแบบบริการสุขภาพและบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 คลี่คลายลง (Post-COVID) กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อสร้างความมั่งคั่งและกระจายรายได้ให้กับชุมชน และกลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับอาชีพนวดไทยให้มั่นคง มีศักยภาพ และได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยประมาณการวงเงินงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 285.6148 ล้านบาท แบ่งเป็นงบประมาณแผ่นดิน 262.9986 ล้านบาท และรายได้หน่วยงาน 22.6162 ล้านบาท

4) พัฒนางองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย (SMART DTAM) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 องค์กรบริหารจัดการเป็นเลิศ กลยุทธ์ที่ 2 ปรับระบบและโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และทันต่อการเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์ที่ 3 ปฏิรูประบบบริหารทรัพยากรบุคคล กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีทักษะที่หลากหลาย (Multitasking) มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความสุขในการทำงาน เพื่อให้กรมมีผลผลิตที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน และ กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนารูปแบบการบริหารและบริการสู่ระบบดิจิทัล โดยประมาณการวงเงินงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 146.58144 ล้านบาท ผ่านงบประมาณแผ่นดินทั้งหมด

นอกจากนี้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกยังมีการขับเคลื่อนงานด้านการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยผ่านกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย โดยประมาณการวงเงินงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 120.0000 ล้านบาท และมิงงบประมาณรองรับแผนงานบุคลากรภาครัฐและรายจ่ายประจำขั้นต่ำ/จำเป็น รายการผูกพัน โดยประมาณการวงเงินงบประมาณไว้ทั้งสิ้น 192.9165 ล้านบาท

โดยสรุปแล้วกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกได้ประมาณการวงเงินการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567) ไว้ทั้งสิ้น 1,034.1808 ล้านบาท ครอบคลุมแหล่งงบประมาณจากเงินงบประมาณแผ่นดิน (งบประมาณรายจ่ายประจำปีกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น) และเงินรายได้ของหน่วยงาน (เงินนอกงบประมาณ)

ส่วนที่ 2 ความสอดคล้องกับแผน 3 ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (แผนระดับที่ 1)

แผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2567) ของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (หลัก)

(1) เป้าหมาย สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

1) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

1.1 ช่วงวัยผู้สูงอายุ

2) การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี

2.1 การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ

2.2 การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ

2.3 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี

2.4 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

2.5 การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

3.1 การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ครอบครัวและชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

มุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อบูรณาการการให้บริการสุขภาพร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันอย่างไร้รอยต่อ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง ครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ เสริมสร้างให้ประชาชนรอบรู้ด้านสุขภาพที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยสู่การใช้ประโยชน์สูงสุด ถือเป็นหน้าที่ของรัฐบาลได้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยมีประเด็นสุขภาพที่มุ่งเน้น ได้แก่ การดูแลสุขภาพประชาชนโดยเฉพาะในผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ผู้ป่วยในระยะประคับประคอง และผู้สูงอายุ ตลอดจนเป็นหน่วยงานสนับสนุนให้สถานีนามายเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ได้ถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถจัดบริการการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกในระดับพื้นที่ได้เต็มศักยภาพ เกิดความต่อเนื่องของการจัดบริการด้านสุขภาพ ให้บริการประชาชนที่ผ่านการพัฒนาคุณภาพของการบริการสุขภาพในระดับปฐมภูมิ ผ่านการพัฒนารูปแบบ และแนวทางการจัดบริการเพื่อให้แต่ละหน่วยบริการเลือกใช้ในการจัดบริการสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทของ แต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในหน่วย บริการที่ถ่ายโอนไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในระดับพื้นที่

2) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง (รอง)

(1) เป้าหมาย

1) ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ

2) ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

1) การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาคีรัฐและที่มีใช้ภาครัฐ

1.1 การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาคีรัฐและที่มีใช้ภาครัฐ

2) การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

2.1 การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน จากภัยคุกคามและปัญหาที่ส่งผลต่อความมั่นคง ได้แก่ การค้ามนุษย์ การแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติใน 2 ส่วน ได้แก่ (1) การสร้างเกียรติภูมิอำนาจต่อรอง และหนุนเสริมให้นานาชาติยอมรับในระดับสากล ผ่านกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก สมุนไพร และการนวดไทยเป็นรูปแบบที่ดีของการขับเคลื่อนการแพทย์ดั้งเดิมให้กับภูมิภาคอาเซียนและประเทศอื่น ๆ ประสานและร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายข้อตกลงความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์จากการคุ้มครองและเฝ้าระวังภูมิปัญญาในเวทีระดับสากล รวมถึงสร้างความร่วมมือกับองค์การอนามัยโลกและเครือข่ายในแต่ละประเทศ เพื่อพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งส่งผลให้ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ และ (2) มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพในการใช้สมุนไพรที่ถูกปลดล็อกจากการเป็นยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2562 และฉบับที่ 8 พ.ศ. 2564 ให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างมีวิจารณญาณ ถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัย เพื่อป้องกันอาการข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์จากการใช้อย่างไม่ถูกวัตถุประสงค์ ตลอดจนนำศักยภาพของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อสนับสนุนการลดผลกระทบจากยาเสพติดต่อผู้เสพและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมร่วมกับหน่วยบริการสาธารณสุขในระดับพื้นที่ โดยมุ่งหวังในการบรรลุเป้าหมายให้ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

3) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (รอง)

(1) เป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

1) การเกษตรสร้างมูลค่า

1.1 เกษตรชีวภาพ

2) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต

2.1 อุตสาหกรรมชีวภาพ

2.2 อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร

3) สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว

3.1 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

3.2 ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

4) โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก

4.1 สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4.2 เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ

5) พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่

5.1 ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

การสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรมีศักยภาพและส่งเสริมให้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผ่านการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ได้รวบรวม อนุรักษ์ไว้ มาส่งเสริม และสนับสนุนให้สามารถนำไปพัฒนา งานวิจัยและนวัตกรรมให้เกิดผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการใหม่ ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีกระแสนิยม การดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระแสความนิยมการใช้ฟ้าทะลายโจร กัญชา กัญชง และสมุนไพรเพื่อดูแลสุขภาพ และการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุในสังคมโลก รวมถึงการเสริมสร้าง ศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผู้ประกอบการสถานพยาบาล ผู้ประกอบการด้านสถานประกอบการเพื่อ สุขภาพ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้สามารถนำองค์ความรู้และสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการ สร้างมูลค่าเพิ่ม รองรับบริการทางการแพทย์ครบวงจรและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในประชาชน กลุ่มผู้รักสุขภาพ นักท่องเที่ยวและชาวต่างประเทศที่มีรายได้สูง

4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (รอง)

(1) เป้าหมาย สร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

1.1 สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษาโดยเฉพาะ สำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

2) การเสริมสร้างพลังทางสังคม

2.1 การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

มุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มี ศักยภาพเพื่อบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคของผู้สูงอายุให้มี คุณภาพ เหมาะสมกับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่มีความจำเพาะเฉพาะราย และครอบคลุมทุกพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการนำผลการศึกษาวิจัยและข้อมูลเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์เพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์แผน ไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้เข้าสู่ชุดสิทธิประโยชน์ของระบบประกันสุขภาพของประเทศในทุก ประเภท ตลอดจนสนับสนุนองค์ความรู้และวิชาการเพื่อคัดเลือดยาจากสมุนไพรที่มีความจำเป็นในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ มีความปลอดภัย มีประสิทธิภาพ มีข้อบ่งใช้ชัดเจน และมีหลักประกันคุณภาพมาตรฐาน ให้ เป็น รายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในกลุ่มโรคและกลุ่มอาการ ที่มีความสำคัญในระบบสุขภาพ ประชาชนสามารถเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง อันเป็นการสร้างความเข้มแข็งและ พึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ และมีส่วนช่วยให้เข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของ ประชาชนในสถานบริการสาธารณสุขเป็นไปอย่างไร้รอยต่อร่วมกับการให้บริการการแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อให้ การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุเป้าหมายให้เกิดการสร้าง ความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติในสังคมไทย

5) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (รอง)

(1) เป้าหมาย ใช้ประโยชน์และสร้างการเติบโต บนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้สมดุลภายในขีดความสามารถของระบบนิเวศ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

1.1 เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน

1.2 อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

มุ่งเน้นการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรภายใต้กรอบการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย เพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Herbs in BCG) ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสมุนไพรและบริเวณถิ่นกำเนิดสมุนไพรตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและ ส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ผ่านการประกาศกำหนดประเภท ลักษณะ ชนิด และชื่อของ สมุนไพรที่มีค่าต่อการศึกษาหรือวิจัย หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ หรืออาจจะสูญพันธุ์ ให้เป็นสมุนไพร ควบคุม และมีการจัดทำแผนจัดการเพื่อคุ้มครองสมุนไพร เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสมุนไพรและบริเวณถิ่น กำเนิดของสมุนไพรที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพหรืออาจได้รับผล กระทบกระเทือนจากการกระทำของมนุษย์ได้โดยง่ายในเขตพื้นที่ที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เพื่อให้ การพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งในการบรรลุเป้าหมายเพื่อใช้ ประโยชน์และสร้างการเติบโตบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลภายในขีดความสามารถของ ระบบนิเวศ

6) ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (รอง)

(1) เป้าหมาย

1) ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวมตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส

2) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(2) ประเด็นยุทธศาสตร์

1) ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่าง สะดวกรวดเร็ว โปร่งใส

1.1 การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของ ภูมิภาค

1.2 ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

2) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยง การพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่

2.1 ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

2.2 ระบบการเงินการคลังประเทศสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

2.3 ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ

3) ภาครัฐมีความทันสมัย

3.1 องค์การภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ

3.2 พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

4) บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ

4.1 ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม

4.2 บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

5) ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

5.1 บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

5.2 การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ

6) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น

6.1 ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง

(3) การบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ

สนับสนุนให้กรมมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการทบทวน พัฒนา และปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับภารกิจอย่างทันสมัย การปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร และขับเคลื่อนแผนปฏิรูปราชการฯ อย่างยืดหยุ่น สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติและสถานการณ์ ปัจจุบันแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนการควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยงในการกำกับการบริหาร การจัดการการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด คุ่มค่า ได้ผลตามเป้าหมาย เกิดประโยชน์สูงสุด การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการให้บริการตามภารกิจของกรมของประชาชน ที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและสมรรถนะสูงควบคู่กับการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมองค์กร พัฒนาระบบการเพื่อตอบสนองผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นต้นแบบที่ดีของระบบการบริหารราชการที่ดีในการขับเคลื่อนองค์กรคุณภาพ มีธรรมาภิบาล เกิดความโปร่งใส ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกที่รวดเร็วและรุนแรง (VUCA World)

2.2 แผนระดับที่ 2

2.2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

(1) ประเด็น การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี (หลัก)

(1.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 130001 คนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ เสริมให้นำบรรลุตัวชี้วัดอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (อายุเฉลี่ย) เพื่อบรรลุเป้าหมายไม่น้อยกว่า 72 ปี ภายในปี 2570 ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกกระทรวงสาธารณสุข โดยการนำศักยภาพของการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) ทั้งในสาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน สาขาการใช้กัญชาทางการแพทย์ สาขาการพัฒนาระบบบริการการใช้ยาอย่างสมเหตุผล สาขาการดูแลระยะเปลี่ยนผ่านผู้ป่วยกึ่งเฉียบพลัน (Intermediate Care) และการดูแลแบบ

ประคับประคอง (Palliative Care) หรือสาขาอื่น ๆ ที่การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีศักยภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชน และรองรับสถานการณ์ปัญหาด้านสุขภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ วิชาการ วิจัยและนวัตกรรม และแนวทางการรักษาโรคที่การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีศักยภาพร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันของหน่วยบริการสาธารณสุขทุกระดับอย่างมีคุณภาพมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมประชาชนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการมุ่งเน้นการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ผ่านการพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพที่ถูกต้อง ผ่านภาคีเครือข่ายการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง อาทิ ครอบครัว บ้าน โรงเรียน ชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อให้ประชาชนเกิดการตระหนักรู้และเลือกใช้บริการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรในการดูแลสุขภาพของตนเองและชุมชนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามสถานการณ์

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานด้านแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อสนับสนุนคนไทยมีสุขภาพที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ดีเพิ่มขึ้นในขณะนี้ยังไม่สามารถระบุได้ว่าจะสามารถช่วยให้คนไทยมีอายุเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายเท่าใด อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ได้กล่าวถึงเพื่อมุ่งให้เกิดการบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ นี้ จะสามารถส่งเสริมและตอบสนองผลกระทบเชิงสุขภาพเพื่อมุ่งลดอัตราป่วยและอัตราตายในกลุ่มโรค/กลุ่มอาการที่การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีศักยภาพ และมุ่งลดความแออัดและลดระยะเวลารอคอยในโรงพยาบาลขนาดใหญ่จากการมุ่งเน้นการขยายการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในหน่วยบริการในระดับปฐมภูมิ

(1.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ

- แนวทางการพัฒนา

1) สร้างเสริมความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการสุขภาพ รวมทั้งส่งเสริมความรู้และความรอบรู้และพฤติกรรมสุขภาพจิตของคนทุกกลุ่มวัยผ่านการพัฒนาสื่อเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านสุขภาพและกระบวนการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพจิตที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโดยสะดวกและนำไปใช้ในการจัดการสุขภาพได้อย่างเหมาะสม

2) พัฒนาภาคีเครือข่ายการพัฒนาทุกภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้องมีองค์ความรู้ และความพร้อมที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยและตายจากโรคที่ป้องกันได้ รวมถึงศักยภาพในการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพและสุขภาพจิตได้ด้วยตัวเอง นำไปสู่การพึ่งตัวเอง และมีการกระจายอำนาจ การวางแผน การตัดสินใจ เพื่อให้ดำเนินการด้านสุขภาพต่าง ๆ ตอบสนองต่อความจำเป็นในพื้นที่อย่างแท้จริง รวมทั้งพัฒนาระบบเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมทุกระดับ

3) การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม และกลไกการสื่อสารประชาสัมพันธ์แบบบูรณาการทุกระดับ เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาพและสุขภาพจิตของประชาชน

4) กำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามทั้งด้านสุขภาพและสุขภาพจิตของประชาชน โดยผลักดันการสร้างเสริมสุขภาพในทุกนโยบายที่ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสุขภาพของประชาชน เพื่อลดภัยคุกคามที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสุขภาพคนไทย

- เป้าหมายของแผนย่อย 130101 ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพสามารถดูแลสุขภาพมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักในการนำองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ไปวิเคราะห์ เพื่อนำไปใช้ในพัฒนานโยบายเชิงป้องกันกับปัจจัยเสี่ยงใหม่ ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน และมีภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปรับใช้ในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่เหมาะสม รวมถึงมีกระบวนการสังเคราะห์ ถ่ายทอด สื่อสาร สร้างความรอบรู้ที่ถูกต้องผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น บุคลากรด้านสาธารณสุขที่จะต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ที่เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพเพื่อส่งต่อไปยังประชาชน มีเครื่องมือและกลไกการทำงานจากการพัฒนาเทคโนโลยีการเฝ้าระวังและตอบโต้ความเสี่ยงด้านสุขภาพที่ถูกต้องและเพิ่มการสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีความน่าเชื่อถือที่ผ่านการปรับ Rebranding และเพิ่ม Social Marketing เพื่อพัฒนาให้มาตรการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดกระแสกล่อมผู้รักสุขภาพและสนใจการนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพมีแนวโน้มสูงขึ้น ตลอดจนพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สามารถตระหนักถึงการมีสุขภาพที่ดีและมีศักยภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องภายใต้หลักฐานและข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการรับรู้ เข้าใจ และนำองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกไปใช้อย่างไม่ถูกต้องและเหมาะสม โดยการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้อัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชากรในภาพรวมเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้นในภาพรวมของประเทศ

- Contribution ต่อเป้าหมาย การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งของการบรรลุตัวชี้วัดของอัตราความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชากร โดยมุ่งให้บรรลุเป้าหมายไม่น้อยกว่า 70 คะแนน ภายในปี 2570 โดยบูรณาการร่วมกับกรมอนามัยในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ และสามารถป้องกันและลดโรคที่สามารถป้องกันได้ เกิดเป็นสังคมบ่มเพาะจิตสำนึกการมีสุขภาพดีสูงขึ้นตามบริบทที่กรมเกี่ยวข้อง เช่น การเข้าถึงข้อมูลและการค้นหาข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร การเข้าใจฉลากของผลิตภัณฑ์สมุนไพร การเข้าใจข้อบ่งชี้ของบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ความรู้ของบุคลากรทางการแพทย์และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่จะช่วยในการตอบข้อซักถามข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระดับพื้นที่ และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการตรวจสอบผลิตภัณฑ์สมุนไพรว่ามีคุณภาพมาตรฐาน และปลอดภัยหรือไม่ ตลอดจนทราบแหล่งร้องเรียนเมื่อพบปัญหาจากการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรด้วย

(1.3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดี

- แนวทางการพัฒนา

สร้างการมีส่วนร่วมเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ และการพัฒนาคุณภาพบริการอนามัยแบบบูรณาการร่วมกับชุมชน รวมทั้งพัฒนาการวิเคราะห์ความเสี่ยง การประเมินความต้องการด้านสุขภาพ เพื่อกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด โดยพัฒนาแนวทางและศักยภาพบุคลากรสาธารณสุขและหน่วยงานระดับท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสุขภาพในชุมชนและระหว่างชุมชนอื่น ๆ

- เป้าหมายของแผนย่อย 130201 จำนวนชุมชนสุขภาพดีเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนในการพัฒนาต้นแบบชุมชนสุขภาพดี ภายใต้ตัวชี้วัดตำบลที่ผ่านเกณฑ์ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต “ชุมชนสร้างสุข” ต่อจำนวนตำบลทั่วประเทศ โดยนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้าน และสมุนไพรมาประยุกต์ใช้ในชุมชน ผ่านกลไกจัดการสุขภาพ โรงเรียน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ให้สามารถเสริมสร้างสุขภาวะ เป็นที่พึงของชุมชน สามารถลดรายจ่ายด้านสุขภาพ ซึ่งจะช่วยเสริมทำให้จำนวนชุมชนสุขภาพดีในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

- Contribution ต่อเป้าหมาย การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งที่ตอบสนองตัวชี้วัดให้ตำบลที่ผ่านเกณฑ์ตำบลจัดการคุณภาพชีวิต “ชุมชนสร้างสุข” ต่อจำนวนตำบลทั่วประเทศอย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง ภายในปี 2567 ผ่านการนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อนำไปใช้ในการสร้างความเข้มแข็งของแต่ละชุมชนในการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ

(1.4) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี

- แนวทางการพัฒนา

1) **ปรับเปลี่ยนและพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย ได้ตามมาตรฐานสากล**
ภายใต้ระบบการบริหารที่มีการกระจายอำนาจ มีประสิทธิภาพ พอเพียง เป็นธรรมและยั่งยืน รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานพยาบาลทุกสังกัดในเขตพื้นที่สุขภาพในการพัฒนาคุณภาพระบบบริการทั้งด้านบุคลากร ทรัพยากรทางการแพทย์ และโครงสร้างพื้นฐานที่เชื่อมโยงบริการตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ และตติยภูมิเข้าด้วยกันอย่างไม่มีอุปสรรค พร้อมพัฒนาระบบส่งต่อและระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่สามารถเชื่อมโยงทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบบริการสุขภาพ

2) **ปรับเปลี่ยนและพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพของประชาชนตลอดช่วงชีวิต** ให้มีประสิทธิภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานความยั่งยืนทางการคลัง โดยจัดทำแนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกันทั้งภาครัฐและผู้ใช้บริการตามฐานะที่คำนึงถึงความเป็นธรรมและการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย โดยพิจารณาถึงความเป็นไปได้ทางการคลังของประเทศ รวมทั้งบูรณาการระบบข้อมูลสารสนเทศของแต่ละระบบหลักประกันสุขภาพให้เกิดความเป็นเอกภาพทั้งเรื่องสิทธิประโยชน์ การใช้บริการงบประมาณการเบิกจ่าย และการติดตามประเมินผล

3) **นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพกับระบบบริการสุขภาพ และระบบสุขภาพทางไกล** เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญ

- เป้าหมายของแผนย่อย 130301 มีระบบสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานที่ประชากรทุกระดับเข้าถึงได้ดีขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักในการนำศักยภาพของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของระบบบริการสุขภาพร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันอย่างไร้รอยต่อ ผ่านการดำเนินการทั้งในมิติการพัฒนาวิชาการ การพัฒนามาตรฐานการบริการ และการต่อยอดการจัดการเพื่อบูรณาการเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุขร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้แผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) ในหลากหลายสาขา และให้ความสำคัญกับปัญหาสุขภาพที่สำคัญของประเทศและเป็นกลุ่มโรค/อาการที่การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีศักยภาพ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการติดตั้งและขยายผลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์

ทางเลือกในหน่วยบริการปฐมภูมิทั้งในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดบริการและการเข้าถึงบริการสุขภาพเบื้องต้นของประชาชนที่บูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยมุ่งหวังว่าการดำเนินงานดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในการบรรลุตัวชี้วัดของประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพ ไม่เกินอันดับที่ 20 ของโลกภายในปี 2570

- Contribution ต่อเป้าหมาย การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้อันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพในระดับโลกมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์การจัดอันดับของ Bloomberg จะพิจารณาจากความคุ้มค่าต่อการเสียค่าบริการทางสาธารณสุข พบว่าภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีผลการศึกษาและงานวิจัยรองรับ และมีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่สำคัญของประเทศจะช่วยให้ประเทศไทยพึ่งพาการใช้สมุนไพรในประเทศเพิ่มขึ้น และช่วยลดการนำเข้ายาจากต่างประเทศเฉลี่ยอย่างน้อยปีละ 1,500 ล้านบาท (ข้อมูลจาก Health Data Center) ซึ่งก่อให้เกิดการลดต้นทุนด้านการดูแลสุขภาพในกลุ่มโรค/อาการที่การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีศักยภาพและสามารถบูรณาการการรักษาร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันอย่างไร้รอยต่อ

(1.5) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การกระจายบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

- แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมระบบการจัดบริการสาธารณสุขทั้งในระดับปฐมภูมิและบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไปยังส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนารูปแบบและคุณภาพการบริการปฐมภูมิและเพิ่มขีดความสามารถของระบบและบุคลากร รวมทั้ง จัดให้มีกลไกช่วยเหลือและสนับสนุนสวัสดิการชุมชนที่ครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือด้านค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการจากสถานพยาบาลของรัฐในพื้นที่มีคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน อาทิ ค่าใช้จ่ายการเดินทางไปสถานพยาบาล รวมทั้งจัดให้มีบริการด้านสุขภาพเชิงรุกทั้งในด้านการให้คำปรึกษา การควบคุมและป้องกันกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาเรื้อรังต่อสุขภาพ และการส่งเสริมด้านสุขอนามัย

- 2) พัฒนากำลังคนและบุคลากรด้านสุขภาพสู่ความเป็นมืออาชีพ สร้างและพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายด้านสุขภาพ รวมทั้งสร้างการตระหนักรู้ให้กับประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของตนเองและวิธีการแก้ไขปัญหาสำหรับบุคคลที่ไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐาน

- เป้าหมายของแผนย่อย 130401 การเข้าถึงบริการสาธารณสุขมีความเหลื่อมล้ำลดลง
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ เป็นหน่วยงานหลักในการมุ่งเน้นพัฒนางานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในมิติการพัฒนาวิชาการ การพัฒนามาตรฐานการบริการ และการต่อยอดการจัดบริการเพื่อบูรณาการเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุขร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับการพัฒนาบริการด้านสุขภาพที่สอดคล้องกับความต้องการและโรคภัยไข้เจ็บอื่นที่เป็นปัญหาสุขภาพในระดับประเทศโดยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีศักยภาพ เพื่อลดภาระและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการให้บริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนปัจจุบัน และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมให้การจัดอันดับประสิทธิภาพระบบบริการสุขภาพที่มีการบูรณาการการแพทย์แผนไทยในระบบบริการสุขภาพมีอันดับที่ดีขึ้น (1 ใน 25)

- Contribution ต่อเป้าหมาย การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถส่งต่อผลลัพธ์ในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนให้กลุ่มคนเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า ที่ตกมิตด้านสุขภาพ ได้รับการดูแล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ผ่านการบูรณาการการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐที่มีชุดสิทธิประโยชน์ของหลักประกัน

สุขภาพแห่งชาติรองรับในยาสมุนไพรหรือหัตถการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เป็นผลการศึกษาเชิงประจักษ์และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรทางการแพทย์และประชาชนทั่วไป ให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการอย่างน้อยร้อยละ 20 ของจำนวนครั้งการให้บริการในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทั่วประเทศ

(2) ประเด็น (01) ความมั่นคง (รอง)

(2.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 010002 ประชาชนอยู่ดี กินดีและมีความสุขดีขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มีกลวิธีในการนำพืชสมุนไพรที่เคยเป็นยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือยังเป็นยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายที่มีศักยภาพและประโยชน์ทางการแพทย์ ไปใช้เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนให้มีสุขภาพที่ดี ผ่านกระบวนการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การกำหนดมาตรฐานการให้บริการสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ปลอดภัยลดปัญหาการนำพืชสมุนไพรดังกล่าวไปใช้อย่างไม่พึงประสงค์ ตลอดจนนำศักยภาพของการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาบูรณาการเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm reduction) เพื่อดูแลสุขภาพผู้ที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาอย่างน้อยร้อยละ 1 ของผู้ป่วยทั้งหมด ซึ่งร่วมลดปัญหาสังคมให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้น และจะส่งผลสนับสนุนให้ดัชนีวัดความสุขโลก ไม่เกินอันดับที่ 30 ภายในปี 2570 ต่อไป

(2.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การป้องกันและแก้ไขปัญหาลดผลกระทบต่อความมั่นคง

- แนวทางการพัฒนา
- **ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด** มุ่งยึดแนวความคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติดตั้งแต่ต้นน้ำ-กลางน้ำ-ปลายน้ำ ในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ...

(5) การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสมเป็นรูปธรรม โดยการปลูกฝังค่านิยมและองค์ความรู้ที่เหมาะสม อันจะส่งผลกระทบต่อความคิดและโน้มน้าวให้เกิดความเห็นที่

(7) การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึงการบำบัดรักษา และการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด โดยการคัดกรอง ประเมินวินิจัยที่มีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการดูแลและให้การบำบัดรักษาที่เหมาะสม มีมาตรฐาน พร้อมทั้งให้การติดตามช่วยเหลือ พันฟูสมรรถภาพที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้สามารถอยู่ร่วมในสังคมชุมชน ได้อย่างปกติสุขและเท่าเทียม

- เป้าหมายของแผนย่อย 010201 ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น ปัญหายาเสพติด ความมั่นคงทางไซเบอร์ การค้ามนุษย์ ฯลฯ) ได้รับการแก้ไขจนไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีกลวิธีในการนำพืชสมุนไพรที่เคยเป็นยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือยังเป็นยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายที่มีศักยภาพและประโยชน์ทางการแพทย์ ไปใช้เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนให้มีสุขภาพที่ดี ผ่านกระบวนการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ การกำหนดมาตรฐานการให้บริการสุขภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ปลอดภัยลดปัญหาการนำพืชสมุนไพรดังกล่าวไปใช้อย่างไม่พึงประสงค์ ตลอดจนนำศักยภาพของการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาบูรณาการเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm reduction) เพื่อดูแลสุขภาพผู้ที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาอย่างน้อยร้อยละ 1 ของผู้ป่วยทั้งหมด คิดเป็น 1,793 คน จากผู้รับการบำบัดรักษาและพันฟูผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการรวบรวมในระบบข้อมูลการบำบัดรักษา และพันฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ทั้งสิ้น 179,381 คน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (Health Data Center) ซึ่งร่วมลดปัญหาสังคมให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

- Contribution ต่อเป้าหมาย การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีส่วนสนับสนุนให้ดัชนีความปลอดภัยจากภัยคุกคามให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้นทางอ้อม ภายใต้องค์ประกอบของระบบรักษาความปลอดภัย คำนึงถึงปัจจัยทางอาญาที่ร้ายแรง อาทิ การก่ออาชญากรรมและการฆาตกรรม และการรับรู้ถึงความไว้วางใจของประชาชนในการรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ผ่านการนำศักยภาพของการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาบูรณาการเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติด (Harm reduction) เพื่อดูแลสุขภาพผู้ที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาอย่างน้อยร้อยละ 1 ของผู้ป่วยทั้งหมด คิดเป็น 1,793 คน จากผู้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านการรวบรวมในระบบข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) ทั้งสิ้น 179,381 คน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (Health Data Center) ซึ่งร่วมลดปัญหาสังคมให้มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

(3) ประเด็น การต่างประเทศ (รอง)

(3.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 020001 การต่างประเทศไทยมีเอกภาพทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากลและมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ สนับสนุนการนำศักยภาพและความโดดเด่นของการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรในประเทศ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับภูมิภาคอื่น ในการนำการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศนั้น ๆ บูรณาการการให้บริการสุขภาพร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดคะแนนการต่างประเทศไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ภายในปี 2570 ในมิติของการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ และการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก เพื่อสร้างความนิยมไทยในต่างประเทศและสร้างมูลค่าให้แก่แบรนด์สินค้าไทย ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนาและทางวิชาการการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างประเทศ

(3.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

● แนวทางการพัฒนา

- 1) เสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ตามกฎระเบียบ พันธกรณีระหว่างประเทศ และมาตรฐานสากล

- 2) ผลักดันให้มีการจัดทำ ปรับปรุง และบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศ ให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยและความเป็นมาตรฐานสากล และจัดทำความตกลงกับต่างประเทศให้รองรับพัฒนาการใหม่ ๆ ในเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ของชาติ และมุ่งอนาคตพันธกรณีระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์สากลที่สำคัญหรือที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

- เป้าหมายของแผนย่อย 020301 ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนในการพัฒนาและจัดเตรียมข้อมูลเชิงวิชาการและองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมท่าทีของประเทศไทยต่อประเด็นต่าง ๆ การประชุมความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้บริหารระดับสูงกระทรวงสาธารณสุขในส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงยกระดับมาตรฐานการให้บริการและผลิตภัณฑ์ให้เทียบเท่าในระดับสากล ตลอดจนมีกระบวนการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยกับต่างประเทศที่ดูแลด้านการแพทย์ดั้งเดิมกับต่างประเทศต่างในเชิงนโยบาย กฎระเบียบต่าง ๆ ในกรอบความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานด้านการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างประเทศของประเทศไทยมีส่วนสนับสนุนให้สนธิสัญญา อนุสัญญา พิธีสาร กฎบัตร และความตกลงที่ประเทศไทยให้สัตยาบันสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสูงสุดทั้งต่อประเทศไทยและนานาชาติในส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity) สหภาพนานาชาติเพื่อคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Union for the Protection of New Varieties of Plants) มาตรฐานการแพทย์แผนจีนในระดับสากล (ISO/TC 249) และการดำเนินงานตามกรอบขององค์การอนามัยโลก (WHO)

(3.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก

- แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมไปถึงองค์ความรู้และงานสร้างสรรค์ของไทย เพื่อมุ่งสร้างความนิยมไทยในต่างประเทศ และสร้างมูลค่าให้แก่แบรนด์ประเทศไทยและเสริมสร้างอำนาจแบบนุ่มนวลของไทยอย่างเป็นระบบ

- 2) ส่งเสริมให้ไทยมีบทบาทในความร่วมมือทุกระดับอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างพันธมิตรรอบด้าน และให้ไทยเป็นที่ยอมรับและมีสถานะที่ดีในเวทีระหว่างประเทศ รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการ ของไทยกับประเทศต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีระหว่างกัน รวมถึงการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทยโดยใช้แรงข้อเท็จจริงและใช้แนวทางชี้แจงให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

- 3) ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและทางวิชาการ หรือการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมนุษยธรรมแก่มิตรประเทศ ซึ่งจะสนับสนุน/เสริมสร้างอำนาจแบบนุ่มนวลของไทย

- เป้าหมายของแผนย่อย 020401 ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้นจากการพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการดำเนินการภายในประเทศโดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศ และบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศร่วมกับประเทศสมาชิกในอาเซียนเพื่อผลักดันให้การแพทย์ดั้งเดิมเป็น Health priority ในแผนปฏิบัติการด้านสุขภาพของอาเซียน พัฒนามาบทบาทในความร่วมมือทุกระดับอย่างสร้างสรรค์ผ่านการประชุมวิชาการระหว่างประเทศ เพื่อนำเสนอแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านการแพทย์ดั้งเดิมในแต่ละประเทศ สร้างอำนาจแบบนุ่มนวลของไทยผ่านการเผยแพร่มาตรฐานทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้กับหน่วยงานระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้อง และผลักดันองค์ความรู้ที่มีศักยภาพเพื่อให้เกิดการยอมรับระหว่างประเทศหรือขึ้นทะเบียนมรดกโลก การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์และบทบาทของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรในเวทีต่างประเทศ ตลอดจนสร้างความเข้มแข็งของคนไทยในต่างประเทศที่มีศักยภาพด้านนวดไทยผ่านการฝึกอบรมและรับรองสถานฝึกอบรมด้านนวดไทยในต่างประเทศผ่านหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

- Contribution ต่อเป้าหมาย การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีส่วนในการพัฒนามาบทบาทด้านการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างประเทศให้เกิด หรือผลลัพธ์การประชุมระดับผู้นำในกรอบพหุภาคีที่ริเริ่มจากประเทศไทยในส่วนของความร่วมมือระดับพหุภาคี ได้แก่ (1) ASEAN ผ่าน ASEAN Health Cluster 3,

ASEAN-China และ ASEAN-India (2) LMC (Lancang-Mekong Cooperation) (3) APEC (4) BIMSTEC และ (5) MGC (Mekong-Ganga Cooperation) และความร่วมมือระดับทวิภาคี ได้แก่ ประเทศจีน อินเดีย ภูฏาน และเมียนมา

(4) ประเด็น (03) การเกษตร (รอง)

(4.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 030001 ผลิตรั้วหมัวมวลรวมในประเทศในสาขาการเกษตรเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มุ่งเน้นการพัฒนาสมุนไพรไทยเพื่อเศรษฐกิจวงจร โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกสมุนไพรเพิ่มมากขึ้น ภายใต้วิธีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) หรือออร์แกนิกส์ รองรับบริการโรคและบริการสุขภาพที่จำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มอัตราการขยายตัวของผลิตรั้วหมัวมวลรวมในประเทศสาขาเกษตร ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.5 ต่อปี

(4.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ เกษตรชีวภาพ

- แนวทางการพัฒนา
  - 1) สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรชีวภาพ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และเชื้อจุลินทรีย์ เพื่อนำไปสู่การผลิตและขยายผลเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ตลอดจนการเชื่อมโยงไปสู่ภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ
  - 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิต การแปรรูป และการพัฒนาสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์จากฐานเกษตรกรรม และฐานทรัพยากรชีวภาพ มีการยกระดับให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจ การเกษตรขนาดกลางและเล็กบนฐานทรัพยากรชีวภาพ ตลอดจนมีการใช้ฐานจากการทำเกษตรกรรมยั่งยืน ซึ่งเป็นระบบการผลิตที่คำนึงถึงระบบนิเวศ สภาพแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อใช้ประโยชน์ และต่อยอดไปสู่สินค้าเกษตรชีวภาพ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการนำวัตถุดิบเหลือทิ้งทางการเกษตรมาใช้ในอุตสาหกรรมและพลังงานที่เกี่ยวข้องกับชีวภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - 3) ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เป็นพืชเศรษฐกิจตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม ในแต่ละพื้นที่ มุ่งแปรรูปเพื่อป้อนในตลาดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอาง และผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง รวมถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
  - 4) ส่งเสริมการทำการตลาดผ่านการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากเกษตรชีวภาพ ตลอดจนประโยชน์และสรรพคุณของสมุนไพรไทย โดยใช้โอกาสจากความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่หันมาใส่ใจสุขภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการพัฒนาฐานข้อมูลด้านเกษตรชีวภาพ
- เป้าหมายของแผนย่อย 030301 สินค้าเกษตรชีวภาพมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักในการพัฒนาและส่งเสริมการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากสมุนไพรไทยผ่านการสร้างคุณค่าตลอดทั้งห่วงโซ่ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566-2570) ตั้งแต่การส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร การสนับสนุนวิชาการรองรับการผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาดที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจของคุณประโยชน์ของสมุนไพรไทย รองรับกลุ่มผู้บริโภคและบริการที่เกี่ยวข้องด้านสมุนไพรตามความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร สินค้าประเภทโภชนาเภสัช ผลิตภัณฑ์ประเภทเวชสำอางและผลิตภัณฑ์กลุ่มเครื่องสำอาง สนองความต้องการการดูแลสุขภาพประชาชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่สนใจในการดูแลสุขภาพจากสมุนไพร และฐานข้อมูลเกษตรชีวภาพที่มุ่งเน้นการปลูกและพัฒนาวัตถุดิบผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีคุณภาพสูงและเพียงพอต่อ

ความต้องการของตลาด นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของอัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพขยายตัวร้อยละ 15

- Contribution ต่อเป้าหมาย กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีบทบาทเป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 เพื่อบรรลุตัวชี้วัดให้ขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัวภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า 90,000 ล้านบาท) และความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) อุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ภายในปี 2570 ซึ่งส่งผลสนับสนุนต่ออัตราการขยายตัวของมูลค่าของสินค้าเกษตรชีวภาพ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ภายในปี 2570

(5) ประเด็น (04) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (รอง)

(5.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 040001 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในสาขาอุตสาหกรรมและบริการ

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มุ่งเน้นการดำเนินการ 2 ประเด็นสำคัญ คือ 1) การนำสมุนไพรที่มีศักยภาพมาพัฒนาให้เป็นสารสกัด เวชสำอาง หรือนวัตกรรมอาหารชีวภาพ โดยการศึกษาวิจัย และพัฒนาด้านแบบมาตรฐานและผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเพื่อต่อยอดสู่การส่งเสริมและการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ และ 2) การนำบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้าสู่การยกระดับคุณภาพมาตรฐานในระดับสากลควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการให้มีศักยภาพรองรับการให้บริการกลุ่มประชาชนผู้มีรายได้ดีและกลุ่มนักท่องเที่ยวเพื่อบูรณาการการพัฒนาอุตสาหกรรมบริการสุขภาพกับ นโยบาย Medical Hub เพื่อสนับสนุนผลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาอุตสาหกรรม ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 4.8 และอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาบริการ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.3

(5.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ อุตสาหกรรมชีวภาพ

- แนวทางการพัฒนา

สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัตถุดิบชีวภาพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจฐานชีวภาพ เช่น ชีวเคมีภัณฑ์ วัสดุชีวภาพ ชีวเภสัชภัณฑ์ เวชสำอาง นวัตกรรมอาหารชีวภาพ สารสกัดสมุนไพร เชื้อเพลิงชีวภาพ และพลังงานชีวภาพ เป็นต้น และสร้างเศรษฐกิจฐานชีวภาพอุบัติใหม่ทั้งระบบอย่างครบวงจร

- เป้าหมายของแผนย่อย 040101 อุตสาหกรรมชีวภาพมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักในการศึกษา วิจัย และพัฒนามาตรฐานสารสกัด และผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อให้เกิดการสร้างผลิตภัณฑ์จากอุตสาหกรรมชีวภาพรูปแบบใหม่ ที่ตอบสนองความต้องการในตลาดสุขภาพ โดยเฉพาะเวชสำอาง และนวัตกรรมอาหารชีวภาพ เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการดูแลสุขภาพของผู้บริโภคที่ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพเพิ่มขึ้น สามารถนำนวัตกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อนำไปใช้ในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์สมุนไพร จะมีส่วนช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมชีวภาพในภาพรวมของประเทศให้บรรลุเป้าหมายและมีการขยายตัวร้อยละ 5

- Contribution ต่อเป้าหมาย นวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากสารสกัดสมุนไพรที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ในการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจผ่านการส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์สมุนไพรใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการและความเชื่อมั่นของผู้บริโภค

ทั้งในและต่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้น โดยคาดหวังว่าการดำเนินการดังกล่าวจะไปสนับสนุนให้ขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัว (90,000 ล้านบาท) ภายในปี พ.ศ. 2570

(5.3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร

● แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์แบบบูรณาการควบคู่ไปกับอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในห่วงโซ่มูลค่า เช่น อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์และอุตสาหกรรมชีวภาพ เป็นต้น

2) ส่งเสริมการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการแพทย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการด้านสุขภาพ เช่น การแพทย์ทางไกลและการแพทย์แม่นยำปัญญาประดิษฐ์เทคโนโลยีชีวภาพด้านสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ยา และชีววัตถุ เป็นต้น ตลอดจนจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพในทุกมิติของการให้บริการด้านสุขภาพ

3) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการแพทย์ที่ทันสมัย มีคุณค่า และมีมูลค่าเพิ่มสูงโดยส่งเสริมการนำผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมทางการแพทย์ที่ทันสมัยมาใช้ในประเทศ เพื่อสร้างอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ที่สามารถรองรับความต้องการในประเทศและต่างประเทศ และพร้อมมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์

4) ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านสุขภาพในทุกระดับ ทั้งในภาคอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ ทั้งแผนปัจจุบันและแผนไทยให้มีศักยภาพด้านเทคโนโลยี มีทักษะความชำนาญและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

5) ยกกระดับมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และการให้บริการทางการแพทย์ให้เทียบเท่ากับระดับสากล ยกย่องการแพทย์และบริการสุขภาพแผนไทย สร้างศูนย์ทดสอบมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ส่งเสริมการอำนวยความสะดวกในการตรวจและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ของไทยให้กับผู้ประกอบการอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ในราคาที่เป็นธรรมเพื่อให้ผู้ประกอบการไทยสามารถแข่งขันได้มากขึ้น

6) ขยายช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ และเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในประเทศ เช่น การตรวจสุขภาพ ทันตกรรม เป็นต้น ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่ผสมผสานความเชี่ยวชาญทั้งในการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย ควบคู่ไปกับการสร้างระบบเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรคด้านเวชศาสตร์การเดินทางและท่องเที่ยว

● เป้าหมายของแผนย่อย 040201 อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น

● การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนการพัฒนามาตรฐานและวิชาการการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่บูรณาการกับการรักษาร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และการนำเทคโนโลยีโทรเวชกรรม (Telemedicine) เข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพในสถานพยาบาลภาคเอกชน มุ่งเน้นการนำศักยภาพของกัญชาทางการแพทย์ สมุนไพร นวดไทย และบริการสุขภาพอื่น ๆ ทางทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีศักยภาพ เพื่อดึงดูดกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ดีและนักท่องเที่ยวที่ต้องการรับการดูแลสุขภาพที่ประเทศ เพื่อเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจที่ผสมผสานความเชี่ยวชาญทั้งในการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์แผนไทย (Medical Hub) ซึ่งจะช่วยให้อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ของประเทศขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7

● Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินของกรมเพื่อให้เกิดการขยายตัวของมูลค่าการบริการการแพทย์ในส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ (1) การพัฒนาตำรามาตรฐานตำรับยาการแพทย์แผนไทย (Thai Herbal Preparation Pharmacopoeia) เพื่อส่งมอบให้ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยเฉพาะยาจากสมุนไพรมีคุณภาพมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับต่อบุคลากรทางการแพทย์และประชาชนในสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน หรือร้านขายยา และ (2) การพัฒนาต้นแบบการให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อส่งมอบให้กับผู้ประกอบการสถานพยาบาลให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร ซึ่งสามารถตอบสนองต่อการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งจะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้อัตราการขยายตัวของมูลค่าการบริการการแพทย์ในภาพรวม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ต่อไป

(6) ประเด็น การท่องเที่ยว (รอง)

(6.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

● เป้าหมาย 050001 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น

● การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ นำจุดแข็งของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และสมุนไพรที่มีเฉพาะในประเทศไทย เป็นมาตรการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยสนับสนุนองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนารูปแบบการจัดบริการแบบองค์รวม (Holistic Medicine) และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพ มาตรฐาน ปลอดภัย ถ่ายทอดไปยังสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สถานพยาบาลภาคเอกชน ร้านอาหาร โรงแรมและที่พัก และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก รวมถึงการนำจุดเด่นของการนวดไทย กัญชา และสมุนไพรที่มีศักยภาพในท้องถิ่นเพื่อพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ให้กับประเทศ ส่งผลช่วยให้การบรรลุเป้าหมายของสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 25

(6.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม

● แนวทางการพัฒนา

1. สร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการบนฐานของทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้แก่ แหล่งอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองมรดกโลก โบราณสถาน เมืองเก่า ย่านการค้า วิถีชีวิตลุ่มน้ำ สินค้าชุมชน อาหารไทย และแพทย์แผนไทย เพื่อนำมาสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าผ่านองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการออกแบบเพื่อสร้างสรรค์เป็นสินค้า รวมถึงการพัฒนากิจกรรมและบริการรูปแบบใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยววิถีพุทธ การท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม เป็นต้น

2. พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และการออกแบบ การสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมการลงทุน การสร้างเครือข่ายวิสาหกิจการท่องเที่ยว การสื่อสารและการคมนาคม การพัฒนาระบบฐานข้อมูล การส่งเสริมการตลาด และการสร้างเรื่องราวเพื่อบอกเล่านักท่องเที่ยว เป็นต้น

3. เสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้มีทักษะและองค์ความรู้ในธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยว ทั้งด้านการออกแบบ การวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรมเทคโนโลยี การบริหารจัดการธุรกิจและการตลาด เพื่อสร้างความแตกต่างและความโดดเด่นของสินค้าและบริการ ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว

4. ส่งเสริมการจดทะเบียน การคุ้มครอง การใช้ทรัพย์สินทางปัญญาและภูมิปัญญาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาต่อยอดไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวของ

ภูมิภาค ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมไทย มรดกทางวัฒนธรรม กิจกรรมและสินค้าของชุมชน อาหารไทย และการแพทย์แผนไทย

5. ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวในลักษณะของอำนาจอ่อน โดยการนำเสนอเอกลักษณ์ของประเทศไทยและของแต่ละท้องถิ่น ให้เป็นที่เข้าใจในเวทีโลก ผ่านสื่อสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการส่งเสริมการสื่อสารเรื่องราวอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคและจังหวัดต่าง ๆ ผ่านการพัฒนาตราสินค้าและการสื่อสารเรื่องราวอย่างสร้างสรรค์ ผ่านช่องทางการตลาดที่เป็นที่นิยมในกลุ่มเป้าหมาย

- เป้าหมายของแผนย่อย

050101 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

050103 ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนนำภูมิปัญญาจากตำรับตำราการแพทย์แผนไทยที่ผ่านการปริวรรตและถ่ายทอด หรือองค์ความรู้จากภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่ ให้สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ โดยการต่อยอดภูมิปัญญาดังกล่าวให้กับสินค้าและบริการบนฐานของทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะ การพัฒนาเรื่องเล่าเพื่อกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างความรู้แก่ประชาชนให้เห็นถึงความสำคัญของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร เพื่อช่วยกันป้องกันการฉกฉวยทรัพยากรทางภูมิปัญญาของประเทศ และการต่อยอดภูมิปัญญาอาหารไทยที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพจากส่วนประกอบของสมุนไพร ส่งผลให้อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมในภาพรวมของประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 12 และอัตราการขยายตัวของจำนวนสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่ได้รับการขึ้นทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 7

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยเฉพาะการขับเคลื่อนอาหารไทย และแพทย์แผนไทยในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้ 2 ช่องทาง ผ่านการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศซึ่งวัดจากขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัวภายในปี 2570 และผ่านการให้จัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกรองรับรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

(6.3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย

- แนวทางการพัฒนา

1. ยกระดับคุณภาพการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพให้ได้มาตรฐานระดับสากล ทั้งคุณภาพของสถานประกอบการและคุณภาพของผู้ให้บริการที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญ ให้ความสำคัญเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยในสถานประกอบการ ซึ่งครอบคลุมการให้บริการในธุรกิจสปาและบริการเสริมความงาม นวดแผนไทย โยคะ การดูแลผู้สูงอายุ สถานพักฟื้นเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพและการผ่อนคลาย

2. สร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบใหม่บนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีศักยภาพในการบำบัด ฟื้นฟู รักษาสุขภาพ โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทยในการให้บริการ พร้อมทั้งสร้างความหลากหลายของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลและเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การใช้พุทธรักษา น้ำแร่ สปาโคลน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น

3. พัฒนาระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทยให้มีมาตรฐานระดับสากลและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ โดยการวิจัย พัฒนานวัตกรรมต่อยอดให้เกิดสินค้าใหม่ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ พร้อมสร้างความเชื่อมั่นของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์การแพทย์แผนไทย

- เป้าหมายของแผนย่อย

050301 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยเพิ่มขึ้น

050302 อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทย

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนในการพัฒนา

วิชาการ และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัยครอบคลุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สถานพยาบาลภาคเอกชน ร้านอาหาร โรงแรมและที่พัก และร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เพื่อให้นักท่องเที่ยวดังกล่าวมีสุขภาวะดีขึ้นอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Medicine) ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร โดยมุ่งเน้นการสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบใหม่จากองค์ความรู้ควบคู่กับการผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐานรองรับการท่องเที่ยวและเป็นอัตลักษณ์ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสนใจที่จะเข้ารับบริการและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากการเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 อันดับด้านรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยโดย Global Wellness Institute ดีขึ้น อันดับที่ 12

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทยผ่านการพัฒนาสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวเพื่อยกระดับให้เป็นศูนย์เวลเนส การยกระดับแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการพัฒนาชุมชนสุขภาพดี (Wellness Community) รองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มีส่วนสนับสนุนทางอ้อมในการสร้างรายได้และปรับอันดับรายได้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้สูงขึ้น เพื่อให้หน่วยงานระดับกลางทางและระดับปลายทางได้นำไปขยายผลทางการตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศต่อไป และจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างรายได้ 2 ช่องทาง ผ่านการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรในประเทศซึ่งวัดจากขนาดตลาดวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 1 เท่าตัวภายในปี 2570

(7) ประเด็น (08) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (รอง)

(7.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 080001 ผู้ประกอบการในทุกระดับเป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ สนับสนุนการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรตาม พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 โดยสนับสนุนการประกอบกิจการตามความพร้อมและความต้องการของผู้ประกอบการ โดยมุ่งเน้นผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไม่ว่าจะเป็น การส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในหลายด้าน ทั้งในด้านการส่งเสริมการเพาะปลูก การเพาะเลี้ยง การส่งเสริมคุณภาพ การผลิต การจัดการ และการตลาด การส่งเสริมการรวมตัวหรือความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการกับภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น การลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมการให้คำปรึกษาในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือการเตรียมเอกสารทางวิชาการ เกี่ยวกับการผลิตหรือการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร การขอรับการประเมินรับรองมาตรฐาน การขอขึ้นทะเบียนตำรับการแจ้งรายละเอียดหรือการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะผลิต โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ตลอดจนการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพในการประกอบการให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด และการจัดให้มีเอกสารคำแนะนำ คู่มือหนังสือวิชาการหรือเอกสารอื่น ๆ จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการโดยไม่ต้อง

เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสามารถเพิ่มสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40

(7.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจผู้ประกอบการ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่

- แนวทางการพัฒนา

1) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบ สามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการสร้างโอกาสให้ภาคธุรกิจ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้ สถิติ ผลการวิจัยและพัฒนา ทรัพย์สินทางปัญญา การตลาดและนวัตกรรม ให้สามารถดำเนินการประมวลผล ข้อมูลขนาดใหญ่ที่มีความซับซ้อน ซึ่งรวมถึงการประมวลผลบนกลุ่มเมฆ ให้เป็นระบบที่รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ ที่เป็นปัจจุบัน บูรณาการ และต่อเนื่องให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการชุมชน และเกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการวางแผนธุรกิจ ตลอดจนต่อยอดความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมในการพัฒนาสินค้าและบริการของวิสาหกิจประเภทต่าง ๆ

2) สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และสถาบันวิชาการทั้งในและระหว่างประเทศ ในการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการร่วมกัน โดยพัฒนาระบบและศูนย์บ่มเพาะ ผู้ประกอบการยุคใหม่แบบครบวงจรและมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทำธุรกิจอย่างเกื้อหนุน กันระหว่างผู้ประกอบการที่มีขนาดและศักยภาพต่างกัน โดยมีระบบจูงใจให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการพัฒนาร่วมกัน การเรียนรู้และให้คำปรึกษาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของภาคการผลิตและบริการ ทั้งในระดับส่วนกลางและชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการจัดการ การผลิต และพัฒนาบุคลากรทางเทคโนโลยี ขั้นสูงให้มีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน

3) สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทำงานร่วม ทั้งในเชิงกายภาพและจากการใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมสำหรับผู้ประกอบการทุกระดับ เพื่อลดต้นทุนของธุรกิจ และเป็นแหล่ง แลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ ทักษะ และนวัตกรรมที่สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย ทั้งยังเป็นการเชื่อมต่อธุรกิจ ระหว่างกัน โดยเฉพาะการเชื่อมโยงธุรกิจขนาดใหญ่กับธุรกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม หรือธุรกิจตั้งต้นใหม่

- เป้าหมายของแผนย่อย 080401 อันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจและ ผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบายดีขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักภายใต้ พ.ร.บ. ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 ผ่านการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพร เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มได้เพิ่มมากขึ้น เหมาะสมกับสถานการณ์ความต้องการและการ บริโภคทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงการอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุน ผู้ประกอบการร่วมกันอย่างครบห่วงโซ่คุณค่า ซึ่งส่งผลต่อการสนับสนุนอันดับนโยบายของภาครัฐที่มีต่อวิสาหกิจ และผู้ประกอบการด้านการสนับสนุนและความสอดคล้องของนโยบาย อันดับที่ 15

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานด้านการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ สมุนไพรของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะมีส่วนช่วยให้ผู้ประกอบการได้รับความรู้และ ทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม โดยการดำเนินงานของกรม จะเป็นการสนับสนุนในเชิงวิชาการ การเสริมสร้างภาพลักษณ์ และการจับคู่ธุรกิจ ซึ่งจะสนับสนุนให้ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

(8) ประเด็น เขตเศรษฐกิจพิเศษ (รอง)

(8.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 090001 การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) ซึ่งถือเป็น 1 ใน 5 ของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New S-curve) ที่จะช่วยต่อยอดในการรักษาพยาบาลและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ประเทศไทยมีฐานอยู่เดิม ซึ่งการส่งเสริมการวิจัยยาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร และการให้บริการสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกรูปแบบใหม่ ๆ ที่ผ่านการพัฒนาด้วยวิธีการที่ทันสมัย และก่อให้เกิดสินค้าและบริการที่มีศักยภาพสูงในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เกิดการลงทุนและการให้บริการต้นแบบที่มุ่งเน้นและรองรับนักลงทุนและผู้มีกำลังซื้อสูงทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเพิ่มขึ้น อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของเขตเศรษฐกิจพิเศษ เฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

(8.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

- แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายพิเศษ รวมทั้งเขตส่งเสริมเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงให้สามารถสร้างเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง และเกิดการสะสมทุนทางเทคโนโลยี ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม

2. พัฒนาศักยภาพและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เชิงนิเวศและอนุรักษ์ เชิงสุขภาพ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวสร้างใหม่ พร้อมทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาเส้นทาง กิจกรรมท่องเที่ยว จัดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ จัดการพื้นที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อการสร้างบรรยากาศที่ดีสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม สำหรับทำวิจัยต่อยอดเพื่อขยายผลงานวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้และศูนย์บริการ รวมทั้งจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน และฝึกอบรม ต่อยอดโครงสร้างพื้นฐานให้เป็นแหล่งสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการให้บริการวิเคราะห์ทดสอบของภูมิภาคอาเซียน

- เป้าหมายของแผนย่อย 090101 การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมด้านสมุนไพรไทยอย่างครบวงจรโซ่คุณค่า ควบคู่กับการพัฒนากำลังคนด้านสมุนไพรไทยให้มีศักยภาพในการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อระบบสุขภาพและเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีความพร้อมและศักยภาพ เพื่อให้เกิดงานวิจัยและนวัตกรรมที่จะเสริมทำให้เกิดผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐานในระดับสากล อันนำไปสู่การสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นทั้งในกลุ่มบุคลากรทางการแพทย์และประชาชนทุกระดับ โดยอาศัยโอกาสของพื้นที่ระเบียงเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออก

(EEC) และพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นทั่วประเทศ ให้เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรครบวงจรคุณค่า โดยเชื่อมโยงตั้งแต่เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน หมดพื้นที่บ้าน จนถึงผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรในระดับ SMEs และระดับใหญ่ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่สามารถตอบสนองปัญหาสุขภาพของสังคมโลกที่กำลังก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีอัตราการเจ็บป่วยจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มสูงขึ้น โรคอันเนื่องมาจากความเครียดและการทำงาน และกระแสการดูแลสุขภาพที่เพิ่มขึ้นจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะทำให้สมุนไพรไทยที่ผ่านการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมสามารถเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย ลดต้นทุนการรักษาพยาบาลในประเทศ และสร้างความมั่นคงของระบบสาธารณสุขไทย พร้อมทั้งสามารถเชื่อมโยงอุตสาหกรรมทางการแพทย์และบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมและดูแลสุขภาพและร่างกายผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะมีผลให้สมุนไพรไทยสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศไทยให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

- Contribution ต่อเป้าหมาย กรมมีส่วนสนับสนุนวิชาการเพื่อส่งมอบให้กับผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้ในการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 6.3

(9) ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (รอง)

(9.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมายที่ 110001 คนไทยทุกช่วงวัยมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาและคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มีการสนับสนุนวิชาการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคและพัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพเพื่อนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุยังสามารถสร้างคุณค่าให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคมต่อไปได้ โดยมุ่งหวังว่ากรมจะเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ให้สูงขึ้นไม่น้อยกว่า 0.82 ภายในปี 2570

(9.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

● แนวทางการพัฒนา

ส่งเสริมสนับสนุนให้มีกลไกดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ พร้อมทั้งจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ทั้งระบบขนส่งสาธารณะ อาคารสถานที่ พื้นที่สาธารณะ และที่อยู่อาศัยให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุและทุกกลุ่มในสังคม รวมทั้งส่งเสริมความรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และมีกลไกคุ้มครองและช่วยเหลือกลุ่มผู้สูงอายุ เมื่อเกิดปัญหาได้อย่างทันท่วงที

- เป้าหมายของแผนย่อย 110501 ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิต มีทักษะการดำรงชีวิต เรียนรู้พัฒนาตลอดชีวิต มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคม สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สังคมเพิ่มขึ้น

● การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

มีบทบาทสนับสนุนในการพัฒนาวิชาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อนำไปพัฒนาแบบการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาวะที่ดีร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ

- Contribution ต่อเป้าหมาย การขับเคลื่อนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในมิติการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในกลุ่มผู้สูงอายุพหุพลัง (Active Aging) ผ่านการพัฒนาเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุให้สามารถนำองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาปรับใช้ในการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีต้นทุนต่ำ สามารถเข้าถึงได้ง่ายในผู้สูงอายุในทุกระดับของสังคม จึงมีส่วนสนับสนุนให้ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่ลดลง และจะส่งผลต่อเนื่องให้ดัชนีความยากจนหลายมิติของกลุ่มผู้สูงอายุ ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปีในภาพรวมประเทศต่อไป

(10) ประเด็น พลังสังคม (รอง)

(10.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 150001 ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการนำองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรมรองรับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับชุมชน ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็นด้านสุขภาพได้อย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่องและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมไทยต่อไป สามารถส่งผลกระทบต่อมิติด้านโอกาสของดัชนีความก้าวหน้าของคนในมิติการมีส่วนร่วม เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

(10.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก

- แนวทางการพัฒนา

1) **เร่งส่งเสริมการเตรียมการก่อนยามสูงอายุ** เพื่อให้สูงวัยในทุกมิติอย่างมีคุณภาพโดยการสร้างความตระหนักและการเตรียมการเมื่อยามสูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ที่จะเป็นผู้สูงอายุในอนาคตได้มีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมและเป็นผู้สูงอายุที่มีกำลัง มีแรง มีความมั่นคงทางรายได้ และพึ่งพาตนเองได้

2) **เพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ** ส่งเสริมการนำความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตลอดช่วงชีวิตของผู้สูงอายุมาถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง เพื่อให้เกิดการสืบสาน และต่อยอดการพัฒนาสังคม สนับสนุนการรวมกลุ่ม/ชมรมของผู้สูงอายุ ให้มีบทบาทและความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และช่วยเหลือ/พัฒนาชุมชนและสังคม ที่สอดคล้องและเป็นไปตามความสามารถ ความชอบ และความต้องการของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายที่แข็งแรงสุขภาพจิตที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีศักดิ์ศรี และมีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม และสามารถคงไว้ซึ่งศักยภาพและบทบาทในการสร้างสรรค์สังคม เป็นอีกหนึ่งแรงพลังในการช่วยขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศได้เช่นเดียวกับช่วงวัยอื่น ๆ

3) **ส่งเสริมสุขภาวะที่ดีแก่ผู้สูงอายุ** ผลักดันและสนับสนุนให้มีระบบบริการที่ส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพกายและจิตของผู้สูงอายุ ทั้งการป้องกันและการรักษาโรคที่ถูกต้องและเหมาะสม การสร้างต้นแบบระบบการดูแลสุขภาพระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรมที่มีส่วนร่วมของคนในชุมชน และขยายต้นแบบไปทุกชุมชน ส่งเสริมการออกกำลังกายและกิจกรรมทางสังคม และเพิ่มหน่วยแพทย์พยาบาลเคลื่อนที่ และสนับสนุนบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่า รวมทั้ง สนับสนุนให้มีมาตรฐานการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ด้วยการออกกฎหมาย/ระเบียบ/กฎเกณฑ์ และสร้างระบบ/กลไก/บริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ภาครัฐดูแลและส่งเสริมให้เอกชนดำเนินการธุรกิจ/จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและที่อยู่อาศัยที่ได้

มาตรฐานในทุกระดับ และการสร้างนวัตกรรมขึ้นมารองรับการดูแลและดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุตามความเหมาะสมและเข้าถึงง่าย

- เป้าหมายของแผนย่อย

150201 ประชากรไทยมีการเตรียมการก่อนยามสูงอายุเพื่อให้สูงวัยอย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

150202 ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการนำองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรมรองรับการดูแลผู้สูงอายุร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในระดับชุมชน ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุในชุมชนได้รับการดูแลสุขภาพที่สอดคล้องกับปัญหาและความจำเป็นด้านสุขภาพได้อย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้สูงอายุมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณค่า มีงานทำ และยังสามารถเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศตามความเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้สัดส่วนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 15 ภายในปี 2580

- Contribution ต่อเป้าหมาย การขับเคลื่อนกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในมิติการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในกลุ่มผู้สูงอายุพลพลัง (Active Aging) ผ่านการพัฒนาเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ให้สามารถนำองค์ความรู้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาปรับใช้ในการดูแลสุขภาพ ซึ่งมีต้นทุนต่ำ สามารถเข้าถึงได้ง่ายในผู้สูงอายุในทุกระดับของสังคม โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจะสามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนไม่น้อยกว่า 100,000 คน ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ซึ่งจะสามารถสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของสัดส่วนผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้าได้รับการดูแล ต่อผู้สูงอายุเป้าหมายในระบบทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ในภาพรวมประเทศได้

(11) ประเด็น ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (รอง)

(11.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 170001 คนไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันทางสังคมเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ

มีส่วนสนับสนุนองค์ความรู้และวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีประสิทธิภาพและปลอดภัย เพื่อนำไปสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ในการรับบริการสุขภาพที่เหมาะสมร่วมกับบริการสุขภาพทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งจะทำให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐหรือสถานพยาบาลภาคเอกชนที่เข้าร่วมโครงการได้อย่างทั่วถึง ปลอดภัย โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้ดัชนีความยากจนหลากหลายมิติของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการความช่วยเหลือลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปีภายในปี 2570

- แนวทางการพัฒนา

ขยายฐานความคุ้มครองทางสังคม โดยกำหนดระดับมาตรฐานขั้นต่ำของสวัสดิการแต่ละประเภทแต่ละกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมและชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้ประชาชนทุกช่วงวัยต้องเจอสถานะความยากจนกรณีประสบเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องสูญเสียรายได้ เพื่อเป็นหลักประกันในการดำเนินชีวิตทางสังคมได้ โดยการจัดระบบหรือมาตรการในรูปแบบต่าง ๆ ให้สามารถคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน บริการสังคม การประกันสังคม การช่วยเหลือทางสังคม การคุ้มครองอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งครอบคลุม

ถึงการจัดโครงการค่ายการคุ้มครองทางสังคม สำหรับผู้ด้อยโอกาสและคนยากจน ให้สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของภาครัฐได้อย่างมีคุณภาพ และการจัดการกับความเสี่ยงทางสังคมที่เกิดขึ้นจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม และภัยพิบัติต่าง ๆ เพื่อปิดช่องว่างการคุ้มครองทางสังคมต่าง ๆ ในประเทศไทย

- เป้าหมายของแผนย่อย 170101 คนไทยทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มเปราะบาง ได้รับการคุ้มครองและมีหลักประกันเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการนำผลการวิจัยไปพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์แก่ประชาชนด้านบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และการผลักดันยาสมุนไพรที่มีประสิทธิผลและความปลอดภัยเข้าสู่หลักประกันสุขภาพแห่งชาติและบัญชียาหลักแห่งชาติ เพื่อให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงการดูแลสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการของรัฐในทุกเพศและทุกวัย

- Contribution ต่อเป้าหมาย การพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ หรือการผลักดันรายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติให้มากขึ้น จะเป็นโอกาสให้ประชาชนทุกคน โดยเฉพาะประชาชนที่มีรายได้น้อยสามารถได้รับการดูแลสุขภาพได้ง่ายมากขึ้น โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งจะไปช่วยสนับสนุนให้เกิดสัดส่วนของประชากรกลุ่มเปราะบางที่ได้รับการยกระดับตาม 3 ขั้นตอนของการพัฒนาต่อกลุ่มเปราะบางในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้าทั้งหมด อยู่รอด : พอเพียง : ยั่งยืน) มีสัดส่วนและแนวโน้มที่ดีขึ้น

(12) ประเด็น การเติบโตอย่างยั่งยืน (รอง)

(12.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 180001 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีคุณภาพดีขึ้นอย่างยั่งยืน
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ ร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร คุณค่าในการพัฒนาสมุนไพรภายใต้กรอบการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีของประเทศไทยเพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว (Herbs in BCG) ที่ได้จัดทำโดยคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ และการสนับสนุนภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองสมุนไพรและพื้นที่ปลูกสมุนไพรภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 เพื่อให้อุตสาหกรรมด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนให้อันดับของประเทศด้านความยั่งยืนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับโลกให้อยู่ในระดับต่ำกว่า 40 ประเทศแรกของโลก ภายในปี 2570

(12.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ แผนย่อยการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว

- แนวทางการพัฒนา

1) อนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง โดยอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง ควบคู่กับการลดภัยคุกคามต่อพื้นที่ ชนิดสัตว์และพืชป่าเฉพาะถิ่นและที่อยู่ในภาวะถูกคุกคามป้องกันและกำจัดชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน ในแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ รวมถึงการบริหารจัดการไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างสัตว์ป่ากับคนและชุมชน สร้างระบบฐานข้อมูลและธนาคารพันธุกรรม ให้มีความสำคัญกับพันธุกรรมท้องถิ่นที่มีคุณค่าต่อระบบนิเวศและ/หรือมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์ และมาตรการจูงใจในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างกลไกการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในระดับท้องถิ่น รวมถึงพัฒนาและบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการทำงานบูรณาการระหว่างภาคส่วน อาทิ ภาคเกษตร ให้เกิดการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

2) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน โดยพัฒนาและส่งเสริมโรงงาน

อุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรมและเมืองอุตสาหกรรม ตามแนวทางอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่สอดคล้องตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียนตลอดจนส่งเสริมการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน ที่ช่วยสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งการขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืน ทั้งการเพาะปลูก ปศุสัตว์และประมงตลอดห่วงโซ่คุณค่าและกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมติดฉลากสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีมาตรการเพื่อจำกัดการใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องจักรที่ไม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามช่วงเวลาที่เหมาะสม พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีมาตรฐานตามแนวทางการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยส่งเสริมทั้งอุปสงค์ อุปทานและนวัตกรรม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น มีการจัดการขยะและของเสียอันตรายอย่างถูกวิธี การพัฒนาและส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนให้สอดคล้องตามแนวทางเศรษฐกิจแบบองค์รวม ซึ่งครอบคลุมเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว รวมทั้งการขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืนในระดับประเทศทั้งด้านการพัฒนาเครือข่ายที่ประกอบด้วยสมาชิกจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนส่งเสริมแนวปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านฐานข้อมูลตลอดวัฏจักรชีวิต เครื่องมือ วิธีการ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคมและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

● เป้าหมายของแผนย่อย

180101 การบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้น

180102 พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น (ในส่วนของพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้

ประโยชน์)

● การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมให้เกิดการขับเคลื่อนสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยต้องคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติ คือ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) ไปพร้อมกับการนำองค์ความรู้มาต่อยอดฐานความเข้มแข็งของประเทศไทยโดยเฉพาะการพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร รองรับการเติบโตภายใต้แนวคิดประเทศไทย 4.0 มุ่งการเติบโตของประเทศภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ดี ร่วมกับการส่งเสริมและอนุรักษ์พืชสมุนไพรและพื้นที่ปลูกในชุมชนเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรอย่างยั่งยืน ส่งผลต่อการตอบสนองตัวชี้วัดดัชนีสมรรถนะสิ่งแวดล้อมมีคะแนนดีขึ้นไม่น้อยกว่า 55 ในภาพรวมของประเทศ และสัดส่วนพื้นที่สีเขียวทุกประเภทต่อพื้นที่ทั้งประเทศ ในส่วนของพื้นที่ป่าเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12 ภายในปี 2570

● Contribution ต่อเป้าหมาย การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 ภายใต้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2562 และการดำเนินงานตามมาตรการของพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 จะส่งผลทางอ้อมต่อการบรรลุเป้าหมายการบริโภคและการผลิตของประเทศมีความยั่งยืนสูงขึ้นโดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มุ่งการรักษาสิ่งแวดล้อมและคำนึงถึงหลัก Herbs in BCG ตลอดจนการอนุรักษ์พื้นที่ปลูกสมุนไพรในประเทศจะสามารถส่งผลทางอ้อมต่อการสร้างพื้นที่สีเขียวในประเทศได้เช่นกัน

(13) ประเด็น การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (รอง)

(13.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 200001 บริการของรัฐมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ

ของผู้ใช้บริการ

- เป้าหมาย 200002 ภาครัฐมีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มุ่งเน้นพัฒนากรมให้มีระบบการบริหารจัดการที่เป็นเลิศด้วยธรรมาภิบาลในหน่วยงาน เช่น การพัฒนาระบบบริหารของกรมให้มีประสิทธิภาพและมีความยืดหยุ่นสูง การพัฒนาแผนปฏิบัติการราชการกรม ที่ช่วยยกระดับการปฏิบัติราชการให้บรรลุเป้าหมายทั้งในมิติผลผลิตและงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม คุ่มค่า การพัฒนาระบบงานที่เป็นประโยชน์ต่อการให้บริการประชาชน โดยคำนึงถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรเพื่อให้เกิดการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความพึงพอใจให้กับประชาชน และการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อประชาชนในการเข้าถึงการให้บริการของกรม ซึ่งจะช่วยให้การบรรลุเป้าหมายภาพรวมของส่วนราชการในประเด็นของระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ดัชนีรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ในการจัดลำดับขององค์การสหประชาชาติอยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงสุด 50 อันดับแรก และสัดส่วนของหน่วยงานระดับกรมที่มีระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐที่อยู่ในระดับ 4 ขึ้นไปต่อหน่วยงานภาครัฐระดับกรมทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ภายในปี 2570

(13.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การพัฒนาบริการประชาชน

- แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนารูปแบบบริการภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ผู้ประกอบการ และภาคธุรกิจ โดยภาครัฐจัดสรรรูปแบบบริการให้มีความสะดวก มีการเชื่อมโยงหลายหน่วยงานแบบเบ็ดเสร็จ ครบวงจร และหลากหลายรูปแบบตามความต้องการของผู้รับบริการ รวมทั้งอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน และการดำเนินธุรกิจ อาทิ การบูรณาการขั้นตอนการออกใบอนุญาตต่าง ๆ การให้บริการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพสะดวกรวดเร็วและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

2) พัฒนาการให้บริการภาครัฐผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการและปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากลอย่างคุ้มค่า มีความรวดเร็ว โปร่งใส เสียค่าใช้จ่ายน้อย ลดข้อจำกัดทางกายภาพ เวลา พื้นที่และตรวจสอบได้ ตามหลักการออกแบบที่เป็นสากล เพื่อให้บริการภาครัฐเป็นไปอย่างปลอดภัย สร้างสรรค์ โปร่งใส มีธรรมาภิบาล เกิดประโยชน์สูงสุด

3) ปรับวิธีการทำงาน จาก “การทำงานตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด” เป็น “การให้บริการที่ให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ” ปรับปรุงวิธีการทำงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบริการภาครัฐที่มีคุณค่าและได้มาตรฐานสากล โดยเปลี่ยนจากการทำงานด้วยมือ เป็นการทางานบนระบบดิจิทัลทั้งหมด เชื่อมโยงและบูรณาการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐเข้าด้วยกันเสมือนเป็นองค์กรเดียว มีการพัฒนาบริการเดิมและสร้างบริการใหม่ที่เป็นพลวัตสอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์และขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชน ภาคธุรกิจ และผู้ใช้บริการ และเปิดโอกาสให้เสนอความเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างสะดวกทันสถานการณ์

- เป้าหมายของแผนย่อย 200101 งานบริการภาครัฐที่ปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลเพิ่มขึ้น
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ

มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบราชการผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนงานตามภารกิจของอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตอบสนองความต้องการของประชาชนและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศชาติต่อไปได้อย่างก้าวกระโดด ซึ่งจะส่งผลสนับสนุนให้สัดส่วนความสำเร็จของกระบวนการที่ได้รับการปรับเปลี่ยนเป็นดิจิทัลในภาพรวมของประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

- Contribution ต่อเป้าหมาย กรมได้มีการดำเนินงานภายใต้แผนงานพัฒนาดิจิทัล ภายใต้แผนปฏิบัติการ ระยะ 5 ปี กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยมีเป้าหมายสูงสุดของแผน ได้แก่ (1) กรมมีการขับเคลื่อนเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานตามภารกิจให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายสูงสุดขององค์กร (Ultimate goals) จนได้รับรางวัล PMQA 4.0 ในระดับพัฒนาจนเกิดผล (Significance) (2) กรมได้รับการพัฒนาสู่องค์กรดิจิทัลตามมาตรฐานสากล ได้แก่ ISO 2701 ภายในปี 2579 และ ISO29110 ภายในปี 2570 และ (3) กรมมีระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลหน่วยงานภาครัฐอยู่ในระดับ 4 ขึ้นไป ซึ่งได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เป็นดิจิทัลต่อกระบวนการทั้งหมดที่สามารถปรับเปลี่ยนให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ภายในปี 2570 ในระดับประเทศได้

(13.3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การบริหารจัดการการเงินการคลัง

- แนวทางการพัฒนา

1. จัดทำงบประมาณตอบสนองต่อเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้งบประมาณเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ โดยสนับสนุนบทบาทภารกิจของหน่วยงานทั้งในการกิจพื้นฐาน ภารกิจยุทธศาสตร์ ภารกิจพื้นที่ และภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายของแต่ละแผนงาน/โครงการ และเป้าหมายร่วมตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับสถานการณ์และความเร่งด่วนในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้เครื่องมือด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ มิติอย่างยั่งยืน

2. กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการ ทั้งในการกิจพื้นฐาน ภารกิจยุทธศาสตร์ และภารกิจพื้นที่ มีการติดตามประเมินผลทั้งก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินการ และหลังการดำเนินงาน เป็นการติดตามประเมินผลทั้งระบบ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูล เพื่อให้สามารถตรวจสอบ และนำไปสู่การปรับแนวทาง การดำเนินงานที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และจัดให้มีการรายงานการติดตามประเมินผลในการบรรลุเป้าหมายต่อสาธารณะเป็นประจำ รวมทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรอิสระต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ

- เป้าหมายของแผนย่อย

200201 หน่วยงานภาครัฐบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ

200202 ภาษีที่จัดเก็บถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

200203 หน่วยงานของรัฐดำเนินการโครงการตามห่วงโซ่คุณค่าของประเทศ

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ โดยดำเนินการพัฒนาแผนปฏิบัติการกรม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ผ่านการพัฒนาฐานข้อมูลที่สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ บูรณาการการจัดทำแผนระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมุ่งปรับปรุงแผนปฏิบัติการกรมให้ยืดหยุ่น ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ ดำเนินการขับเคลื่อนงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ผ่านการดำเนินงานที่ยึดหยุ่นตามสถานการณ์และให้ความสำคัญในการบริหารงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย ดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพผ่านการพัฒนาแผนงานโครงการที่เชื่อมโยงผลผลิต ผลลัพธ์ ผลกระทบต่อเป้าหมายที่สามารถใช้พัฒนาตัวชี้วัดได้ รวมถึงมีการสื่อสารและเผยแพร่ผลการประเมินที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนางานในอนาคต ภายใต้การมีส่วนร่วมและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้แผนปฏิบัติราชการกรมนำไปสู่การปฏิบัติ มีงบประมาณรองรับอย่างเหมาะสม และคำนึงถึงการใช้จ่ายรายจ่าย ภาพรวมของหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลการปฏิบัติราชการที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

● Contribution ต่อเป้าหมาย การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติราชการของกรมการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกจะเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่บรรลุเป้าหมายต่อเป้าหมายย่อยทั้งหมดให้เพิ่มขึ้นในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญในการใช้จ่ายรายจ่ายภาพรวมอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความสำคัญในการพัฒนาข้อเสนอโครงการที่รองรับกับห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(13.4) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ พัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ

● แนวทางการพัฒนา

1. พัฒนาหน่วยงานภาครัฐให้เป็น “ภาครัฐทันสมัย เปิดกว้าง เป็นองค์กรขีดสมรรถนะสูง”

สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า เทียบได้กับมาตรฐานสากล รองรับสภาพแวดล้อม ในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนและทันการเปลี่ยนแปลง โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล การพัฒนาให้มีการนำข้อมูลและข้อมูลขนาดใหญ่มาใช้ในการพัฒนานโยบาย การตัดสินใจ การบริหารจัดการ การให้บริการ และการพัฒนานวัตกรรมภาครัฐ รวมถึงการเชื่อมโยงการทำงานและข้อมูลระหว่างองค์กรทั้งภายในและ ภายนอกภาครัฐแบบอัตโนมัติ อาทิ การสร้างแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ภาครัฐสามารถใช้ร่วมกันเพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึง ข้อมูลที่สะดวกและรวดเร็ว เชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐให้มีมาตรฐานเดียวกันและข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อให้ภาครัฐกิจ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลในการขยายโอกาส ทางการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งการฝึกอบรมทักษะเฉพาะทางของบุคลากร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มี สมรรถนะสูงขึ้น

2. กำหนดนโยบายและการบริหารจัดการที่ตั้งอยู่บนข้อมูลและหลักฐานเชิง

ประจักษ์ มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยึดหยุ่นและคล่องตัวสูง นวัตกรรม เทคโนโลยี ข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลมาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจ มีการพัฒนาข้อมูลเปิดภาครัฐให้ทุกภาคส่วน สามารถเข้าถึง แบ่งปัน และใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและสะดวก รวมทั้งนำองค์ความรู้ ในแบบ สหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างคุณค่าและแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการตอบสนองกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันเวลา พร้อมทั้งมีการจัดการความรู้และถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาภาครัฐให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ และการเสริมสร้างการรับรู้ สร้างความเข้าใจ การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร เพื่อส่งเสริม การพัฒนาระบบบริการและการบริหารจัดการภาครัฐอย่างเต็มศักยภาพ

3. ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดโครงสร้างองค์กรและออกแบบระบบการบริหารงานใหม่

ให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว กระชับ ทันสมัย สามารถตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกมิติ ไม่ยึดติดกับการจัดโครงสร้างองค์กรแบบราชการและวางกฎเกณฑ์มาตรฐานกลางอย่างตายตัว มีขนาดที่ เหมาะสมกับภารกิจ ปราศจากความซ้ำซ้อนของการดำเนินการกิจ สามารถปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ โครงสร้างองค์กร ระบบการบริหารงาน รวมทั้งวางกฎระเบียบได้เองอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงไป เน้นทำงานแบบบูรณาการไร้รอยต่อและเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายกับทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เพื่อมุ่ง ไปสู่ความเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานและมีผลสัมฤทธิ์เทียบได้กับมาตรฐานระดับสากล

นอกจากนี้ยังมีความเป็นสำนักงานสมัยใหม่ ใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อวิเคราะห์คาดการณ์ล่วงหน้า และทำงานในเชิงรุก สามารถนำเทคโนโลยีอันทันสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างคุณค่าในการทำงาน

- เป้าหมายของแผนย่อย 200401 ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาภาครัฐให้มีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากล และมีความคล่องตัวผ่านกลไกการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัลและมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพองค์กรผ่านการพัฒนาโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่น พัฒนาระบบงานและนวัตกรรมการทำงานภายในองค์กร มีการนำเทคโนโลยีการบริหารจัดการภาครัฐในองค์กร และพัฒนาฐานข้อมูลกลางดิจิทัล รวมถึงการพัฒนานวัตกรรม การให้บริการประชาชนและระบบการให้บริการของรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ สะดวกและง่ายในการขอรับบริการ จากภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสร้างความสะดวกให้กับประชาชนในการขอรับบริการวิชาการ ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ซึ่งจะช่วยสนับสนุนให้กรมผ่านเกณฑ์การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 ที่อยู่ในระดับก้าวหน้าขึ้นต่อไปต่อหน่วยงาน ภาครัฐทั้งหมด

- Contribution ต่อเป้าหมาย กรมจะเป็นส่วนหนึ่งในการบรรลุตัวชี้วัดสัดส่วนของหน่วยงาน ที่มีเกณฑ์การประเมินสถานะของหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0 ที่อยู่ในระดับก้าวหน้าขึ้นต่อไปต่อ หน่วยงานของรัฐทั้งหมด โดยกรมจะมีการพัฒนาระบบการพัฒนาความร่วมมือกับการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ ในการพัฒนางานเพื่อให้ภาครัฐมีขีดสมรรถนะสูงเทียบเท่ามาตรฐานสากลและมีความคล่องตัว

(13.5) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

- แนวทางการพัฒนา

1) **ปรับปรุงกลไกในการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนในภาครัฐให้มี มาตรฐานและเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ** เพื่อให้กำลังคนภาครัฐมีความเหมาะสมกับภารกิจ ของภาครัฐและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะการพัฒนาระบบการ บริหารกำลังคนให้มีความคล่องตัว ยืดระบบคุณธรรม เพิ่มความยืดหยุ่นคล่องตัวให้กับหน่วยงานภาครัฐในการ บริหารทรัพยากรบุคคลในทุกขั้นตอนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างประสิทธิภาพและคุณภาพภายใต้หลักระบบ คุณธรรม ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกลไกการวางแผนกำลังคน รูปแบบการจ้างงาน การสรรหา การคัดเลือก การ แต่งตั้ง เพื่อเอื้อให้เกิดการหมุนเวียน ถ่ายเทแลกเปลี่ยน และโยกย้ายบุคลากรคุณภาพในหลากหลายระดับ ระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างคล่องตัว

2) **เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานบุคคลในภาครัฐให้เป็นไปตามระบบ คุณธรรมอย่างแท้จริง** โดยการสรรหาและคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและ จิตสำนึกสาธารณะ มีระบบบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากรให้สามารถสนองความต้องการในการปฏิบัติงาน มีความก้าวหน้าในอาชีพ สามารถจูงใจให้คนดีคนเก่งทำงานในภาครัฐ โดยมีการประเมินผลและเลื่อนระดับ ตำแหน่งของบุคลากรภาครัฐตามผลสัมฤทธิ์ของงานและพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน โดยมีกลไกการป้องกัน การแทรกแซงและการใช้ดุลยพินิจโดยมิชอบ การสร้างความก้าวหน้าให้กับ บุคลากรภาครัฐตามความรู้ ความสามารถและศักยภาพในการปฏิบัติงาน และการสร้างกลไกให้บุคลากรภาครัฐสามารถโยกย้ายและ หมุนเวียนได้อย่างคล่องตัวเพื่อประโยชน์ของภาครัฐ รวมถึงการพัฒนาระบบการจ้างงานบุคลากรภาครัฐ ทุกประเภทให้มีรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับภารกิจในรูปต่าง ๆ อาทิ การจ้างงานที่มีลักษณะชั่วคราว ให้

เป็นเครื่องมือในการบริหารงานในภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการทบทวนและปรับเปลี่ยนระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีมาตรฐาน เหมาะสมสอดคล้องกับภาระงาน โดยปรับปรุงวิธีการกำหนดและพิจารณา ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ของบุคลากรภาครัฐให้มีมาตรฐาน เหมาะสมกับลักษณะงานและภารกิจรวมถึง สามารถเทียบเคียงกับตลาดการจ้างงานได้อย่างสมเหตุผล โดยไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำของค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ระหว่างบุคลากรของรัฐ

3) พัฒนาบุคลากรภาครัฐทุกประเภทให้มีความรู้ความสามารถสูง มีทักษะการคิด วิเคราะห์และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีระบบการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรภาครัฐให้มี สมรรถนะใหม่ ๆ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาที่สาม ทักษะด้านดิจิทัล มีทัศนคติและกรอบความคิดใน การทำงานเพื่อให้บริการประชาชนและอำนวยความสะดวกภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเพื่อประโยชน์ของ การพัฒนาประเทศ สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทการพัฒนา มีการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม การปรับเปลี่ยนแนวคิดให้การปฏิบัติราชการเป็นมืออาชีพ มีจิตบริการ ทำงานในเชิงรุกและมองไปข้างหน้า สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคส่วนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความ รับผิดชอบและความสุจริต ปฏิบัติงานตามหลักการและหลักวิชาชีพด้วยความเป็นธรรมและเสมอภาค กล้ายืนหยัดในการกระทำที่ถูกต้อง คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของส่วนตน ตลอดจน ส่งเสริมให้มีการคุ้มครองและปกป้องบุคลากรภาครัฐที่กล้ายืนหยัดในการกระทำที่ถูกต้องและมีพฤติกรรม การปฏิบัติงานตามจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ

4) สร้างผู้นำทางยุทธศาสตร์ในหน่วยงานภาครัฐทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อให้ผู้นำและผู้บริหารภาครัฐมีความคิดเชิงกลยุทธ์ มีความเข้าใจสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมทั้ง ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก มีความสามารถในการนำหน่วยงาน และมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารงานเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เป็นทั้งผู้นำทางความรู้และความคิด ผลักดันภารกิจ นำ การเปลี่ยนแปลง พัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ร่วมงานและต่อสังคม เพื่อรองรับ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว โดยต้องได้รับการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางความคิดให้ตนเองมี ความเป็นผู้ประกอบการสาธารณะ เพิ่มทักษะให้มีสมรรถนะที่จำเป็น และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันจะช่วย ทำให้สามารถแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างคุณค่าและประโยชน์สุขให้แก่ประชาชน

- เป้าหมายของแผนย่อย 200501 บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อ ประชาชน ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ
- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนในการพัฒนา บุคลากรภาครัฐผ่านการจัดทำแผนทรัพยากรบุคคล และแผนความก้าวหน้าในสายงานและวิชาชีพของบุคลากร ภายในกรมที่รองรับแผนปฏิบัติราชการกรม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ตลอดจนส่งเสริมให้ บุคลากรมีความผูกพันและรักองค์กร มุ่งทำประโยชน์ให้แก่ประชาชน รวมถึงมีคุณธรรมและ จริยธรรมในการ ปฏิบัติราชการ สามารถส่งผลกระทบรวมต่อดัชนีความผูกพันของบุคลากรภาครัฐ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 และ ดัชนีคุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากรภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 93
- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานของกรมในด้านการสร้างและพัฒนาบุคลากร ภาครัฐจะช่วยให้สนับสนุนให้ดัชนีความผูกพันของบุคลากรภาครัฐ และดัชนีคุณธรรมและจริยธรรมของบุคลากร ภาครัฐมีแนวโน้มที่ดีขึ้นระดับประเทศ

(14) ประเด็นที่ 21 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (รอง)

(14.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 210001 ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มุ่งเน้นการพัฒนองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล และโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เสริมสร้างพฤติกรรมและจริยธรรมของบุคลากรในการต่อต้านการทุจริตโดยกำหนดเป้าหมายให้สามารถผ่านตัวชี้วัดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ให้ได้คะแนนตั้งแต่ 90 คะแนนเป็นต้นไป สามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในอันดับ 1 ใน 54 และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน ผ่านกระบวนการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(14.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ 3.1 การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

- แนวทางการพัฒนา

1. ส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความใสสะอาด ปราศจากพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริต เป็นภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน โดยการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเปิดเผย โปร่งใส ถูกต้อง เป็นธรรม ไม่คดโกง รู้จักแยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน การสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน หัวหน้าส่วนราชการ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือผู้บังคับบัญชามีมาตรการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบและเป็นตัวอย่างในการบริหารงานด้วยความซื่อตรงและรับผิดชอบ กรณีปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการให้ถือเป็นความผิดวินัยหรือความผิดทางอาญา ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร โดยการสนับสนุนให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยงและแจ้งเบาะแส เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้ โดยมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงานมีความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ และควรมีมาตรการยกระดับความสามารถของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานระดับต่ำกว่ากรม โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการอนุมัติ อนุญาต ให้มีการพัฒนา เสริมสร้างและต่อยอดองค์ความรู้และทักษะการเปิดเผยข้อมูลการป้องกันการทุจริต และการให้บริการสาธารณะผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานให้มีคุณภาพ ครบถ้วน สมบูรณ์ ถูกต้อง ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลให้เป็นไปตามหลักสากลและพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเพื่อให้ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วม เพื่อการเฝ้าระวังและลดโอกาสการทุจริต

2. ปรับระบบงานและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการลดการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น การนำระบบเทคโนโลยีเข้ามาใช้แทนการใช้ดุลพินิจ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน การสร้างมาตรฐานที่โปร่งใสในกระบวนการบริการของภาครัฐ โดยสนับสนุนกระบวนการตั้งคณะกรรมการให้มีความโปร่งใสเพื่อมาทำหน้าที่เป็นกลไกตรวจสอบและเสริมสร้างหน่วยงานตรวจสอบภายในให้เป็นกลไกอิสระ เป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน โดยทุกหน่วยงานของรัฐต้องพัฒนาระบบการตรวจสอบภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิผลอยู่เสมอ เพื่อสนับสนุนให้เกิดกระแสการตรวจสอบอย่างจริงจัง ตลอดจนลดขั้นตอนกระบวนการและระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้วยวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนตรวจสอบได้ มาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการใช้อดุลพินิจ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อลดการใช้ดุลพินิจของผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต รวมถึงการสร้างความรู้ความโปร่งใสในการบริการข้อมูลภาครัฐทั้งระบบ โดยพัฒนาระบบข้อมูลดิจิทัลที่กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา กระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน การเข้าถึงข้อมูล รวมถึงข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างและการใช้งบประมาณของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ สร้างความโปร่งใส และส่งเสริมให้มีการตรวจสอบการบริหารจัดการของภาครัฐโดย

สาธารณชน ซึ่งรวมถึงการมีกลไกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง และการดำเนินการภาครัฐ เพื่อบูรณาการการทำงานของรัฐและประชาชน รวมถึงส่งเสริม สนับสนุนการตื่นตัว และเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีอยู่ใกล้ตัว โดยมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสที่สามารถ สร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้กับผู้ให้เบาะแส มีการประสานเชื่อมต่อการทำงานระหว่างเครือข่ายภาคประชาชนเองหรือกับหน่วยงานให้เป็นไปอย่างไร รอยต่อ โดยยังคงอัตลักษณ์ของเครือข่าย และมีการดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน

3) สนับสนุนกลไกและบูรณาการการทำงานเพื่อการป้องกันการทุจริต โดยเฉพาะในระบบราชการ โดยผลักดันให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มีความเชื่อมโยงกับการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนและพัฒนาองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานต่อไป

- เป้าหมายของแผนย่อย

210101 ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

210102 คดีทุจริตรายหน่วยงาน

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนในการสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริตผ่านกระบวนการขับเคลื่อนองค์กรคุณภาพและองค์กรคุณธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยสนับสนุนให้เกิดการบรรลุเป้าหมายการผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ของกรม ไม่น้อยกว่า 90 คะแนน และไม่ให้เกิดการทุจริตรายหน่วยงาน

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของกรมจะมีส่วนสนับสนุนในหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทยมีคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐที่ได้คะแนนไม่น้อยกว่า 85 คะแนน ภายในปี 2570 และลดจำนวนคดีทุจริตรายหน่วยงานในภาพรวมของประเทศ

(15) ประเด็นที่ 22 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม (รอง)

(15.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 220001 กฎหมายเป็นเครื่องมือให้ทุกภาคส่วนได้ประโยชน์จากการพัฒนาประเทศอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ มุ่งเน้นการพัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้คะแนนเฉลี่ย 5 ปัจจัยของดัชนีนิติธรรม ได้แก่ 1.การจำกัดอำนาจรัฐ 2. ปราศจากการคอร์รัปชัน 3. รัฐบาลโปร่งใส 4. สิทธิขั้นพื้นฐาน และ 5 ความเป็นระเบียบและความมั่นคง ไม่น้อยกว่า 0.65 คะแนนภายในปี 2570)

(15.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ 220101 การพัฒนากฎหมาย

- แนวทางการพัฒนา

พัฒนากฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบทและเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน คำนึงถึงสภาพปัญหา และประเมินผลสัมฤทธิ์ ทบทวนความจำเป็นเหมาะสมของกฎหมายที่มีอยู่ทุกลำดับชั้นของกฎหมาย ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัยหรือมีเนื้อหาที่ไม่จำเป็น หรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อให้

กฎหมายทันสมัย ไม่มีความซ้ำซ้อน ลดความเหลื่อมล้ำ มีความเป็นธรรมในสังคม และกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ให้เอื้อต่อการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐในการพัฒนาประเทศ เพื่อรองรับการพัฒนาภูมิภาคและจังหวัดที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการใช้นวัตกรรมทั้งในภาครัฐและเอกชนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และเอื้อต่อการประกอบธุรกิจทั้งในและต่างประเทศในทุกภาคการผลิต โดยเฉพาะการกำหนดวงรอบในการทบทวนแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด

- เป้าหมายของแผนย่อย 220101 กฎหมายไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ภายใต้กรอบกฎหมายที่มุ่งให้ประชาชนในวงกว้างได้รับประโยชน์จากการพัฒนาประเทศโดยทั่วถึง

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ ผ่านการผลักดัน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนผู้ใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาของชาติ

- Contribution ต่อเป้าหมาย การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพร โดยไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ จะส่งผลทางอ้อมให้ค่าเฉลี่ยในทุกมิติของระดับความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

(16) ประเด็นที่ 23 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม (รอง)

(16.1) เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บทฯ

- เป้าหมาย 230001 ความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศเพิ่มสูงขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนแม่บทฯ งานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก มีส่วนในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในกลุ่มโรคและกลุ่มอาการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีศักยภาพ ก่อให้เกิดการสร้างเชื่อมั่นและยอมรับในการดูแลสุขภาพ รวมถึงงานวิจัยและนวัตกรรมที่ยกระดับการสร้างความสามารถในการแข่งขันทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการลดรายได้ในการนำเข้ายาจากต่างประเทศ และเพิ่มรายได้การยกระดับบนฐานการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศผ่านการสนับสนุนให้บรรลุตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและด้านโครงสร้างทางวิทยาศาสตร์ ไม่เกินอันดับที่ 30 ภายในปี 2570

(16.2) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ด้านเศรษฐกิจ

- แนวทางการพัฒนา

- 1) **พัฒนาเกษตรสร้างมูลค่า** โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคการเกษตรเป้าหมายของประเทศ ได้แก่ เกษตรอัตลักษณ์ เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูปและเกษตรอัจฉริยะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ และความหลากหลายของผลผลิต รวมทั้งพัฒนากลไกการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เพื่อยกระดับรายได้ลดรายจ่ายและลดปัจจัยเสี่ยงในการทำการเกษตรให้กับเกษตรกร ตลอดจนรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ การพัฒนาสายพันธุ์พืชและสัตว์ การลดต้นทุนแรงงานและปัจจัยการผลิต การพยากรณ์อากาศและวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงเพื่อการเกษตร การรักษาและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

2) พัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคต โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมความมั่นคง อุตสาหกรรมต่อเนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคม อุตสาหกรรมดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ และอุตสาหกรรมอาหาร ยาและเครื่องสำอาง รวมทั้งการใช้พลังงานทางเลือกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ ชีววัตถุและวัคซีน สมุนไพร วิทยาการหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ ความปลอดภัยไซเบอร์ โครงข่ายพลังงานอัจฉริยะ การกักเก็บพลังงานและคาร์บอน การบินและอวกาศ การขนส่งระบบราง การเชื่อมต่อของสรรพสิ่งและข้อมูลขนาดใหญ่

3) พัฒนาบริการแห่งอนาคต โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้นวัตกรรมในภาคบริการเป้าหมายของประเทศ ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน และการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ ระบบแพทย์ปฐมภูมิ การดูแลผู้สูงอายุ การบริการทางการแพทย์แบบแม่นยำ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการกระจายสินค้า ระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ

- เป้าหมายของแผนย่อย 230101 ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรมส่งผลให้เกิดการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปัจจุบัน

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักภายใต้ภารกิจกรมเพื่อสนับสนุนการพัฒนางานวิชาการ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อต่อยอดในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสามารถนำองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการ โดยเฉพาะพัฒนาการเกษตรสร้างมูลค่า อุตสาหกรรมแห่งอนาคต และบริการแห่งอนาคตให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจากการวิจัยและนวัตกรรม ผ่านช่องทางศูนย์ส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการ หรือช่องทางอื่น ๆ ที่กรมดำเนินการ

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินงานพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถทำให้ภาคอุตสาหกรรมการผลิตและบริการสร้างมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นผ่านการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมที่มุ่งสนองปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนและการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และนำไปสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้และต่อยอดผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง ซึ่งจะไปสนับสนุนให้เกิดการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาของภาคเอกชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ภายในปี 2570

(16.3) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การวิจัยพัฒนานวัตกรรม ด้านสังคม

- แนวทางการพัฒนา

1) พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาและประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศทุกกลุ่ม ตลอดทุกช่วงวัย (ปฐมวัย วัยเด็กวัยเรียน วัยแรงงาน วัยสูงอายุ) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนไทยมีทักษะความรู้ และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์วิชา เพื่อสร้างนวัตกรรมทางสังคมอย่างตรงจุด ยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ การส่งเสริมโภชนาการและสุขภาวะที่ดีและทั่วถึง การพัฒนานคนให้มีวินัย ความรับผิดชอบ จิตสาธารณะ และการเคารพสิทธิและความเท่าเทียมในสังคม การพัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การยกระดับคุณภาพของบุคลากรทางการศึกษา ครู หลักสูตรและกระบวนการสอน การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ ระบบบริการสาธารณสุข และวิทยาศาสตร์ทางการกีฬา

2) สร้างความเสมอภาคทางสังคม โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และประยุกต์ใช้ นวัตกรรมในการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อลดความแตกต่างทางด้านรายได้ รายจ่าย การเข้าถึง บริการขั้นพื้นฐาน และเพิ่มความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ การ จัดการที่ดินทำกิน ระบบหลักประกันสุขภาพของรัฐ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและกระจายอำนาจ การเข้าถึงบริการสาธารณะและกระบวนการยุติธรรม

- เป้าหมายของแผนย่อย 230201 คุณภาพชีวิต ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และความ เสมอภาคทางสังคมได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้น จากผลการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเชิงสังคม

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ มีบทบาทหลักภายใต้ภารกิจกรมเพื่อ สนับสนุนองค์ความรู้ งานวิชาการ งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ ทางเลือก และสมุนไพรที่มีคุณค่าต่อการดูแลสุขภาพประชาชนและช่วยลดรายจ่ายด้านสาธารณสุขของประเทศ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกกลุ่มวัย และมีส่วนช่วยสร้างความเสมอภาคทาง สังคมให้ได้รับการยกระดับเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการนำผลงานวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุดสิทธิประโยชน์ ในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนช่วยให้การบรรลุเป้าหมายดัชนีนวัตกรรมเชิงสังคม (ร้อยละของ ผลสัมฤทธิ์ในการยกระดับคุณภาพทางสังคมจากผลการวิจัยฯ) มีแนวโน้มที่ดีขึ้น

- Contribution ต่อเป้าหมาย การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือกเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสภาพของประเทศไทยโดยตรงจุดจะมีส่วนสนับสนุนให้ประเทศไทยมีการลงทุน ในงบประมาณสนับสนุนงานวิจัยเชิงสังคมให้สูงขึ้นไม่น้อยกว่า 4,500 ล้านบาทต่อปี

(16.4) แผนย่อยของแผนแม่บทฯ การวิจัยพัฒนานวัตกรรม ด้านสิ่งแวดล้อม

- แนวทางการพัฒนา

ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ โดยการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และ ประยุกต์ใช้นวัตกรรมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรทางบก ทางน้ำและ ทางทะเล เพื่อให้รักษาความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพของประเทศ และนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดในเชิง เศรษฐกิจและสังคม โดยมีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ อาทิ พันธุ์พืชและสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นหายาก แหล่งกำเนิด ของพันธุ์ไม้ ความหลากหลายชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ในระบบนิเวศ ธรณีวิทยาทางทะเล การบริหาร จัดการประมงทะเล สิ้นแร่

- เป้าหมายของแผนย่อย 230301 การประยุกต์ใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น

- การบรรลุเป้าหมายตามแผนย่อยของแผนแม่บทฯ กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์และคุ้มครองพันธุ์พืชสมุนไพรตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย พ.ศ. 2542 ดังนั้นจึงมีการพัฒนาองค์ความรู้และวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายและ แหล่งกำเนิดของสมุนไพร รวมถึงการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการการประยุกต์ใช้ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจสีเขียวอย่างยั่งยืนเพิ่มขึ้น

- Contribution ต่อเป้าหมาย การดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้และวิจัยในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับความหลากหลายและแหล่งกำเนิดของสมุนไพร รวมถึงการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมมีส่วนสนับสนุน โดยอ้อมเพื่อให้ดัชนีเศรษฐกิจสีเขียวของประเทศไทย ไม่เกินอันดับที่ 80 ภายในปี 2570

2.2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

1. เป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13

1.1 เป้าหมายหลัก การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม

1.2 เป้าหมายรอง

1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม

2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่

3) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและการบริโภคสู่ความยั่งยืน

4) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและ

ความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่

2. หมายเหตุการพัฒนา

1) หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรมูลค่าสูง

เป้าหมายที่ 1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมการผลิตและการขยายตัวของตลาด ของสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปที่มีมูลค่าเพิ่มสูง

กลยุทธ์ย่อย 2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและทำธุรกิจผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต

2) หมายเหตุที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1 การเปลี่ยนการท่องเที่ยวไทยเป็นการท่องเที่ยวคุณภาพสูงที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพอื่น

ตัวชี้วัดที่ 1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ มีค่าใช้จ่ายต่อวัน เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 10 ต่อปี

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการพัฒนากิจกรรม สินค้า และบริการ การท่องเที่ยวมูลค่าสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวคิดโมเดลอารมณดีมีความสุข ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ฉบับปรับปรุง

3) หมายเหตุที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

เป้าหมายที่ 1 ไทยมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากสินค้าและบริการสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 1.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 1.7

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 การผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพระดับโลก

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 พัฒนานวัตกรรมในบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพบนฐานความโดดเด่นของเอกลักษณ์ความเป็นไทย

1) ผสานความโดดเด่นของอัตลักษณ์ความเป็นไทยกับบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 พัฒนาบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่ที่น่าไปสู่การสร้างสังคมสูงวัยที่มีสุขภาพ

กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มให้อุตสาหกรรมการแพทย์และสุขภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานบนฐานเทคโนโลยีดิจิทัลให้รองรับกับการยกระดับอุตสาหกรรม

3) พัฒนาศูนย์การผลิตและสนับสนุนการจัดตั้งโรงงานต้นแบบเภสัชชีวภัณฑ์ ยาสมุนไพร และวัคซีนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ส่งเสริมการลงทุนและการนำผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และสุขภาพออกสู่ตลาด

กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างเสริมขีดความสามารถทางวิชาการด้านการศึกษา วิจัย และเทคโนโลยีทางการแพทย์

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.3 พัฒนาศูนย์การวิจัย

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 สร้างระบบนิเวศการวิจัยให้เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือการวิจัยและพัฒนาระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการระบบบริการสุขภาพบนพื้นฐานความสมดุลทางเศรษฐกิจและสุขภาพของคนไทย

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.1 บริหารจัดการบุคลากรทางการแพทย์ให้สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพ

1) สนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้าร่วมผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์

2) ส่งเสริมให้เกิดการกระจายกำลังคนด้านสุขภาพ

กลยุทธ์ย่อยที่ 5.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนบริการทางการแพทย์

1) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดภาระงาน และแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร

2) จัดทำฐานข้อมูลกลางด้านสุขภาพของประเทศ

4) หมายเหตุที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้

เป้าหมายที่ 2 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีศักยภาพสูงในการดำเนินธุรกิจสามารถยกระดับและปรับตัวเข้าสู่การแข่งขันใหม่

ตัวชี้วัดที่ 2.3 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่เป็นผู้ส่งออกรายใหม่เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 2,000 รายต่อปี

เป้าหมายที่ 3 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงและได้รับการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพจากภาครัฐ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 จำนวนสตาร์ทอัพ ซีรีส์ซี ขึ้นไป เพิ่มขึ้นเป็น 20 รายในปี 2570

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบนิเวศให้เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจและการยกระดับความสามารถในการแข่งขันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 เพิ่มความสะดวกในทุกขั้นตอนของการประกอบธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลและระบบมาตรฐานให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสามารถเข้าถึงได้ด้วยต้นทุนต่ำ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาแพลตฟอร์มเชื่อมโยงฐานข้อมูลวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและส่งเสริมให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 พัฒนาระบบคลังข้อมูลและความรู้สำหรับการให้บริการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เป็นระบบออนไลน์ และระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ครบวงจร

กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการพัฒนา วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้เป็นผู้ประกอบการในยุคดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.4 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายในสาขาและกับรายใหญ่ภายในห่วงโซ่อุปทาน

5) หมวดหมู่ที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน

เป้าหมายที่ 1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคและการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษขยายตัวเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 1.2 มูลค่าการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นตามเป้าหมายในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ประเด็น 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีมูลค่าการลงทุน 500,000 ล้านบาท พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้มีมูลค่าการลงทุน 100,000 ล้านบาท และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมีมูลค่า 10,000 ล้านบาท

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาภาคให้เป็นฐานเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.3 ส่งเสริมการจัดการกลไกตลาดของท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมกลไกความร่วมมือของรัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคม เพื่อการพัฒนาพื้นที่และเมือง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่และเมืองด้วยความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ หลากหลายรูปแบบ

6) หมวดหมู่ที่ 9 ไทยมีความยากจนลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

เป้าหมายที่ 2 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีรวมของความคุ้มครองทางสังคมมีค่าไม่ต่ำกว่า 100

3) ความคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงวัย

(1) สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่เข้าถึงบริการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพิ่มขึ้นเป็นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70)

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมสำหรับคนทุกช่วงวัย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

7) หมวดหมู่ที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนา
แห่งอนาคต

เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่
จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณภาพ จริยธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อ
การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ตัวชี้วัดที่ 1.5 ผลผลิตภาพแรงงานไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 ต่อปี

ตัวชี้วัดที่ 1.6 จำนวนผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาความยากจนหลายมิติลดลงร้อยละ 20
ของจำนวนผู้สูงอายุที่ยากจนต่อปี

เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย
และสามารถสร้างงานอนาคต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสภาพเศรษฐกิจโลก 6 ด้านทักษะ คะแนน
เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อสิ้นสุดแผน

ตัวชี้วัดที่ 2.3 จำนวนและมูลค่าของธุรกิจสตาร์ทอัพเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 คนไทยทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.5 พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลเมืองมีคุณค่าของสังคม โดย

1) พัฒนาผู้สูงอายุให้เป็นพลังของสังคม

2) พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต โดย

1) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนบูรณาการและเชื่อมโยงความร่วมมือด้านการศึกษาฝึกอบรม

2) พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนและพัฒนากำลังคน

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.3 สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและ
ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดกระบวนการผลิตและบริการ การจัดการและการตลาด โดย

1) การสร้างและพัฒนาทักษะองค์ความรู้รอบด้านที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกิจยุคใหม่

2) ส่งเสริมผู้ประกอบการในการสร้างนวัตกรรม

8) หมวดหมู่ที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

เป้าหมายที่ 1 การบริการภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของภาครัฐ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

เป้าหมายที่ 2 ภาครัฐที่มีขีดสมรรถนะสูง คล่องตัว

ตัวชี้วัด 2.1 ผลการสำรวจรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ในองค์ประกอบ ดัชนีรัฐบาล
อิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีการมีส่วนร่วมทางอิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีทุนมนุษย์ และดัชนีการให้บริการภาครัฐออนไลน์ ไม่
ต่ำกว่าอันดับที่ 40 ของโลก และมีคะแนนไม่ต่ำกว่า 0.82

กลยุทธ์การพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการให้บริการภาครัฐที่ตอบโจทย์ สะดวก และประหยัด

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 ทบทวนกระบวนการทำงานของภาครัฐควบคู่กับพัฒนาการบริการ
ภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลแบบเบ็ดเสร็จ

กลยุทธ์ที่ 2 ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่น เชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐ

กลยุทธ์ที่ 3 ปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 ปรับเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐทั้งหมดให้เป็นดิจิทัล

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานภาครัฐเป็นดิจิทัล

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากร ให้มีทักษะที่จำเป็นในการให้บริการภาครัฐดิจิทัล และปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการภาครัฐให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ปรับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐเพื่อดึงดูดและรักษาผู้มีความสามารถมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

กลยุทธ์ย่อยที่ 4.2 ยกเลิกกฎหมายที่หมดความจำเป็นและพัฒนากฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2.2.3 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570

1. นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 8 การป้องกัน ปรามปราม และแก้ไขปัญหาเสพติด

1.1 เป้าหมาย การป้องกันประชากรทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

1.2 ตัวชี้วัด สัดส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดต่อประชากรลดลง 8 คน ต่อประชากร 1,000 คน ภายในปี 2570

1.3 กลยุทธ์

กลยุทธ์หลักที่ 1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มีภูมิคุ้มกันและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างพื้นที่ปลอดภัยและลดความต้องการยาเสพติด

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 สร้างภูมิคุ้มกันระดับบุคคล ด้วยการเสริมสร้างทัศนคติและความรู้เท่าทันยาเสพติดทั้งการเสพและการค้า รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ทั้งรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ และช่องทางสื่อสาร และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในทุกขั้นตอน

2. นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 13 การบริหารจัดการความเสี่ยงโรคติดต่ออุบัติใหม่

2.1 เป้าหมาย การมีนวัตกรรมและทรัพยากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในการบริหารจัดการความเสี่ยงโรคติดต่ออุบัติใหม่

2.2 ตัวชี้วัด ร้อยละความสำเร็จของจำนวนงานวิจัยบทความทางวิชาการ หรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการและป้องกันโรคอุบัติใหม่เพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 5

2.3 กลยุทธ์

กลยุทธ์หลักที่ 1 การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการบริหารจัดการความเสี่ยงโรคติดต่ออุบัติใหม่ทั้งในภาวะปกติและภาวะไม่ปกติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.6 พัฒนาระบบการตรวจและวินิจฉัยการรักษาผู้ป่วยโรคติดต่ออุบัติใหม่

กลยุทธ์หลักที่ 3 การส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงโรคติดต่ออุบัติใหม่

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.3 ส่งเสริมการผลิตและพัฒนาผลงานวิจัยเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่อย่างเป็นรูปธรรม โดยการมีส่วนร่วมแบบสหวิทยาการ

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.5 พัฒนาเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ยา และ วัคซีน ชุดทดสอบการวินิจฉัยโรค อุปกรณ์ป้องกันและควบคุมโรค ห้องปฏิบัติการด้านวิทยาศาสตร์สำหรับคน สัตว์ สัตว์ป่า การบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ เพื่อตรวจจับโรคได้เร็ว และทันต่อสถานการณ์ที่ทันสมัย โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและลดผลกระทบจากโรคติดต่ออุบัติใหม่ และพัฒนาต่อยอดเทคโนโลยีที่คิดค้นต่อการผลิต เพื่อใช้ภายในประเทศให้เพียงพอ เพื่อป้องกันสถานการณ์อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

2.3 แผนระดับที่ 3 ที่เกี่ยวข้อง

1. แผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุ ระยะที่ 3 (พ.ศ.2566-2580)
2. แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. 2566 – 2570
3. แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566 – 2570
4. แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570)
5. แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมพืชกัญชงสู่เชิงพาณิชย์ (พ.ศ. 2566-2570)
6. ยุทธศาสตร์การแพทย์ดั้งเดิมขององค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2557-2566 (WHO traditional medicine strategy: 2014-2023) ของ องค์การอนามัยโลก
7. แผนปฏิบัติการด้านสุขภาพโลก พ.ศ. 2564-2570 (Thailand Global Health Action Plan 2021-2027)
8. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580)
9. แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566-2570

ส่วนที่ 3 ความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แห่งสหประชาชาติ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals – SDGs

(1) เป้าหมายที่ 2. ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร และยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน

เป้าหมายย่อย (Target)

2.1 ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคนโดยเฉพาะคนที่ยากจนและอยู่ในภาวะเปราะบาง อันรวมถึงทารก ได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอตลอดทั้งปี ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 2.1.1 ความชุกของภาวะขาดสารอาหาร (Prevalence of undernourishment)

ตัวชี้วัด 2.1.2 ความชุกของความไม่มั่นคงทางอาหารของประชากรในระดับปานกลางหรือรุนแรง โดยใช้ Food Insecurity Experience Scale (FIES)

2.4 สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินการตามแนวปฏิบัติทางการเกษตรที่มีภูมิคุ้มกันที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ซึ่งจะช่วยรักษาระบบนิเวศ เสริมขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภาวะอากาศรุนแรง ภัยแล้ง อุทกภัย และภัยพิบัติอื่น ๆ และจะช่วยพัฒนาคุณภาพของดินและที่ดินอย่างต่อเนื่อง ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 2.4.1 ร้อยละของพื้นที่เกษตรที่มีการทำการเกษตรอย่างมีผลิตภาพและยั่งยืน

2.5 คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้เพาะปลูก สัตว์ในไร่นาและที่เลี้ยงตามบ้านเรือน และชนิดพันธุ์ตามธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับพืชและสัตว์เหล่านั้น รวมถึงให้มีธนาคารพืชและเมล็ดพันธุ์ที่มีการจัดการที่ดีและความหลากหลาย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากการใช้ทรัพยากรทางพันธุกรรมและองค์ความรู้ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ตามที่ตกลงกันระหว่างประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2563

ตัวชี้วัด 2.5.1 จำนวนแหล่งพันธุกรรม (ก) พืชและ (ข) สัตว์เพื่ออาหารและการเกษตรที่เก็บรักษาในสถานที่สำหรับอนุรักษ์ทั้งในระยะกลางและระยะยาว

(2) เป้าหมายที่ (Goal) 3. สร้างหลักประกันการมีสุขภาพที่ดี และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกช่วงวัย

เป้าหมายย่อย (Target)

3.4. ลดการตายก่อนวัยอันควรจากโรคไม่ติดต่อให้ลดลงหนึ่งในสาม ผ่านทางการป้องกันและการรักษาโรค และสนับสนุนสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ที่ดี ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 3.4.1 อัตราการตายของผู้ที่เป็นโรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคเบาหวาน หรือโรคระบบทางเดินหายใจเรื้อรัง

3.5 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาการใช้สารในทางที่ผิด ซึ่งรวมถึงการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดและการใช้แอลกอฮอล์ในทางที่เป็นอันตราย

ตัวชี้วัดที่ 3.5.1 ความครอบคลุมของการรักษา (การรักษาโดยใช่ยา ทางจิตสังคมและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และบริการการติดตามผลการรักษา) สำหรับผู้ใช้สารเสพติด

3.8 บรรลุการมีหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมถึงการป้องกันความเสี่ยงทางการเงิน การเข้าถึงการบริการสาธารณสุขจำเป็นที่มีคุณภาพ และเข้าถึงยาและวัคซีนจำเป็นที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ และมีราคาที่สามารถซื้อหาได้

ตัวชี้วัด 3.8.2 สัดส่วนของประชากรที่มีค่าใช้จ่ายครัวเรือนด้านสุขภาพต่อค่าใช้จ่ายครัวเรือนหรือรายได้ทั้งหมด อยู่ในระดับสูง

(3) เป้าหมายที่ (Goal) 8. ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และ มีผลิตภาพ และการมีงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายย่อย (Target)

8.4 ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของโลกในการบริโภคและการผลิตอย่างต่อเนื่อง และพยายามที่จะแยกการเติบโตทางเศรษฐกิจออกจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นไปตามกรอบการดำเนินงาน 10 ปี ว่าด้วยการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยมีประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นผู้นำในการดำเนินการไปจนถึงปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 8.4.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศ การบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัวประชากร และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

8.9 ออกแบบและใช้นโยบายเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งช่วยสร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 8.9.1 สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากการท่องเที่ยวต่อ GDP ทั้งหมด และอัตราการเติบโตของ GDP จากการท่องเที่ยว

(4) เป้าหมายที่ (Goal) 9. สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม ที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม

เป้าหมายย่อย (Target)

9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืนและภายในปี พ.ศ. 2573 ให้เพิ่มส่วนแบ่งของภาคอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ โดยให้เป็นไปตามบริบทของประเทศและให้เพิ่มส่วนแบ่งขึ้นเป็น 2 เท่า ในประเทศพัฒนาน้อยที่สุด

ตัวชี้วัด 9.2.1 (ก) สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มผลผลิต (Manufacturing value added: MVA) ต่อ GDP

ตัวชี้วัด 9.2.2 สัดส่วนการจ้างงานในอุตสาหกรรมผลิตต่อการจ้างงานรวมทั้งหมด

9.3 เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินโดยรวมถึงเครดิตในราคาที่สามารถจ่ายได้ให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดเล็ก โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งเชื่อมโยงผู้ประกอบการเหล่านี้เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าและตลาด

ตัวชี้วัด 9.3.1 สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมขนาดเล็กต่อมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมทั้งหมด

9.5 เพิ่มทุนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมในทุกประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา และให้ภายในปี พ.ศ. 2573 มีการส่งเสริมนวัตกรรมและให้เพิ่มจำนวนผู้ทำงานวิจัยและพัฒนา ต่อประชากร 1 ล้านคน และเพิ่มค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาในภาครัฐและเอกชน

ตัวชี้วัด 9.5.1 สัดส่วนของค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP

9.B สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรมภายในประเทศกำลังพัฒนา รวมถึงการให้มีสภาพแวดล้อมทางนโยบายที่นำไปสู่ความหลากหลายของอุตสาหกรรมและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าโภคภัณฑ์

ตัวชี้วัด 9.B.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูง และระดับกลาง คิดเป็นสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มรวมทั้งหมด

(5) เป้าหมายที่ (Goal) 10. ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายย่อย (Target)

10.1 บรรลุการเติบโตของรายได้ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด อย่างก้าวหน้าและยั่งยืน โดยให้มีอัตราเติบโตสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 10.1.1 อัตราการเติบโตของการใช้จ่ายในครัวเรือน หรือรายได้ต่อหัวในกลุ่มประชากร ร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด และ (ข) อัตราการเติบโตของการใช้จ่ายในครัวเรือน หรือรายได้ต่อหัวในกลุ่ม ประชากรทั้งหมด

10.2 เสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมความครอบคลุมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองสำหรับ ทุกคน โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ ความพิการ เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ แหล่งกำเนิด ศาสนา สถานะทางเศรษฐกิจ หรือ อื่น ๆ ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 10.2.1 สัดส่วนประชากรที่มีรายได้ต่ำกว่าร้อยละ 50 ของรายได้มัธยฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ และความพิการ

(6) เป้าหมายที่ (Goal) 12. สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายย่อย (Target)

12.2 บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ภายในปี พ.ศ. 2573

ตัวชี้วัด 12.2.1 จำนวนประเทศที่มีการพัฒนาหรือนำใช้เครื่องมือการดำเนินนโยบายที่มี วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านสู่การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด 12.2.2 การบริโภควัตถุดิบในประเทศ การบริโภควัตถุดิบในประเทศต่อหัวประชากร และต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

(7) เป้าหมายที่ (Goal) 13. ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายย่อย (Target)

13.1 เสริมภูมิคุ้มกันและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทาง ธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ

ตัวชี้วัด 13.1.2 จำนวนประเทศที่มีและดำเนินการตามยุทธศาสตร์การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ระดับประเทศที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573

(8) เป้าหมายที่ (Goal) 17. เสริมความแข็งแกร่งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูหุ้นส่วน ความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายย่อย (Target)

17.6 ยกระดับหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยร่วมเติมเต็มโดยหุ้นส่วน ความร่วมมือจากภาคส่วนที่หลากหลายซึ่งจะระดมและแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญเทคโนโลยี และ ทรัพยากรทางการเงิน เพื่อจะสนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกประเทศ โดยเฉพาะ ในประเทศกำลังพัฒนา

ตัวชี้วัด 17.6.1 จำนวนประเทศที่รายงานความก้าวหน้าตามกรอบการติดตามประสิทธิผลของ การพัฒนาที่มีผู้มีส่วนได้เสียที่หลากหลาย ที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

4.1 การวิเคราะห์ SWOT Analysis

กรมได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis ที่ครอบคลุมถึงสถานการณ์ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในได้รายละเอียด ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
S1: มีทรัพยากรด้านภูมิปัญญาและองค์ความรู้เป็นจำนวนมาก (ตำรับยาแผนไทยของชาติ 51,880 ตำรับ) S2: มีศักยภาพด้านการนำองค์กร การบริหารเชิงยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการจัดกระบวนการ (ได้รับ PMQA หมวด 1,2,3 และ 6) S3: มีศักยภาพในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์ใช้ในการขับเคลื่อนภารกิจกรม (ได้รับ PMQA 4.0 ระดับ Advance) S4: มีโรงงานผลิตยาสมุนไพรต้นแบบ ห้องปฏิบัติการวิจัย และโรงพยาบาลในสังกัดกรม ที่มีความคล่องตัวในการพัฒนาบริการและวิชาการ S5: ภาควิชาที่หลายหลายและจำนวนมากเพื่อร่วมขับเคลื่อนภารกิจกรม	W1: ยังขาดศักยภาพในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ และการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคล เพื่อการขับเคลื่อนกรมอย่างเป็นรูปธรรม (ยังไม่ได้รับ PMQA หมวด 4 และ 5) W2: ช่องว่างระหว่างวัย (Gap Generation) พบว่า Gen Y มากกว่า Gen X คิดเป็น 32.5% (ยังขาดผู้มีประสบการณ์มากพอในการขับเคลื่อนระบบงานตามภารกิจและความต้องการของประชาชน) W3: การดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา เป็นไปอย่างล่าช้า มีข้อจำกัดด้านกฎหมาย W4: ผลการประเมินระดับความพร้อมรัฐบาลดิจิทัลของกรมต่ำกว่าเป้าหมายของประเทศ (ระดับ 2 จากเป้าหมายระดับ 4 ในปี 2570) W5: ความไม่แน่นอนและต่อเนื่องของการขับเคลื่อนในเชิงนโยบาย (ผู้บริหารระดับสูงเปลี่ยนแปลงแทบทุกปี)
โอกาส (Opportunities)	สิ่งคุกคาม (Threats)/ความเสี่ยง (Risk)
O1: นโยบายระดับประเทศมีพื้นที่ให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อขับเคลื่อนประเทศ (รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทฯ แผนฯ 13 BCG แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ และนโยบาย ก.สธ.) O2: กระแสนิยมด้านการบริโภคสมุนไพรในประเทศ มีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่อง (56,994 ล้านบาท และเป็น 4 ของเอเชีย (Euromonitor International, September 2023)) O3: ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 19.2 (2565) เป็นลูกค้ากลุ่มสำคัญที่กรมสามารถเพิ่มการเข้าถึงการให้บริการ O4: การเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชั้นนำของโลก (อันดับที่ 24 ของโลก คิดเป็น 29 billion US\$, Global Wellness Institute (2022)) O5: กระแสด้านดิจิทัลสุขภาพ (Digital Health) มีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงบริการสุขภาพแก่ประชาชน และการจ่ายใช้สอย	T1: มี Fake News ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรอย่างต่อเนื่องและจำนวนมาก T2: ประชาชนยังไม่เชื่อมั่นในการดูแลสุขภาพตนเองและการจัดการบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก (ประชาชนดูแลสุขภาพตนเองด้วยเจ็บป่วยด้วยยาสมุนไพรเพียง 1.12% และประชาชนเลือกใช้บริการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเมื่อเจ็บป่วย เพียง 2.74% (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566)) T3: ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการที่เกี่ยวข้อง มีข้อจำกัดในการเติบโต การเข้าถึงเทคโนโลยี และงานวิจัย T4: Global Boiling และปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่งผลต่อโรคภัยไข้เจ็บ และการพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพรองรับอุตสาหกรรมและบริการที่เกี่ยวข้อง T5: การฉกฉวยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรจากต่างประเทศ

หมายเหตุ การประเมินปัจจัยภายในและสิ่งแวดล้อมภายนอกนี้ปรับปรุงเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2566

4.2 จุดยืนและเข็มมุ่ง และความจำเป็นของแผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567)

การพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อการยกระดับให้ “ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมของเอเชียภายในปี 2570”

จากการวิเคราะห์ความจำเป็นเชิงนโยบาย ความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และโอกาสในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รวมถึงสถานการณ์ด้านโรคระบาด สามารถนำมากำหนดจุดยืน และเข็มมุ่งการพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยเพื่อการยกระดับให้ “ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมของเอเชียภายในปี 2570” ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แห่งสหประชาชาติ พบว่าการกิจกรรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถตอบสนองความต้องการเชิงนโยบายในระดับชาติผ่านการส่งเสริมและสนับสนุนการนำสมุนไพร การแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกมาใช้ในการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ พร้อมทั้งการให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกระตุ้นการสร้างงาน สร้างอาชีพ และรายได้ ให้กับประชาชนในช่วงฟื้นคืนเศรษฐกิจ รวมถึงให้ความสำคัญการนำขีดความสามารถของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย ที่มีความโดดเด่นมาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

ด้วยเหตุดังกล่าว กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจึงกำหนดจุดยืนและเข็มมุ่งการพัฒนาในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ดังนี้

1. สร้างสรรค์นวัตกรรมการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุข พ้นคืนเศรษฐกิจ หนุนเสริมการขับเคลื่อนประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยมุ่งเน้น

1.1 วิจัย พัฒนา สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม การจัดการความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานของผลิตภัณฑ์สมุนไพร และบริการทางการแพทย์ ที่สามารถแก้ปัญหาโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โรคที่เกิดจากความเครียด รวมถึงโรคอุบัติใหม่ อุตุนิบัติซ้ำ โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการจากฐานของการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งการวิจัยเพื่อการยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์สมุนไพรและระบบบริการการแพทย์แผนไทยให้เกิดการใช้ประโยชน์ สามารถสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและสร้างความเชื่อมั่นจากบุคลากรทางการแพทย์ สังคม และผู้บริโภค

1.2 การยกระดับการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้มีคุณภาพ และมีคุณค่ารองรับการพัฒนาเศรษฐกิจมูลค่าสูง (High Value Economy) เชื่อมโยงเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดีของประเทศ (Wellness Economy) และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและหนุนเสริมยุทธศาสตร์ประเทศให้เป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ของภูมิภาค (Medical & Wellness Tourism Hub) และการเชื่อมโยงบริการในภูมิภาคอาเซียนและนานาชาติให้แก่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจรองรับยุคหลังโควิด-19 (Post Covid-19)

1.3 การสร้างสรรค์ธุรกิจจากฐานภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และสมุนไพร และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่ประชาชน ชุมชน วิชาชีพชุมชน สถานประกอบการ ขนาดกลาง ขนาดย่อม และภาคเอกชนผู้ส่งออก ให้มีศักยภาพเชิงพาณิชย์ในระดับประเทศ รวมถึงการพัฒนายกระดับมาตรฐานระบบการบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีคุณภาพ ในรูปแบบทันสมัย ครบวงจร รองรับผู้ใช้บริการที่มีกำลังซื้อ กลุ่มนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว โดยมุ่งเป้าในพื้นที่หลักสำคัญของประเทศ เช่น ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก พื้นที่การค้าชายแดนระหว่างประเทศ เมืองท่องเที่ยวหลักและ

เมืองท่องเที่ยวรองที่มีศักยภาพ และพื้นที่เป้าหมายเมื่อนานาชาติ (เชียงใหม่ อุตรดิตถ์ นครราชสีมา ชลบุรี ภูเก็ต สงขลา) รวมทั้งการเป็นทางเลือกที่สำคัญในการฟื้นคืนสุขภาพของกลุ่มผู้ป่วยจากต่างประเทศที่ต้องการมาพักฟื้นในประเทศไทย

1.4 การพัฒนาคุณภาพและคุณค่าผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรและบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะความเชี่ยวชาญ ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรของประเทศ ให้เป็นตราสินค้าของชาติ (National brand) ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับประเทศ นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของรายได้และสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมเฉลี่ยของประเทศในอนาคต โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีกัญชา กัญชง และกระท่อมเป็นส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อดูแลสุขภาพโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และร่วมขับเคลื่อนมรดกโลกด้านการนวดไทยให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ

1.5 การส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนเกิดความรู้ด้านสุขภาพ และนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร มาใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เกิดการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติ

2. การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยเป็นทางเลือกทางการแพทย์และเป็นทางเลือกของประชาชนที่สำคัญในระบบบริการสุขภาพของประเทศ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการดูแลสุขภาพประชาชนในกลุ่มเปราะบาง (คนจน คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม) พร้อมทั้งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการลดรายจ่ายของประชาชนและประเทศ โดยมุ่งเน้น

2.1. การสร้างเสริมขีดความสามารถของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ให้เป็นทางเลือกทางการแพทย์ ที่ครอบคลุมประชาชนทุกสิทธิ ในการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การรักษาโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ ที่สามารถลดต้นทุนการดูแลสุขภาพตนเอง ลดการพึ่งพาการนำเข้ายาและเวชภัณฑ์จากต่างประเทศ และลดรายจ่ายด้านสุขภาพของประเทศ โดยมุ่งเน้นให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมีบทบาทในการดูแลสุขภาพในระดับหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ (Primary care unit) เป็นลำดับแรกให้มากขึ้น เพื่อลดภาระของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน และเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพและการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์วิกฤติด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น

2.2. การนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน รักษาโรค และฟื้นฟูสุขภาพ รวมถึงลดความตึงเครียดของประชาชนจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือโรคติดเชื้ออื่น ๆ ทั้งโรคติดเชื้ออุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

2.3 การส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบริการทางการแพทย์แผนไทย เพื่อการดูแลสุขภาพของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ในกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อบรรเทาสังคมผู้สูงอายุและลดค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพในประชากรสูงวัยของประเทศ

2.4 การนำการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เข้าถึงประชาชนด้วยความสะดวก ปลอดภัย รวดเร็ว ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และรูปแบบแพลตฟอร์มดิจิทัลที่สามารถรองรับการให้บริการและการเข้าใช้บริการของประชาชนในทุกกลุ่มวัย

2.5 ส่งเสริม สนับสนุนวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการของร้านขายยาสมุนไพรให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นของผู้ใช้บริการ พร้อมทั้งสนับสนุนพัฒนาขีดความสามารถแก่บุคลากรที่ให้บริการในร้านขายยาสมุนไพร

2.6 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศส) ให้มีระบบบริการที่มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีขีดความสามารถในการเป็นศูนย์กลาง

การให้บริการ ศูนย์กลางของการบริการวิชาการ องค์ความรู้ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการแพทย์แผนไทย ของชาติ ผลักดันให้มีความสมบูรณ์ของการเป็นโรงพยาบาลเฉพาะด้านทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกของประเทศ พร้อมทั้งการศึกษาความเป็นไปได้และความคุ้มค่าในการขยายและขยายการบริการ ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เป็นหน่วยบริการของกรม ในพื้นที่ในระดับภูมิภาคผ่าน ศูนย์บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริการวิชาการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกครบทุกเขตสุขภาพเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ วิชาการ และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพหน่วย บริการสุขภาพสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและภาคีเครือข่ายให้มีความพร้อมในการจัดบริการการแพทย์แผน ไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงและมีความเชื่อมั่นและให้เกิดการยอมรับจาก บุคลากรทางการแพทย์อย่างกว้างขวาง

2.7 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกให้มีปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอและเหมาะสม ผ่านการพัฒนากำลังคนและบุคลากรด้าน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกทั้งในภาครัฐและเอกชนสู่ความเป็นมืออาชีพ เป็นที่เชื่อมั่นจากบุคลากร ทางการแพทย์และสังคม ซึ่งจะทำให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมให้ คนไทยมีสุขภาพที่ดี และการขับเคลื่อนความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านที่สำคัญ ดังนี้

(1) บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มี ความรู้ความสามารถในการวิจัย พัฒนา สร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม การจัดการความรู้

(2) บุคลากรด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร และผู้ประกอบการ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีสมรรถนะสูง

(3) บุคลากรด้านการนวดไทย

(4) บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกจำเพาะที่ สนองความต้องการด้านสุขภาพและความต้องการของประเทศ

3. ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย และบริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกมี ขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในต่างประเทศ โดยมุ่งเน้น

3.1 สร้างระบบนิเวศเพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการสมุนไพรเพื่อ สร้างความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้

(1) การส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการทางการแพทย์แผนไทยเพื่อการ พัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรของประเทศไทยที่มุ่งลดการนำเข้าในกลุ่มสารสกัด ประกอบด้วย สารสกัดบัวบก สารสกัดกัญชา สารสกัดฟ้าทะลายโจร สารสกัดขมิ้นชัน พร้อมทั้งสนับสนุนความพร้อมของประเทศด้าน ห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพ พัฒนาระบบบริการของกรม เพื่อรองรับและสนับสนุนการดำเนินงานทางธุรกิจของอุตสาหกรรมสมุนไพร

(2) ส่งเสริม สนับสนุน แนวทาง มาตรการ กลไกทางวิชาการเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการจดอนุสิทธิบัตรและสิทธิบัตรทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และการจัดการองค์ ความรู้และภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยเพื่อสร้างโอกาสและคุณค่าทางเศรษฐกิจ

(3) ส่งเสริม สนับสนุน วิทยาการและเทคโนโลยีทางวิชาการ และบริการ เพื่อเพิ่มมูลค่าการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรจากตลาดดิจิทัล ผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้ประกอบการได้กระจายสินค้าในระดับประเทศและนานาชาติ (National Marketing Platform)

(4) การรื้อปรับระเบียบและกฎหมายทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ให้เอื้อต่อการดำเนินงานเชิงพาณิชย์และสามารถแข่งขันได้ในเวทีการค้าระดับสากล

3.2 การส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทยและบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้มูลค่าทางเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดี (Wellness Economy) ผ่านการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์และบริการดังกล่าวให้เป็นตราสินค้าของชาติเพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ (Aging Brand) ทางเลือกในการส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มเวชสำอาง ทางเลือกในการดูแลสุขภาพในกลุ่มเฉพาะโรค และกลุ่มที่นำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ พร้อมทั้งผลักดันและต่อยอดการพัฒนา Herbal champions ที่มีความเข้มแข็งตามแนวทาง ดังนี้

(1) กลุ่มสมุนไพร Herbal Champions กลุ่มที่ 1 ที่มีศักยภาพในการแข่งขันและส่งออกสู่นานาชาติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพเพื่อให้เกิดการยอมรับในระดับมาตรฐานสากล การสนับสนุนทางวิชาการเพื่อการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าทั้งการผลิต การแปรรูป และการตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีความเข้มแข็ง การใช้กลไกเชิงภารกิจของกรมมาบูรณาการเครือข่ายให้เชื่อมโยงห่วงโซ่คุณค่าทางธุรกิจให้มีความเข้มแข็ง พร้อมทั้งการแสวงหาความเป็นเลิศในระดับนานาชาติเพื่อการเทียบเคียงการพัฒนาวิชาการและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อหนุนเสริมการแข่งขัน และการส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างแบรนด์และการตลาด เพื่อให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชาติ (National Herbal Product and branding) ประกอบด้วย

- กลุ่มผลิตภัณฑ์บำรุงร่างกายสำหรับชายและหญิง ประกอบด้วย กระชายดำ กวาวเครือขาว
- กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมสร้างสุขภาพและความงาม ประกอบด้วย ขมิ้นชัน ไพล บัวบก

มะขามป้อม

(2) กลุ่มสมุนไพร Herbal Champions กลุ่มที่ 2 ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพรองรับความต้องการในการบริโภคในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศ โดยมุ่งเน้นการต่อยอดเพื่อเสริมสร้างความพร้อมของงานวิจัยและผลงานวิชาการที่มีความสมบูรณ์อยู่แล้ว การขับเคลื่อนงานวิชาการเชิงรุกเพื่อสร้างการยอมรับและกระตุ้นกระแสการบริโภคและการใช้ประโยชน์เพื่อสุขภาพ พร้อมทั้งร่วมมือกับองค์กรภาคีเครือข่ายในการยกระดับสู่การพัฒนาเชิงพาณิชย์และความสามารถของประเทศในการเป็นแหล่งพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรคุณภาพ เพื่อการรองรับความต้องการเฉพาะด้าน ประกอบด้วย

- กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ประกอบด้วย หญ้าหวาน กระเจี๊ยบแดง พริก
- เครื่องสำอาง ประกอบด้วย ว่านหางจระเข้
- ผลิตภัณฑ์สปา ประกอบด้วย ไพล
- ผลิตภัณฑ์เพื่อเสริมภูมิคุ้มกันให้แก่วัยรุ่น ประกอบด้วย กระชาย ฟ้าทะลายโจร

(3) กลุ่มสมุนไพร Herbal Champions กลุ่มที่ 3 เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมูลค่าสูงสามารถส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร อุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานแบบครบวงจร การสื่อสารองค์ความรู้ทางการแพทย์และการใช้ประโยชน์ที่ถูกต้อง การประสานความร่วมมือกับเครือข่ายผู้ผลิตเพื่อการพัฒนากระบวนการผลิตในวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ และการส่งเสริม สนับสนุนวิชาการเพื่อการพัฒนาการปลูกที่ได้มาตรฐานสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบสำคัญทางการแพทย์ การแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรทั้งในและต่างประเทศเพื่อยกระดับมาตรฐานทางการแพทย์ ประกอบด้วย

- กลุ่มผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์และอาหารเพื่อสุขภาพ ประกอบด้วย กัญชา และ กัญชง

(4) กลุ่มสมุนไพรที่เป็นเอกลักษณ์สำคัญของประเทศ หรือเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือมีความน่าสนใจในอนาคตที่จะรองรับที่เกี่ยวเนื่องกับความจำเป็นทางสุขภาพ โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและผู้ป่วยกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ กระเทียม-หอมแดงศรีสะเกษ ลำไยลำพูน สับปะรดภูเก็ต หมากเม่าสกลนคร พริกไทยจันทบุรี เป็นต้น มุ่งเน้นการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาวิชาการเพื่อการยกระดับ

ผลิตภัณฑ์เฉพาะกลุ่ม พร้อมทั้งส่งเสริมการรับรู้และการตระหนักในคุณค่าของสังคมและผู้บริโภค การพัฒนาให้เกิดเครือข่ายผู้ผลิต แปรรูป และการตลาดในพื้นที่เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชน

3.3 สร้างสรรค์รูปแบบบริการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และสถานบริการที่รองรับการท่องเที่ยวแบบพรีเมียมจากฐานองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มรองรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและกระตุ้นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจรองรับยุคหลังโควิด-19 (Post Covid-19) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่โดดเด่นในเมืองสมุนไพรหรือจังหวัดอื่น ๆ ที่มีต้นทุนจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร รวมถึงการพัฒนาองค์ความรู้อาหารจากสมุนไพรเพื่อรองรับการดูแลสุขภาพที่มีความจำเพาะต่อสุขภาพของนักท่องเที่ยว และการยกระดับร้านอาหาร สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ สถานพยาบาลภาคเอกชน และที่พักให้มีการนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเชื่อมโยงบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อถ่ายทอดให้กับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่สำคัญในระดับโลก (The world's top travel destinations)

3.4 ยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิต พัฒนาบุคลากร องค์ความรู้ และวิชาการ เทคโนโลยีและวิทยาการ และการพัฒนาฝีมือแรงงานทางการแพทย์ดั้งเดิมของโลก โดยพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรแพทย์แผนไทย บุคลากรนวดไทย บุคลากรในธุรกิจสปาและความงาม ให้เป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับ ทั้งในประเทศและระดับนานาชาติ โดยมุ่งเน้นการ Re-skills และ Up-skills เพื่อรองรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถให้บริการสุขภาพในยุคหลังโควิด-19 (Post- Covid-19) เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศ

3.5 ผลักดันให้เกิดหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ระดับอาเซียน เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมของอาเซียน หนุนเสริมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเอเชีย รวมถึงการนำวัตถุดิบจากกลุ่มประเทศอาเซียนมาแปรรูปและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ภายใต้ตราสินค้าของประเทศไทย (Made by Thailand) ให้เกิดการยอมรับทั่วโลก

3.6 สร้างความมั่นคงทางอาหารและยาสมุนไพรในสถานการณ์ฉุกเฉินและวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ โดยผ่านกลไกปราชญ์ชุมชนและหมอพื้นบ้าน ผ่านการน้อมรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและโคกหนองนาโมเดล เพื่อให้เกิดแนวคิดการพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ (Herbal Village) ผ่านการพัฒนาแบบการดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรและประชาชนในแต่ละครัวเรือนมีการปลูกสมุนไพรในครัวเรือนในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ผ่านแนวคิดอาหารเป็นยา สำหรับพืชผักสมุนไพรในส่วนที่เหลือกินเหลือเก็บจากการปลูกในครัวเรือนสามารถนำไปใช้สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนและชุมชน รองรับปัญหาเศรษฐกิจที่มีความแปรปรวนและปัญหาการขาดแคลนอาหารที่ส่งผลกระทบต่อทั่วโลก ภายใต้การนำของปราชญ์ชุมชน หมอพื้นบ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีความรู้ความสามารถในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพ ไปดูแลสุขภาพชุมชนร่วมกับการดำเนินงานตำบลจัดการสุขภาพแบบบูรณาการ

4. กรมเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย และเชื่อมโยงการพัฒนาการแพทย์ดั้งเดิมระดับนานาชาติ รองรับการแข่งขันระบบบริการสุขภาพของชาติ และการขับเคลื่อนความสามารถในการแข่งขันและเศรษฐกิจของประเทศ โดยมุ่งเน้น

4.1 การนำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) มาใช้ในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (High Performance and Innovative organization) ในทุกมิติและทุกกระบวนการ ทั้งเรื่องการนำองค์กร (Leadership) กลยุทธ์ (Strategy) ลูกค้า (Customers) การวัด การวิเคราะห์ และ

การจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management) บุคลากร (Workforce) การปฏิบัติการ (Operations) และผลลัพธ์ (Results) ที่มุ่งเป้าหมายเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ การเสริมสร้างเศรษฐกิจ การส่งเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการแพทย์แผนไทยของชาติให้เข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

4.2 การปรับระบบการดำเนินงานและโครงสร้างภายในองค์กร โดยมุ่งเน้นการลดขั้นตอน การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานแบบบูรณาการภายในองค์กร และร่วมมือกับเครือข่าย พร้อมทั้งทบทวนภารกิจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ทั้งในระดับกรม สำนัก กอง (Re-engineering) ที่ครอบคลุมทั้งการการปรับโครงสร้างองค์กร (Re-organization structure) การปรับปรุงสมรรถนะ (Re-competency) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (Re-infrastructure) การปรับปรุงพันธกิจให้มีคุณค่าและวัฒนธรรมองค์การ (Re-mission value and culture) และปรับปรุงระบบบริหารจัดการงบประมาณ (Re-budgeting)

4.3 การบริหารทรัพยากรบุคคล โดยเน้นการสร้างบุคลากรรุ่นใหม่ (Smart Young Talent Officer และ Smart Executive Talent Officer) เพื่อเป็นแกนหลักสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจ และยุทธศาสตร์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ นำการเปลี่ยนแปลง รวมถึงการสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร (DTAM) ให้มีความเข้มแข็ง และหนุนเสริมให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (Happiness DTAM)

4.4 การยกระดับกรมสู่การเป็นองค์กรดิจิทัลในทุกภารกิจและบริการ เพื่อรองรับการให้บริการ หน่วยบริการ เครือข่าย และผู้ใช้บริการของกรม (Smart Service) โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัล และแนวทางปฏิบัติที่ดีทั้งในและต่างประเทศมาใช้ในการสร้างความเชื่อมั่น การยอมรับต่อความเป็นเลิศและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของกรม การพัฒนาฐานข้อมูลของชาติด้านการแพทย์แผนไทย การพัฒนาบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงรองรับสังคมดิจิทัล (Digital Disruptive) ผ่านการนำเครื่องมือทางดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ เช่น blockchain, Internet of Thing (IoT), Artificial Intelligent (AI), Virtual Reality (VR) และ Virtual Augmented (VA) พร้อมทั้งการลงทุนด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้กรมเป็นหน่วยงานภาครัฐในการเป็นระบบราชการ 4.0

4.5 การพัฒนา ปรับปรุง และออกกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินการภารกิจด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ทั้งในมิติภารกิจด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 สารสำคัญของแผนปฏิรูปราชการรายปี (พ.ศ. 2567)

5.1 ภาพรวม

5.1.1 วิสัยทัศน์ของส่วนราชการ

องค์กรหลักด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่ผสมผสานภาคีเครือข่าย เพื่อการพึ่งตนเองด้านสุขภาพและหนุนเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

นิยามวิสัยทัศน์

1) ผสานพลังภาคีเครือข่ายอย่างเข้มแข็ง หมายถึง เครือข่ายที่มีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมลงทุน ร่วมติดตามผล และร่วมรับผิดชอบ รับชอบ แบ่งปันผลประโยชน์

2) การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพ หมายถึง ประชาชนรู้จัก เชื้อมั่น ชอบใช้ ผลิตภัณฑ์และบริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรได้อย่างถูกต้อง รวมถึงระบบบริการสาธารณสุขของประเทศสามารถบูรณาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันได้อย่างไร้รอยต่อ ตลอดจนยกระดับให้สมุนไพรสามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนในภาวะปกติและภาวะวิกฤตของประเทศ

3) หนุนเสริมเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน หมายถึง การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรสามารถตอบสนองการเกิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนผ่านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระดับชุมชน (Community-based Economy) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 60 การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (Value-based Economy) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20-30 และการพัฒนาบริการที่มีมูลค่าสูง (High Value Service) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10-20

โดยการดำเนินการดังกล่าว กรมมีบทบาทในฐานะผู้นำด้านนโยบาย (Policy Advocacy) หน่วยงานส่งเสริมการดำเนินการ (Promoter) และหน่วยงานสนับสนุน (Supporter) ในการขับเคลื่อนการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรให้บรรลุตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์

5.1.2 พันธกิจของส่วนราชการ

พัฒนาวิชาการและการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยส่งเสริมและพัฒนาการวิจัย การจัดระบบความรู้ พัฒนาแหล่งผลิตและผลิตภัณฑ์สมุนไพร คัดกรอง อนุรักษ์ และส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านไทย พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อนำไปใช้ในระบบบริการสุขภาพอย่างมีคุณภาพ ปลอดภัย และเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนในการดูแลสุขภาพ

5.1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้เกิดการพัฒนาผลงานทางวิชาการ งานวิจัย และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีคุณค่าต่อการดูแลสุขภาพของประชาชน และสามารถต่อยอดให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เศรษฐกิจของประเทศและชุมชน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบบริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีคุณภาพมาตรฐานและเป็นต้นแบบที่ดี เพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมการจัดการบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่สามารถบูรณาการกับการแพทย์หลักของประเทศได้อย่างไร้รอยต่อ และเป็นทางเลือกสำคัญในการดูแลสุขภาพของคนไทยที่สามารถลดรายจ่ายในการดูแลสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และรูปแบบบริการจากการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีศักยภาพสูง ให้สามารถนำไปสนับสนุนการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการ ชุมชน แรงงานที่เกี่ยวข้อง และประเทศชาติอย่างครบห่วงโซ่คุณค่า

4. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐของกรมให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการขับเคลื่อนพันธกิจของกรม ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.4 เป้าประสงค์และตัวชี้วัดรวม (Ultimate Goal)

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
1. ประเทศไทยมีผลงานทางวิชาการและเทคโนโลยีทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีคุณค่าต่อระบบสุขภาพของประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถนำไปสู่การสร้างเชื่อมั่นที่ดีให้กับประชาชน	1.1 ร้อยละของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้ยาสมุนไพรในการดูแลสุขภาพตนเอง (อ้างอิงผลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 2
2. ระบบบริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรของชาติ มีคุณภาพ มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และเชื่อมั่นของผู้ใช้และผู้รับบริการ และเป็นทางเลือกสำคัญในการดูแลสุขภาพของคนไทย โดยเฉพาะในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ และวัยทำงาน	2.1 ร้อยละของประชาชนที่มีอาการเจ็บป่วยและเลือกใช้บริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสุขภาพ (อ้างอิงผลจากการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ)	ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5
3. ประเทศไทยมีความเติบโตทางเศรษฐกิจจากฐานของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพให้ประชาชน สร้างเศรษฐกิจแก่ชุมชนที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมในเอเชีย	3.1 มูลค่าของการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้น (อ้างอิงผลจาก Euromonitor International)	ไม่น้อยกว่า 60,000 ล้านบาท
	3.2 อันดับของมูลค่าการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรมวลรวมในประเทศไทยอยู่ใน 3 อันดับแรกของเอเชีย (อ้างอิงผลจาก Euromonitor International)	อันดับ 5

5.1.5 แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการกรม (Strategic issues) สามารถแบ่งออกเป็น 4 เรื่อง (4 SMARTs) ดังนี้

1. พัฒนาศาสตร์ องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic)

2. พัฒนาศาสตร์การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความต้องการทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service)

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom)

4. พัฒนางองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย (SMART DTAM)

โดยในแต่ละประเด็นแผนปฏิบัติราชการ จะมีกลยุทธ์ มาตรการ แผนงาน และโครงการ ตามรายละเอียดในส่วนถัดไป

5.2 แผนย่อยภายใต้แผนปฏิบัติการรายปี (พ.ศ. 2567)

5.2.1 เรื่องที่ 1 พัฒนาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic)

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางวิชาการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีประสิทธิภาพผ่านการพัฒนางานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในระดับประเทศและระดับสากล

1.2 เพื่อยกระดับให้กรมเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ วิจัย นวัตกรรมและฐานข้อมูลภูมิปัญญาในระดับชาติที่เชื่อมโยงการพัฒนาวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ บนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล ภายใต้ระบบการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร

1.3 เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้ การรวบรวมการใช้ประโยชน์ และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ให้สามารถเกิดการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย ทั้งในมิติการพัฒนาระบบสุขภาพ และมิติการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทย

2. เป้าหมาย ค่าเป้าหมาย และตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
1. งานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพประชาชนที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในระดับประเทศและระดับสากล	1. จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และการสร้างมูลค่าเพิ่ม	15 เรื่อง
	1.1 จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์	13 เรื่อง
	1.2 จำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ	2 เรื่อง
2. กรมเป็นศูนย์กลางทางวิชาการ วิจัย นวัตกรรมและฐานข้อมูลภูมิปัญญาในระดับชาติที่เชื่อมโยงการพัฒนาวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติ บนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล	2. ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ (Smart Health Care TTM)	ร้อยละ 75
	2.1 ร้อยละของจำนวนยาแผนไทยของชาติที่ผ่านการบันทึกและการบูรณาการฐานข้อมูล Herbal Medicinal Product Information System (HMPIS) และ Thai Traditional Digital Knowledge Library (TTDKL) ร่วมกัน	ร้อยละ 80
	3. จำนวนผลการวิจัยและนวัตกรรมวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่ได้รับการเผยแพร่ในกลุ่มประเทศอาเซียนและนานาชาติ	1 เรื่อง
	4. ร้อยละของนักวิชาการและประชาชนที่เข้าถึงการบริการทางวิชาการของกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกด้วยระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20
	5. ร้อยละของความสำเร็จในการพัฒนาศูนย์วิจัยคลินิกด้านการแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ	ร้อยละ 40

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
3. ระบบการบริหารจัดการองค์ความรู้และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับ และเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ	5. ร้อยละของประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร	ร้อยละ 75
	5.1 ร้อยละของประชาชนที่ได้รับข้อมูลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	ร้อยละ 60
	5.2 ร้อยละของประชาชนที่เชื่อมั่น และส่งต่อข้อมูลด้านสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร	ร้อยละ 75

3. แนวทางการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 **คุ้มครอง อนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย**

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. เร่งรัดให้มีการรวบรวมและประกาศรับรองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับตำรายาแผนไทย ตำราการแพทย์แผนไทย และภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้าน ตลอดจนเร่งรัดและปรับปรุงการนำเอาองค์ความรู้ดังกล่าวในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้เกิดระบบเฝ้าระวังคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ส่งเสริมและพัฒนาวิชาการและงานวิจัยจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ที่ได้รับการคุ้มครองสู่การใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องให้สามารถสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชน ผ่านกลไกของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย รวมถึงกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชน อย่างครบห่วงโซ่คุณค่า

3. นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เพื่อถ่ายทอดและปรัวรตตำรายาแผนไทยดั้งเดิมด้วยปัญญาประดิษฐ์ เชื่อมโยงสมุนไพรในตำรับกับถิ่นกำเนิดสมุนไพรผ่านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หลักฐานและข้อมูลเชิงประจักษ์ องค์ความรู้ของหมอพื้นบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพัฒนาให้เกิดระบบสืบค้นข้อมูลการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ (TTM Expert & Recommendation Systems) และระบบบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ด้านการแพทย์แผนไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพร (Herbal Product & Service Big Data Management) ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของประชาชนและส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการที่เกี่ยวข้อง

4. ส่งเสริมเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และ การดำเนินงานที่เป็นเลิศด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อมุ่งสร้างความเชื่อมั่นและบทบาทด้านการแพทย์ดั้งเดิมในเวทีระดับนานาชาติ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาหรือให้การช่วยเหลืออื่น ๆ แก่นานาชาติด้านการแพทย์ดั้งเดิมระหว่างประเทศ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและเสริมสร้างอำนาจแบบนุ่มนวลของประเทศไทยอีกทางหนึ่ง

กลยุทธ์ที่ 2 **สร้างสรรคองค์ความรู้ พัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกรองรับวิกฤตสุขภาพและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ**

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. สังเคราะห์ความจำเป็นของสถานการณ์สุขภาพและความจำเป็นในการนำการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อกำหนดโจทย์วิจัยและ

สร้างองค์ความรู้และการพัฒนา พร้อมทั้งการบริหารหัวข้อการวิจัยในรายหัวข้อการวิจัยแบบครบวงจร เพื่อกำกับการวิจัยให้เป็นไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อเป้าหมาย และหนุนเสริมการสร้างงานวิจัยของนักวิจัย

2. กำหนดโจทย์ปัญหาวิจัยที่ควรเร่งรัดในการดำเนินการและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ให้เกิดความเชื่อมั่นแก่สังคมและบุคลากรทางการแพทย์ในการใช้สมุนไพรไทย เพื่อการดูแลสุขภาพในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โรคอุบัติใหม่ และการจัดการโรคที่เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ (โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โรคในกลุ่มผู้สูงอายุ โรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และโรคที่เกิดจากการทำงาน) ได้แก่

2.1 เร่งสื่อสารสรรพคุณของฟ้าทะลายโจรในการเป็นยาสมุนไพรเพื่อการรักษาโรคในผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ให้สังคมรับรู้อย่างกว้างขวาง สื่อสารอย่างต่อเนื่องในทุกมิติแบบเข้าถึง ทั้งในระบบสื่อสารมวลชนปกติ สื่อดิจิทัล สื่อบุคคล และบุคลากรทางการแพทย์ และช่องทางอื่น ๆ เพื่อให้การใช้ยาสมุนไพรจากฟ้าทะลายโจรได้รับการยอมรับ และมีการใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ

2.2 ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้เชิงประจักษ์ทางการแพทย์เพื่อการรับรองมาตรฐานของยาสมุนไพรไทยประเภทอื่น ๆ เช่น กระชาย ตำรับยาตรีผลา ยาห้าราก ยาเขียวหอม ยาจันทร์ลีลา ยาประสะจันทร์แดง ยาหอมนวโกฐ ยามันทธาตุ และยาธาตุบรรจบ เป็นต้น เพื่อร่วมเป็นทางเลือกสำคัญของประเทศ ในการส่งเสริมสุขภาพ รักษาและฟื้นฟูสุขภาพในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

2.3 ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อการผลิต ต่อยอดองค์ความรู้เชิงประจักษ์ทางการแพทย์ในมาตรฐานยาสมุนไพรไทย รองรับวิกฤตสุขภาพของประชาชนในโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โรคในกลุ่มผู้สูงอายุ โรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ และโรคที่เกิดจากการทำงานและความเครียด

2.4 สนับสนุนวิชาการและองค์ความรู้และการให้คำปรึกษา แก่ผู้ประกอบการในการวิจัยและพัฒนาเพื่อการสร้างองค์ความรู้และยกระดับมาตรฐานยาสมุนไพรไทย รองรับวิกฤตสุขภาพของประเทศ

3. เร่งวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจมูลค่าสูง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่ม Herbal champions เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) และ เศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดี โดยเน้นการวิจัยและพัฒนาต่อยอดการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการบริการ เช่น อุปกรณ์ในร้านนวดไทยและสปา สารหอมระเหย น้ำมันนวด ลูกประคบ อาหารและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ การส่งเสริม สนับสนุนการนำวิชาการและองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยทั้งที่ใช้ในประเทศ ผลิตภัณฑ์ส่งออก และของที่ระลึกต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยว การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างวิชาการ องค์ความรู้ยกระดับนวดไทย เพื่อให้มีหลักฐานเชิงประจักษ์ในการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาโรค การฟื้นฟูสุขภาพ ที่มีมาตรฐานและได้รับการยอมรับจากทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงวิจัยและพัฒนาบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้ได้รูปแบบการบริการใหม่ ๆ ที่สามารถสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและหนุนเสริมการแข่งขันทางการแพทย์ดั้งเดิม กับต่างประเทศ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการสร้างคุณค่าและมูลค่าของบริการการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยให้เกิดรูปแบบใหม่ของบริการ และถ่ายทอดไปยังผู้ประกอบการ สถานบริการ เพื่อการใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบริการต่อไป

4. เสริมสร้างความเข้มแข็งและเพียงพอของงบประมาณอย่างหลากหลายแหล่งที่มาของงบประมาณ เพื่อการสนับสนุนการสร้างสรรคผลงานวิชาการ องค์ความรู้และนวัตกรรมคุณภาพ เพื่อการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของประเทศ

5. เร่งยกระดับขีดสมรรถนะทางการวิจัยในระดับเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแก่บุคลากรนักวิจัย สร้างปัจจัยและแรงจูงใจแก่นักวิจัยที่จะสร้างผลงานที่มีคุณภาพและท้าทายที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง พร้อมทั้งพัฒนาระบบการบริหารจัดการวิจัยที่มีประสิทธิภาพสูง ทันสมัย เพื่ออำนวยความสะดวก และลดขั้นตอนพร้อมสนับสนุนการทำวิจัยของนักวิจัย และ

ประสานความร่วมมือให้เกิดการนำนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกมาร่วมปฏิบัติงานกับกรม

6. พัฒนาต่อเนื้อหาทางห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ โดยการแสวงหาความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สถานบริการสาธารณสุขทั้งภาครัฐและเอกชน และผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ เพื่อร่วมบูรณาการในการวิจัยและพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก พร้อมส่งเสริมสนับสนุนการนำเทคโนโลยี เครื่องมือ และวิทยาการที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ที่ได้มาตรฐานสากล พร้อมทั้งการให้บริการจากผู้ให้บริการภายนอกที่จะเข้ามาใช้ประโยชน์หรือขอคำปรึกษา ในกระบวนการทางห้องปฏิบัติการวิจัยของกรม

7. สร้างระบบการบริหารจัดการเครือข่ายวิชาการ และแสวงหาความร่วมมือกับหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศเพื่อเร่งสร้างชุดความรู้และมาตรฐานวิชาการเพื่อรองรับการดูแลสุขภาพที่บุคลากรทางการแพทย์มีความเชื่อมั่น

กลยุทธ์ที่ 3 นำวิทยาการเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาระบบการจัดระบบความรู้ และฐานข้อมูลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. เร่งกระบวนการรวบรวม สังเคราะห์และวินิจฉัยข้อมูล ความรู้การแพทย์พื้นบ้าน และยาสมุนไพรของไทย ให้มีความรวดเร็วและทันสมัย ถูกต้อง แม่นยำมากขึ้น โดยการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent: AI) พร้อมทั้งการจัดการชุดข้อมูลและองค์ความรู้ เพื่อเชื่อมโยงและป้องกันการผิดพลาดจากการแก้ไขที่จะเป็นอันตรายต่อการนำข้อมูลไปใช้ ประกอบการดูแลสุขภาพ โดยใช้เทคโนโลยี Blockchain

2. เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการฐานข้อมูลทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อการบริการประชาชน ผู้ประกอบการ ผู้ใช้บริการที่มีความสะดวก รวดเร็ว เบ็ดเสร็จในการใช้รูปแบบ Data Automation พร้อมทั้งพัฒนาระบบบริการวิชาการ การให้คำปรึกษาในรูปแบบของ e-Consulting รวมถึงการพัฒนาทวิวิธีเพื่อให้ประชาชน บุคลากรและการแพทย์ และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเข้าถึงองค์ความรู้ที่ได้คุณภาพมาตรฐานจากกรมเพื่อนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพและเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศ

3. เป็นแหล่งศูนย์กลางเพื่อการยกระดับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้มีดิจิทัลแพลตฟอร์มกลาง ในการรวบรวม แบ่งปัน การแลกเปลี่ยนวิชาการ เพื่อการพัฒนาวิชาการและองค์ความรู้และเป็นช่องทางออนไลน์ เพื่อการเผยแพร่วิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีความถูกต้อง และเร่งจัดทำตำราวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในรูปแบบของ Digital Document และพัฒนา e-library เพื่อการบริการตำราและวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ผ่านระบบออนไลน์แก่ผู้ใช้บริการ

4. สื่อสารและประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูล สื่อวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อกระตุ้นการรับรู้และนำไปใช้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพ e-Journal ของกรมให้มีความเป็นสากลและเชื่อมโยงกับสังคมวิชาการในประเทศและต่างประเทศ ส่งเสริมการจัดทำเนื้อหาและสื่อดิจิทัลในรูปแบบของตอนสั้น ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ การแบ่งปัน และการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อความรู้ในช่องทางสื่อสังคมต่าง ๆ เช่น YouTube, TikTok, Line, Facebook เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 4 สร้างความฉลาดรู้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแก่ประชาชน เพื่อการพึ่งตนเองทางสุขภาพ เป็นสังคมการใช้สมุนไพรที่เข้มแข็ง

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. สื่อสารคุณค่าของการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทย มุ่งเน้นการนำสมุนไพรมาเป็นอาหารหรือการดูแลสุขภาพโรคได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้อง ผ่านสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงและแบ่งปันองค์ความรู้ได้ง่ายและรวดเร็ว เพื่อสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมการ

ดูแลสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย ในการป้องกันโรค รักษาโรค และฟื้นฟูสุขภาพแก่ประชาชน

2. บูรณาการความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายเพื่อการสร้างต้นแบบหมู่บ้านที่นำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการใช้สมุนไพร เพื่อการดูแลสุขภาพที่มีความเข้มแข็งในชุมชนอย่างครบวงจรคุณค่า โดยเฉพาะการนำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อใช้ส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเชิงรุกในชุมชน เพื่อให้มีสุขภาวะที่ดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักดิ์ศรีและมีความสุขในการดำเนินชีวิตในสังคม ผ่านการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรเป็นยาและอาหารในชุมชนและครัวเรือน การนำแนวทางการดูแลสุขภาพเพื่อชะลอจำนวนผู้สูงอายุในชุมชนให้เป็นผู้สูงอายุติดบ้านและติดเตียงให้ช้าที่สุด และสนับสนุนให้เกิดการผลิต แปรรูป และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในชุมชน พร้อมทั้งมีการใช้ในพื้นที่อย่างกว้างขวาง

3. พัฒนาขีดความสามารถและกลไกการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อให้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรอย่างถูกต้อง เหมาะสม และปลอดภัยในระดับชุมชน พร้อมทั้งบูรณาการความร่วมมือกับหมอพื้นบ้าน ปรารักษ์ชาวบ้าน และพระภิกษุสงฆ์ที่มีความรู้ในการใช้สมุนไพรเพื่อร่วมเป็นพลังภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนสุขภาวะในระดับชุมชนที่สามารถเป็นต้นแบบของการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปขยายผลและต่อยอดในระดับประเทศผ่านคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับอำเภอ และเครือข่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญในการจัดทำฐานข้อมูลกลางของผู้มีองค์ความรู้ดังกล่าวเพื่อการบริหารจัดการภาคีเครือข่ายที่มีความทันสมัยและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

4. ส่งเสริมการจัดการมหรรมสมุนไพรแห่งชาติ เพื่อเป็นการสร้างกระแสสังคมภายในประเทศ และยกระดับสู่งานระดับนานาชาติ เพื่อการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและการสร้างความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศ

4. โครงการ/การดำเนินงาน

4.1 โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญา สู่การสร้างคุณค่าและมูลค่าในระบบสุขภาพไทยและเศรษฐกิจชาติ

4.2 โครงการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความรอบรู้และลดปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามด้านสุขภาวะด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร

4.3 โครงการมหรรมสมุนไพรแห่งชาติ

4.4 โครงการมหรรมการแพทย์แผนไทยระดับภาค

4.5 โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

4.6 โครงการพัฒนาศักยภาพของการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เพื่อบูรณาการการจัดการสุขภาพชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.7 โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล

4.8 โครงการจัดทำข้อเสนอและขับเคลื่อนกัญชาไทยให้เป็นรายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยและมวลมนุษยชาติ

4.9 โครงการยกระดับองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรมที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนทุกช่วงวัย

4.10 แผนงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ขอผ่านกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.)

4.10.1 แผนงานโครงการวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ในมิติการพัฒนาระบบการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศ

1) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์
ทางเลือกเพื่อส่งเสริมสุขภาพ รักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 โรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

2) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก
และสมุนไพรสำหรับดูแลสุขภาพผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและผู้สูงอายุเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและลด
การใช้ยาแผนปัจจุบัน

3) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์
ทางเลือกเพื่อให้เกิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มในกลุ่มผู้มีปัญหาสุขภาพในวัยทำงาน

4) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์
ทางเลือกเพื่อยืนยันประสิทธิภาพการรักษาและความปลอดภัยสำหรับสนับสนุนและผลักดันเข้าสู่ชุดสิทธิ
ประโยชน์ของหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

5) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้ด้านยาแผนไทยเพื่อยืนยันประสิทธิภาพ
การรักษาและความปลอดภัยสำหรับสนับสนุนและผลักดันเข้าสู่รายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ

4.10.2 แผนงานโครงการวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ในมิติสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มให้กับเศรษฐกิจของประเทศ

1) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้และพัฒนานวัตกรรมจากการแพทย์แผนไทย
การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และนวดไทยเพื่อให้เกิดรูปแบบและมาตรฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิง
สุขภาพในรูปแบบพรีเมียม

2) ชุมโครงการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรในกลุ่ม Herbal Champions
กัญชา กัญชง กระเทียม และสมุนไพรอื่นที่มีศักยภาพ ให้เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรมีมาตรฐานในระดับสากลและ
สอดคล้องกับความต้องการของการขยายตัวของบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการขยายตัวของ
ตลาดสมุนไพรทั้งในและต่างประเทศที่มีความต้องการในการดูแลสุขภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาผลิตภัณฑ์
สมุนไพรที่มีฤทธิ์เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน มีฤทธิ์ชะลอวัย และช่วยบำรุงสุขภาพให้แข็งแรง

3) ชุมโครงการวิจัยองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านอาหารเป็นยาและเมนู
สุขภาพจากสมุนไพร เพื่อตอบสนองการส่งเสริมสุขภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายจากโรคอุบัติใหม่และ
โรคอุบัติซ้ำ กลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ และรองรับองค์ความรู้เพื่อสนับสนุนผู้ประกอบการ
ด้านการท่องเที่ยว

4.11 โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร
อัจฉริยะ (Smart Health Care TTM) (บูรณาการจากแผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4)

4.12 โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ
(บูรณาการจากแผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4)

4.13 โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบถ่ายทอดบิรรรตตำราการแพทย์แผนไทยอัจฉริยะ
(บูรณาการจากแผนปฏิบัติการเรื่องที่ 4)

4.14 ชุมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย
ที่ขอผ่านกองทุนภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

5.2.2 เรื่องที่ 2 พัฒนาศักยภาพการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรไทยในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความต้องการทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service)

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการบริการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ที่มีศักยภาพในการให้บริการทางการแพทย์แบบครบวงจร มีคุณภาพมาตรฐานและความปลอดภัยครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นของสังคม

2. เพื่อเพิ่มโอกาสให้กับประชาชนในการนำการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทยในการลดต้นทุนการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยเฉพาะผู้ป่วยกลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

3. เพื่อให้กรมเป็นศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดบริการการแพทย์ดั้งเดิมที่เป็นเลิศในระดับสากล

2. เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
1. การจัดบริการทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพรไทย มีคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นของสังคม	1. ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคหลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care) ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (Community base)*	ร้อยละ 10
	2. ร้อยละของผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่ได้รับการบริการตรวจ วินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 5
	3. ร้อยละของผู้ป่วยผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปเข้ารับบริการตรวจ วินิจฉัย รักษา และฟื้นฟูสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 5
	4. ร้อยละของผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยระยะประคับประคอง (Palliative care) ที่ได้รับการดูแลรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 5
	5. ร้อยละของการส่งจ่ายยาปรุงสำหรับผู้ป่วยเฉพาะรายเพื่อการรักษาโรค เทียบกับจำนวนครั้งของการจ่ายยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ 1
2. ประชาชนเข้าถึงบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ด้วยความสะดวก ครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มวัย เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศ	6. ร้อยละของประชาชนที่มารับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก*	ร้อยละ 40
	7. ร้อยละของจำนวนการส่งจ่ายยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 4
	8. จำนวนชุดสิทธิประโยชน์ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	1 เรื่อง
	9. ร้อยละของจำนวนบุคลากรวิชาชีพการแพทย์แผนไทยที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพเพื่อรองรับบริการสุขภาพ	ร้อยละ 60

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
	(Service Plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (On-site และ Online)	
3. กรมเป็นศูนย์ความเป็นเลิศด้านการจัดการบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้การจัดการบริการการแพทย์ดั้งเดิมที่เป็นเลิศในระดับสากล	10. ร้อยละของความสำเร็จของการพัฒนาโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) ให้เป็นโรงพยาบาลเฉพาะด้านทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของประเทศ	ร้อยละ 40
	11. ระดับความสำเร็จของการยกระดับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศเส) ได้รับมาตรฐาน Hospital accreditation (HA)	ขั้นที่ 1
	12. จำนวนศูนย์บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริการวิชาการครอบคลุมทุกภูมิภาค	4 แห่ง

* ตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

3. แนวทางการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพความสามารถของการให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทุกระดับเพื่อตอบสนองปัญหาด้านสุขภาพของประเทศ บูรณาการ การดำเนินงานร่วมกับสหวิชาชีพ และลดความแออัดของโรงพยาบาลขนาดใหญ่

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. พัฒนาแนวทางและมาตรฐานการจัดการบริการการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติ และหน่วยบริการปฐมภูมิ (Primary Care Cluster) ให้สามารถให้บริการด้วยการแพทย์แผนไทยเป็นลำดับแรก (TTM First) ที่มีคุณภาพและปลอดภัยทั้งต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ แนวทางโดยความปลอดภัยด้านสุขอนามัย เช่น กำหนดหลักเกณฑ์การรักษาโรค/กลุ่มอาการที่ไม่มี ความยุ่งยากซับซ้อนและโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่แพทย์แผนไทยมีศักยภาพในการรักษาโดยใช้การให้คำแนะนำ ด้านสุขภาพ ตรวจ วินิจฉัย รักษาและฟื้นฟูสภาพตามหลักการเวชกรรมแผนไทย การบูรณาการแผนไทยสำหรับผู้ป่วย เฉพาะราย การใช้ตำรับยาแผนไทยที่มีคุณภาพปรุงผสม ตลอดจนมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยและการเฝ้าระวังเหตุการณ์ ไม่พึงประสงค์จากการให้บริการและใช้ยาสมุนไพรอย่างเป็นระบบ เพื่อลดความแออัด ลดภาระการรักษาผู้ป่วย ของโรงพยาบาลขนาดใหญ่ และเพิ่มบทบาทและความสำคัญที่มีต่อแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพปฐมภูมิ ซึ่งกลไกสำคัญของการพัฒนาระบบบริการสุขภาพของประเทศ

2. พัฒนาและถ่ายทอดแนวเวชปฏิบัติทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานที่ได้รับการพัฒนาจากการนำองค์ความรู้ การนวดไทยและหัตถการอื่นทางการแพทย์แผนไทยที่เกี่ยวข้อง ยาสมุนไพร การฝังเข็ม การใช้กัญชาทางการแพทย์ เพื่อนำไปใช้บูรณาการกับแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพสาขาอื่น ๆ ที่การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานมีศักยภาพให้เกิดการบูรณาการการดูแลสุขภาพร่วมกับการแพทย์แผน ปัจจุบัน ครอบคลุมการจัดการบริการผู้ป่วยนอก ผู้ป่วยใน และการเยี่ยมบ้านในชุมชน ทำให้กลุ่มผู้ป่วยดังกล่าวมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการรักษาและฟื้นฟูสุขภาพหลังการเจ็บป่วยในผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

โรคสตรี โรคสะกิดเงิน โรคมะเร็ง กลุ่มโรค/อาการในกลุ่มผู้ป่วยระยะกลาง (Intermediate Care) และ กลุ่มโรค/ อาการในกลุ่มผู้ป่วยระยะประคับประคอง (Palliative care) เป็นต้น

3. พัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานโรงพยาบาลส่งเสริมและสนับสนุนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (รพ.สส.พท.) ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทุกระดับที่สอดคล้องการให้บริการสุขภาพแบบวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และแนวทางความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้มารับบริการ และป้องกันความเสี่ยงจากการติดเชื้อ ตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการ การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (TAM Telehealth) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเพิ่มการเข้าถึงการจัดบริการ ความเชื่อมั่นในการให้บริการ และลดต้นทุนในการเข้ามาใช้บริการให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะผู้ป่วย ผู้สูงอายุที่ติดบ้านและติดเตียง

4. ร่วมมือกับกรมสนับสนุนบริการสุขภาพในการพัฒนามาตรฐานกลางด้านแบบแปลน อาคาร สถานที่ และการตกแต่งอาคารสำหรับให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางให้สถานบริการสาธารณสุขของรัฐที่มีศักยภาพนำไปใช้ในการก่อสร้างให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งต่อการให้บริการและปลอดภัยต่อผู้ให้บริการและผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงการออกแบบเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design)

กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างและบูรณาการองค์ความรู้ ด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และ สมุนไพร ที่มีศักยภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชนให้กับสหวิชาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นใจและความเชื่อมั่น

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. เร่งรัดการจัดทำมาตรฐานวัตถุดิบสมุนไพร มาตรฐานตำรับยาสมุนไพร มาตรฐานกระบวนการผลิตตำรับยาสมุนไพรในแต่ละตำรับ ซึ่งรวมถึงตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม เพื่อรองรับอุตสาหกรรมการผลิตยาสมุนไพรให้สามารถผลิตตำรับยาแผนไทยและสมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐาน สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการนำยาแผนไทยและสมุนไพรมาใช้ในการดูแลสุขภาพของประชาชน

2. สนับสนุนและพัฒนากลไกให้โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ที่เป็นโรงงานผลิตยาสมุนไพรที่ได้รับมาตรฐาน WHO-GMP ให้สามารถรักษาคุณภาพมาตรฐานการผลิตยาสมุนไพรให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และสามารถผลิตยาสมุนไพรที่จำเป็นในระบบบริการสาธารณสุขของรัฐ ซึ่งหมายรวมถึงตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสม รองรับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐในแต่ละเขตสุขภาพได้อย่างเพียงพอ โดยการดำเนินงานดังกล่าวจะต้องไม่กระทบกับกลไกการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพรของภาคเอกชน

3. ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการใช้ ประสิทธิภาพ และความปลอดภัยจากการใช้ยาแผนไทยและสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับแพทย์แผนไทยและสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องให้เป็นที่รู้จักและเชื่อมั่นในการนำไปใช้ในการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในกลุ่มโรค/อาการที่เป็นโรคที่พบบ่อยและเป็นปัญหาสำคัญของระบบบริการสุขภาพ

4. พัฒนาแนวทางและมาตรฐานการปรุงยาแผนไทยและตำรับยาแผนไทยที่มีกัญชาปรุงผสมในผู้ป่วยเฉพาะรายในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทุกระดับที่มีแพทย์แผนไทยปฏิบัติหน้าที่อยู่ ทั้งในด้านอาคารและสถานที่การจัดเก็บวัตถุดิบ การเก็บรักษาวัตถุดิบ กระบวนการปรุงยาแผนไทย และบรรจุภัณฑ์ที่มีความสะอาด คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

5. พัฒนานองค์ความรู้และวิชาการของยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพรที่มีศักยภาพสูง มีประสิทธิภาพและความปลอดภัยต่อการรักษา ราคาถูก และเหมาะสมให้มีความเข้มแข็งเพื่อนำไปใช้ผลักดันและกำหนดนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ให้สามารถนำยาสมุนไพรดังกล่าวไปใช้ทดแทนยาแผนปัจจุบัน เช่น ยาหมื่นชัน (รักษาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ) ยาเพชรสังฆาต (รักษาโรคริดสีดวงทวาร) เป็นต้น หรือนำไปใช้สนับสนุนให้เกิดการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use) เพื่อมุ่งเน้นการลดการใช้ยาปฏิชีวนะ (Antibiotic) เช่น ยาฟ้าทะลายโจร (รักษาอาการไข้ ไอ เจ็บคอ) ยาเหลืองปิดสมุทร (รักษาอาการท้องเสีย) เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาขีดความสามารถด้านการบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรทั้งระบบ มุ่งสู่อุตสาหกรรมบริการทางการแพทย์ที่มีความเป็นเลิศ (Center of TAM Excellence)

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาศักยภาพของโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (ยศส) ให้มีระบบการจัดบริการที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากหน่วยงานภายนอก เช่น ผ่านการรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (Hospital Accreditation : HA) พร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการ วิชาการ องค์ความรู้ การฝึกอบรม และการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยเฉพาะองค์ความรู้ด้านกัญชาทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และองค์ความรู้ด้านการรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ป่วยที่ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ตลอดจนสามารถผลิตงานวิจัยที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ตอบสนองปัญหาสุขภาพในระดับประเทศและระดับโลกอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับแก่สหวิชาชีพ สามารถนำไปใช้อ้างอิงในการพัฒนาแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานของประเทศ และได้รับการยอมรับโดยมีงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ

2. ศึกษาความเป็นไปได้และความคุ้มค่า และนำผลการศึกษาดังกล่าวนำไปใช้ในการต่อยอดเพื่อจัดตั้งศูนย์บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกและบริการวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้ครอบคลุมทั้ง 4 ภาค ที่สามารถให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกและบริการวิชาการ ดังนี้

2.1 พัฒนาศูนย์บริการและวิชาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในส่วนภูมิภาคร่วมกับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐทั้งในสังกัดของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมวิชาการ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในเขตสุขภาพให้มีสมรรถนะในการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีสมรรถนะสูง เพื่อให้สหวิชาชีพและประชาชนผู้รับบริการสามารถเข้าถึง เชื่อมั่น และให้การยอมรับอย่างกว้างขวาง และเป็นศูนย์ให้คำปรึกษาผู้ป่วย ศูนย์ส่งต่อและรับเข้าในการรักษาผู้ป่วยที่มีคุณภาพสูง (TAM Service Center & Referral Center)

2.2 พัฒนาและต่อยอดงานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีคุณภาพสูง ตอบสนองปัญหาสุขภาพของประชาชนและบริบทของพื้นที่ในแต่ละเขตสุขภาพ และสามารถนำไปใช้ต่อยอดผลการศึกษาดังกล่าวเพื่อสร้างความมั่นใจในการรักษาให้กับสหวิชาชีพอย่างแพร่หลาย สามารถใช้อ้างอิงและได้รับการยอมรับโดยมีงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ (TAM Research Center)

2.3 พัฒนาให้เป็นศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิทยาการการรักษา รวมถึงพัฒนาให้เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพและแหล่งเพิ่มพูนทักษะ ทางกายภาพแผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในเขตสุขภาพที่รองรับบุคลากรทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รวมถึงสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในเขตสุขภาพให้มีสมรรถนะสูง (TAM Academic & Training Center)

กลยุทธ์ที่ 4 ยกระดับบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และการแพทย์พื้นบ้าน ทั้งในระบบบริการสาธารณสุขภาครัฐและภาคเอกชนที่มีสมรรถนะสูง รองรับปัญหาสุขภาพในระดับประเทศ
มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. เร่งรัดจัดทำมาตรฐานองค์ความรู้ หลักสูตร และตำราแพทย์แผนไทยและสมุนไพรไทย (TTM Standard Textbook) ที่ทันสมัยกับปัญหาสุขภาพของประเทศ เพื่อเป็นหลักประกันทางความรู้ให้กับบุคลากรทางการแพทย์แผนไทยได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาชีพการแพทย์แผนไทย การให้บริการในสถานบริการสุขภาพทุกระดับทั้งภาครัฐและเอกชน การพัฒนาแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพและแหล่งเพิ่มพูนทักษะแพทย์แผนไทยและสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยในระบบบริการสุขภาพให้มีขีดสมรรถนะสูง

2. ร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกับสภาการแพทย์แผนไทยและองค์กรวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้ประกอบการวิชาชีพด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบสุขภาพให้มีสมรรถนะสูงและเพียงพอต่อความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนทั้งในภาครัฐและเอกชนที่ครอบคลุมอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผ่านการพัฒนาแผนพัฒนากำลังด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนเพื่อให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถเป็นส่วนหนึ่งในการบูรณาการระบบบริการสุขภาพของประเทศอย่างมีคุณภาพ เพียงพอ และเกิดกำลังใจในการพัฒนาระบบบริการสุขภาพของประเทศ

3. ผสานความร่วมมือกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและองค์กรวิชาชีพด้านการแพทย์แผนปัจจุบันทุกแขนงในการนำองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในการจัดทำหลักสูตรการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพรที่ทันสมัยเพื่อบูรณาการการเรียนการสอนในระดับมหาวิทยาลัยและการพัฒนาองค์ความรู้สำหรับผู้ปฏิบัติในระบบบริการสาธารณสุข ตลอดจนให้บุคลากรวิชาชีพด้านการแพทย์แผนปัจจุบันในแขนงอื่น ๆ เป็นนักวิจัยที่มีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิจัยทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อสร้างความร่วมมือและความเชื่อมั่นในการบูรณาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในระบบบริการสุขภาพอย่างไร้รอยต่อสามารถตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน

4. พัฒนาเครือข่ายนักวิจัยด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสุขภาพทุกระดับให้มีสมรรถนะในการพัฒนาองค์ความรู้และงานวิจัยทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้สามารถพัฒนางานวิจัยที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักระเบียบวิธีวิจัย และสามารถต่อยอดและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแผนพัฒนาบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนากลไกการจัดบริการสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชนอย่างทั่วถึงทุกสิทธิหลักประกันสุขภาพ

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. พัฒนานองค์ความรู้และวิชาการที่ผ่านการพัฒนางานวิจัย ด้านการบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีความเข้มแข็งเพื่อเสนอให้ตถการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีประสิทธิผลและความปลอดภัยเข้าสู่ชุดสิทธิประโยชน์ในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
2. พัฒนานองค์ความรู้และวิชาการที่ผ่านการพัฒนางานวิจัย ด้านยาแผนไทยและสมุนไพรที่มีความเข้มแข็งเพื่อเสนอตำรับยาแผนไทยและสมุนไพรที่มีประสิทธิผลและความปลอดภัยเข้าสู่รายการยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีคุณภาพให้สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ทบทวนและปรับปรุงบัญชีรหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทย (ICD-10-TM) เพื่อจำแนกความละเอียดของกลุ่มอาการสำหรับการวินิจฉัยโรคที่มีความชัดเจนตามหลักการแพทย์แผนไทยให้มากขึ้น สามารถนำไปจัดทำเวชสถิติการให้บริการสุขภาพและหัตถการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน
2. ต่อยอดและพัฒนาระบบรายงานการให้บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (Health Data Center-Thai Traditional Medicine: HDC-TTM) ที่สามารถตอบสนองและสามารถนำไปใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในส่วนภูมิภาค รวมถึงนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบบริการสุขภาพและการผลักดันยาสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ ที่ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพของประชาชนภายใต้แผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan) สาขการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. พัฒนาศักยภาพและเครือข่ายบุคลากรแพทย์แผนไทยและบุคลากรในส่วนภูมิภาคที่เกี่ยวข้องในการให้รหัสกลุ่มโรค อาการ และหัตถการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ตลอดจนการส่งออกข้อมูล 43 แฟ้มของหน่วยบริการเพื่อส่งไปยังฐานข้อมูล Health Data Center ของกระทรวงสาธารณสุขอย่างถูกต้องและทันเวลา

กลยุทธ์ที่ 7 พัฒนากลไกสนับสนุนและบริหารจัดการการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service plan) ให้สามารถบูรณาการกับเครือข่ายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในบุคลากรและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (Knowledge Sharing) ที่ตอบสนองปัญหาสุขภาพในยุคปัจจุบัน ได้แก่ การพัฒนารูปแบบบริการและการให้บริการสุขภาพ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการให้บริการ การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง และองค์ความรู้ทางการแพทย์พื้นบ้านไทย เพื่อนำผลการถอดบทเรียนไปใช้ในการพัฒนาแผนพัฒนาระบบ

บริการสุขภาพ (Service Plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน และสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับจากบุคลากรทางการแพทย์และสหวิชาชีพที่มีต่อการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบูรณาการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระบบบริการสุขภาพได้อย่างไร้รอยต่อ

2) สนับสนุนและพัฒนากลไกของผู้ทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกระดับเขตสุขภาพ (Chief Thai Traditional and alternative Medicine Officer : CTMO) ระดับเขตสุขภาพ และหัวหน้ากลุ่มงานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เพื่อถ่ายทอดการขับเคลื่อนแผนพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service plan) สาขาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานในระดับประเทศลงไปสู่เขตสุขภาพ จังหวัด อำเภอ และหน่วยบริการสาธารณสุขทุกระดับเพื่อให้การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกสามารถบูรณาการการดำเนินงานในระดับพื้นที่ร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

4. โครงการ/การดำเนินงาน

4.1 โครงการพัฒนารูปแบบบริการเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการทางการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

4.2 โครงการพัฒนามาตรฐานการผลิตยาสมุนไพร และการสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นของยาสมุนไพร*

4.3 โครงการยกระดับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติดอย่างบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และระบบสุขภาพชุมชน

4.4 โครงการยกระดับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานสู่ความเป็นเลิศ (งบลงทุนสิ่งก่อสร้าง)

5.2.3 เรื่องที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom)

1. วัตถุประสงค์

1. เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรจากฐานความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการที่เชื่อมโยง เศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดี และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เสริม นำ การเติบโตทางเศรษฐกิจภายหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Post COVID-19) และผลิตภัณฑ์ สำหรับผู้สูงอายุที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ

2. เพื่อยกระดับการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ให้ได้รับการพัฒนาระดับเป็น บริการมูลค่าสูง (High Value Service) เชื่อมโยงเศรษฐกิจแห่งความเป็นอยู่ที่ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้จากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และ สมุนไพรให้สามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมศักยภาพของผู้ประกอบการและเครือข่ายชุมชนได้รับประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ

2. เป้าประสงค์ และตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
1. สมุนไพรไทยได้รับการพัฒนาและต่อยอด ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายที่รองรับ ความต้องการของผู้บริโภค โดยเฉพาะ การส่งเสริมสุขภาพหลังการแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโควิด-19 และผลิตภัณฑ์สำหรับผู้ สูงอายุที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ	1. ร้อยละของมูลค่าตลาดสมุนไพรกลุ่ม Herbal Champions ในประเทศเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 4
	2. ร้อยละของจำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ผ่านการรับรอง คุณภาพเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา	ร้อยละ 2
	3. ร้อยละของมูลค่าการส่งออกสมุนไพรเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 1
2. การแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก ได้รับการพัฒนาระดับเป็นบริการมูลค่าสูง (High Value Service) เชื่อมโยงเศรษฐกิจ แห่งความเป็นอยู่ที่ดีและการท่องเที่ยว เชิงสุขภาพ	4. ร้อยละของร้านอาหารที่ผ่านมาตรฐาน Clean Food Good Taste และเมนูสุขภาพ ได้รับการพัฒนาและให้ผ่านเกณฑ์ Food for Health จากสมุนไพรไทยเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 20
	5. จำนวนศูนย์ Wellness Center/แหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพที่ได้รับการยกระดับแบบมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ด้าน ภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยการแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร ให้มีคุณค่าและมูลค่าสูง*	700 แห่ง (นับสะสม)
	6. จำนวนภูมิปัญญา นวดไทย อัตลักษณ์ไทย ได้รับการ ถ่ายทอดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	2 เรื่อง

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
3. ผู้ประกอบการและเครือข่ายชุมชนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร	7. ร้อยละของผู้ประกอบการสมุนไพรรายใหม่ที่ใช้สิทธิ์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพรเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 50
	8. ร้อยละของมูลค่าจากการบริการและผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเมืองสมุนไพรเพิ่มขึ้น	ร้อยละ 2
	9. จำนวนชุมชนต้นแบบที่นำภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน และสมุนไพรมาสร้างคุณค่า มูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชน	76 แห่ง

* ตัวชี้วัดภายใต้แผนปฏิบัติการกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

3. แนวทางการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อสร้างโอกาสและรายได้ให้กับประเทศ

มาตรการและแนวปฏิบัติ

1. บูรณาการร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเชิงสร้างสรรค์ในระดับประเทศและในส่วนภูมิภาค เพื่อพัฒนาศูนย์ส่งเสริมผู้ประกอบการสมุนไพรให้มีช่องทางและรูปแบบการส่งเสริมผู้ประกอบการที่สะดวกและสอดคล้องกับชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ผ่านระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อบริการผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านระบบออนไลน์ให้มากที่สุด เพื่อสนับสนุนการประกอบกิจการตามความพร้อมและความต้องการของผู้ประกอบการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยกรมเป็นเจ้าภาพในการส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร ดังนี้

1.1 ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรหรือให้ความช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการส่งเสริมการปลูก การเพาะเลี้ยง การส่งเสริมคุณภาพการผลิต การเข้าถึงการตรวจสอบมาตรฐานทางห้องปฏิบัติการ การจัดการ และการตลาดที่ครอบคลุมทั้งรูปแบบ on-site และ online

1.2 ส่งเสริมการรวมตัวหรือความร่วมมือกันระหว่างผู้ประกอบการกับภาครัฐหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมบริการทางการแพทย์และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ผ่านการจับคู่ทางการตลาด (Business Matching)

1.3 พัฒนาช่องทางให้คำปรึกษาในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ มาตรฐาน หรือการเตรียมเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหรือการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร การขอรับการประเมินรับรองมาตรฐาน การขอขึ้นทะเบียนตำรับ การแจ้งรายละเอียด หรือการจดแจ้งผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่จะผลิต เพื่อลดความผิดพลาดและระยะเวลาในการขอรับการอนุญาตต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถเข้าถึงการยื่นทรัพย์สินทางปัญญา

1.4 จัดอบรมพัฒนาศักยภาพในการประกอบการที่มุ่งเน้นการสร้างความคิดเชิงธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรใหม่ ๆ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและตลาดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพอย่างรวดเร็ว ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และโรงงานอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมถึงกลุ่มธุรกิจรับจ้างผลิตสินค้าให้กับบริษัทที่จะไปขายในแบรนด์ตัวเอง (Original Equipment Manufacturer : OEM) ให้สามารถ

พัฒนาให้เป็นกลุ่มธุรกิจรับจ้างออกแบบและผลิตสินค้า (Original Design Manufacturer : ODM) หรือเป็นกลุ่มธุรกิจรูปแบบและตราสินค้าของตนเอง (Original Brand Manufacturer : OBM) และแนวทางในการประกอบธุรกิจเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ภายใต้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการและสภาพการณ์ทางธุรกิจในปัจจุบัน

1.5 มีระบบเพื่อเข้าถึงข้อมูลประกอบการตัดสินใจดำเนินธุรกิจผลิตภัณฑ์สมุนไพรผ่านการเผยแพร่เอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการ หรือเอกสารอื่นใดที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการทั้งในรูปแบบออนไลน์และสื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้กรมจะต้องดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้และวิชาการด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่สามารถต่อยอดเพื่อตอบสนองการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มที่มีความหลากหลายและครอบคลุมของสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวคิดในการต่อยอดองค์ความรู้ดังกล่าวสร้างอัตลักษณ์ให้เกิดผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้องในรูปแบบใหม่ ๆ

1.6 ร่วมมือกับสถาบันการเงินเพื่อให้ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพรสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับขนาดธุรกิจ

2. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570 การเพิ่มเติมกลไกการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สมุนไพร การกำหนดมาตรการส่งเสริมความร่วมมือด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรระหว่างภาครัฐและเอกชน การเสนอสิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการ การส่งเสริมการพัฒนายาสมุนไพรตามแนวทางเกษตรปลอดภัย การกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดจากผลิตภัณฑ์สมุนไพร การกำหนดแผนงานและโครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในระดับชาติที่ตอบสนองความต้องการผลิตภัณฑ์สมุนไพรของประชาชนทั้งระบบ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลอุตสาหกรรมสมุนไพรของประเทศ ตลอดจนมีช่องทางติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างครบวงจรโซ่คุณค่าภายใต้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ โดยกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นกรรมการและเลขานุการภายใต้คณะกรรมการดังกล่าว

3. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนและเครือข่ายผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องและประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจ ในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนากำลังคนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรรองรับความต้องการด้านสุขภาพที่มุ่งสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผ่านการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรยุคใหม่ทั้งในหลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรประกาศนียบัตร และ ให้อมศักยภาพในการปฏิบัติงานและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านสมุนไพรอย่างครบวงจรโซ่คุณค่า สามารถรองรับการปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมสมุนไพร สามารถให้ความรู้และคำแนะนำแก่เกษตรกรในการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร มีความคิดในการเป็นนวัตกรรมหรือนักวิจัยเพื่อคิดค้นผลิตภัณฑ์สมุนไพรรูปแบบใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์และตอบสนองความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนมีความคิดเชิงบริหารและการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมสมุนไพรเป็นการเฉพาะ

4. เสริมสร้างภาพลักษณ์และสื่อสารคุณค่าเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการรู้จัก เชื่อมั่น ชื่นชอบ และใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการการแพทย์แผนไทยผ่านตราสัญลักษณ์ผลิตภัณฑ์และบริการคุณภาพในระดับประเทศ และขยายต่อในระดับนานาชาติ ดังนี้

4.1 ประชาสัมพันธ์สมุนไพรไทยสู่ตลาดโลกผ่านการผสมผสานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศไทย (Identity Branding) ภายใต้แนวคิดสุขภาพดีมีความสุขสไตล์ไทย (Thai Happiness Wellness) โดยมีแนวคิดและรูปแบบจัดบริการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีการให้รูปแบบบริการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ได้รับประทานอาหารไทยที่มีส่วนผสมของผลิตภัณฑ์เกษตรแบบออร์แกนิกและปรุงด้วยสมุนไพรไทยที่มีคุณค่าทางโภชนาการและสรรพคุณทางยาอย่างหลากหลาย (Health Cuisine) สามารถเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย พร้อมทั้งการสร้างอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในแต่ละท้องถิ่น ร่วมกับการพัฒนาชุมชนวิถีที่มีอย่างหลากหลายที่ครอบคลุมผลิตภัณฑ์สมุนไพร บริการ และชุมชน เพื่อส่งมอบผลิตภัณฑ์สุขภาพและบริการให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวจะส่งผ่านอายตนะภายนอก (รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ธรรมารมณ์) เพื่อสามารถตอบสนองอายตนะภายในร่างกาย (หู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ) ให้เกิดความผ่อนคลายและฟื้นฟูเยียวยาสุขภาพให้กลับมามีความสุขที่ดีอีกครั้ง

4.2 ส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐอยู่ใน Outlet เป็นของฝากที่นักท่องเที่ยวทุกคนต้องซื้อหา ตลอดจนมีการเสริมสร้างประสบการณ์ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้เกิดการซื้อซ้ำ ตลอดจนต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับตราสัญลักษณ์และมีความโดดเด่นให้สามารถเชื่อมโยงตลาดการท่องเที่ยว ผ่านการพัฒนาให้เป็นเรื่องเล่า (Story Telling) และเชื่อมโยงกับแหล่งวัตถุดิบ แหล่งผลิต ผ่านระบบ QR Code ข้างบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและผูกพันที่มีต่อผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากขึ้น

5. สนับสนุนและให้ความสำคัญในการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ และการเก็บรักษาข้อมูลภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรในสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่วางจำหน่ายผ่านระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้านการแพทย์ดั้งเดิมและสมุนไพร

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อตอบสนองความต้องการการดูแลสุขภาพของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอย่างครบวงจรห่วงโซ่อุปทาน

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการผลิตวัตถุดิบสมุนไพรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (Demand Driven) เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีมาตรฐานและเพียงพอต่อการเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพร โดย

1.1 คัดเลือกสายพันธุ์คุณภาพของพืชสมุนไพรที่มีความต้องการในห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรเพื่อสนับสนุนพันธุ์ปลูกให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร

1.2 ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่ได้รับมาตรฐาน GAP/GACP เกษตรอินทรีย์ และนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการปลูกสมุนไพร โดยมุ่งเน้นการปลูกสมุนไพรแปลงใหญ่ การปลูกแบบโรงงานผลิตพืชแบบปิด และการทำเกษตรแม่นยำที่มีความประณีต รวมถึงการเก็บเกี่ยวให้ได้ผลผลิตที่มีสารสำคัญตรงตามมาตรฐาน ตลอดจนมีความร่วมมือในการพัฒนากับห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน GLP (Good Laboratory Practice) เพื่อตรวจและประเมินคุณภาพและความปลอดภัยของวัตถุดิบสมุนไพรก่อนเข้าสู่โรงงานผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

1.3 ส่งเสริมการแปรรูปวัตถุดิบเป็นสารสกัดหยาบในชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบสมุนไพรและลดปัญหาการเน่าเสียระหว่างการจัดส่งวัตถุดิบสมุนไพรไปยังโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร

1.4 จัดทำระบบฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน เช่น ข้อมูลเกษตรกร ข้อมูลพื้นที่ปลูกของเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกสมุนไพร ข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP/Organic ข้อมูลการแปรรูปวัตถุดิบพืชสมุนไพรที่ได้มาตรฐานจากกรมวิชาการเกษตร ข้อมูลพื้นที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) ฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ในประเทศไทย และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. คัดเลือกกลุ่มพืชสมุนไพรเป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานสารสกัดที่ตอบสนองความต้องการของตลาดและผลักดันเข้าสู่การใช้ประโยชน์ในวงกว้าง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมสารสกัด เช่น สารสกัดใบบับบก สารสกัดกระชายดำ สารสกัดไพล สารสกัดขมิ้นชัน สารสกัดกัญชา สารสกัดกัญชง หรือสมุนไพรอื่นที่มีศักยภาพทางการตลาด รวมถึงการกำหนดมาตรการการส่งเสริมอุตสาหกรรมสารสกัด เช่น การจัดทำมาตรการส่งเสริมให้สอดคล้องกับระดับและประเภทของอุตสาหกรรม การใช้มาตรการลดหย่อนภาษีในผู้ประกอบการที่สารสกัดในประเทศ เป็นต้น

3. ต่อยอดสมุนไพร Herbal Champions ได้แก่ ขมิ้นชัน บับบก ไพล กระชายดำ ฟ้ายะลวย ใยมะขามป้อม กระชาย ชิง ข่า กัญชา กัญชง กระเทียม หรือสมุนไพรอื่นที่มีศักยภาพในอนาคต ให้เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่หลากหลาย สามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้างคุณค่าและมูลค่าการบริโภคสมุนไพรในประเทศและการส่งออกเพิ่มขึ้น รองรับการจัดบริการในอุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจรและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และสามารถเชื่อมโยงให้เป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ (National Herb Brand) ส่งการยกระดับให้สมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจมูลค่าสูงของประเทศ ผ่านการพัฒนานวัตกรรมและงานวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

4. ส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการด้านเภสัชกรรมแผนไทยเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และบริการของร้านขายยาสมุนไพรในภาคเอกชนให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นของผู้ให้บริการ พร้อมทั้งสนับสนุนพัฒนาขีดความสามารถแก่บุคลากรที่ให้บริการในร้านขายยาสมุนไพร

5. ลงทุนด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์ พัฒนาระบบข้อมูลและเพิ่มช่องทางการเข้าถึงผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มากขึ้นและลดต้นทุนการกระจายสินค้า เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ผลิตภัณฑ์สมุนไพร เช่น พัฒนาเครื่องจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรอัจฉริยะ (Herbal Kiosk Service Machine) พัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรแบบไร้เงินสด เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนารูปแบบบริการสุขภาพและบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพใหม่ ๆ ที่มีอัตลักษณ์ในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ แหล่งท่องเที่ยวเมืองหลัก พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) และเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) โดย

1.1 พัฒนาศูนย์สุขภาพดีด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน (Thai Integrative Medical Wellness Center) ผลิตภัณฑ์สมุนไพร (Thai Herbal Center) และกัญชาไทยเพื่อสุขภาพ (Thai Cannabis Center) ทั้งในมิติผลิตภัณฑ์และอาหารสุขภาพ ที่ผสมผสานภูมิปัญญาด้านการดูแลสุขภาพให้เป็นแบรนด์ของประเทศไทย เพื่อรองรับกระแสการใส่ใจด้านสุขภาพของประชาชนและนักท่องเที่ยวผ่านการสร้าง

ประสบการณ์การจัดโปรแกรมการดูแลสุขภาพที่ครอบคลุมส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษา และฟื้นฟูสุขภาพทั้งในกลุ่มที่มีปัญหาความเครียดและโรคที่เกิดขึ้นในวัยทำงาน กลุ่มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง และผู้สูงอายุ รองรับการจัดบริการครอบคลุมทั้งในสถานประกอบการด้านการนวดไทย คลินิกการแพทย์แผนไทย คลินิกการแพทย์แผนจีน คลินิกเวชกรรม โรงแรมและที่พัก ร้านอาหารสุขภาพ และร้านขายยาสมุนไพร

1.2 พัฒนาวิชาการและองค์ความรู้ทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อให้เกิดต้นแบบบริการสุขภาพแบบพรีเอมิฟที่มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสถานพยาบาลภาคเอกชน ภายใต้แนวทางความปลอดภัยด้านสุขอนามัย และสามารถนำไปถ่ายทอดและสร้างโอกาสทางธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการให้กับผู้รับบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น นักท่องเที่ยวต่างชาติผู้รักสุขภาพ นักธุรกิจ กลุ่มลูกค้ามุสลิม หรือประชากรผู้มีกำลังซื้อสูง

1.3 ผลักดันให้มีเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สปาเพื่อสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย (Thai Integrative Medical Wellness Tourism Destination) ในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของโลก เพื่อสร้างโอกาสจากการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องทั้งห่วงโซ่อุปทานเพื่อสร้างสรรคระบบบริการพรีเอมิฟรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพ ผ่านการสร้างมาตรฐานการจัดบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของชาติและการรับรองมาตรฐานเพื่อให้เกิดการสร้างแบรนด์สินค้าและบริการระดับโลก

2. ร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนในการนำแพลตฟอร์มด้านการท่องเที่ยวและที่พักของผู้ประกอบการในแต่ละรายที่ผ่านมาตรฐานการประกอบการและมีจุดเด่นด้านการนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก และปลอดภัย และสามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้และกลยุทธ์ใหม่ ๆ ในการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ตอบสนองความต้องการของตลาด

3. ยกระดับการจัดงานมหกรรมธุรกิจและการค้าสมุนไพรไทย นวดไทย และสปา ในมุมมองของธุรกิจสมุนไพรไทยแบบครบวงจร ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ได้แก่

3.1 การพัฒนาการเจรจาธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นคู่ค้าต่างประเทศ ผ่านการประสานงานกับกรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สมาคมการค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการส่งออก ในรูปแบบการเจรจาทางธุรกิจ (Business Matching) แบบครบวงจร

3.2 ยกระดับงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติสู่มาตรฐานระดับนานาชาติ มีระบบเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางของประเทศ เพื่อสร้างโอกาสในการเชื่อมโยงธุรกิจสมุนไพรไทยแบบครบวงจร ที่สามารถเกิดธุรกิจได้ทุกที่ ตลอดเวลา และเชื่อมกับโลกการค้า

4. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนและเครือข่ายผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องและประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจ ในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับพัฒนากำลังคนด้านการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรยุคใหม่ทั้งในหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรประกาศนียบัตร ให้สามารถนำอัตลักษณ์ความเป็นไทยมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการจัดบริการสุขภาพรูปแบบใหม่ ๆ รองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Wellness Tourism) และอุตสาหกรรมบริการการแพทย์ครบวงจร โดยคำนึงถึงข้อกฎหมายและความปลอดภัยที่สอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และมาตรการทางสุขอนามัย

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจากการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรเพื่อสร้างความมั่นคงและกระจายรายได้ให้กับชุมชน

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาเมืองสมุนไพร 14 จังหวัดให้มีความเข้มแข็งเชิงลึกมากขึ้น ผ่านการขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานในระดับพื้นที่และกลไกสนับสนุนงบประมาณที่มีความสอดคล้องและต่อเนื่องกันในพื้นที่ พร้อมบูรณาการสู่การพัฒนาในแผนพัฒนาจังหวัด และท้องถิ่น ตลอดจนค้นหาศักยภาพและยกระดับจังหวัดท่องเที่ยวเมืองรองสู่การเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการจัดบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชุมชนวิถีชีวิตจากเศรษฐกิจฐานสมุนไพร

2. พัฒนาและต่อยอดการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในระดับชุมชนในจังหวัดเมืองรองที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ผ่านหมู่บ้านสมุนไพร (Herbal Village) โดยมุ่งเน้นการสร้างเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การสร้างบรรยากาศให้กับชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิดแรงดึงดูดต่อการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรและบริการที่เกี่ยวข้องให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต และการต่อยอดผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ ผ่านการนำร่องวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มสหกรณ์ที่มีความพร้อมเพื่อยกระดับชุมชนสมุนไพรให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรครบวงจร (Herbal Tourism) เชื่อมโยงผู้นำชุมชน หมอพื้นบ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีศักยภาพในการพัฒนาชุมชน เช่น กำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนครบวงจร สร้างเครือข่ายเกษตรกรรมธรรมชาติ (เกษตรอินทรีย์) ให้มีความเข้มแข็ง มีแหล่งสนับสนุนการพัฒนาและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรของชุมชนให้ได้มาตรฐานและเป็นแหล่งสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อการใช้สมุนไพร (ช้อป ชิม แซ่ แซร์) ตลอดจนมีแหล่งให้บริการสุขภาพและที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่น

3. ศึกษาความเป็นไปได้และความคุ้มค่าเพื่อวางแผนในการจัดตั้งสถาบันนวัตกรรมสมุนไพรไทย (Institute of Thai Herbal Medical Innovation : ITHMI) ภายใต้การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเป็นการเฉพาะเพื่อเป็นพื้นที่ตัวอย่างในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างครบวงจรโซ่อุปทานเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและอุตสาหกรรมทางการแพทย์ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการและประชาชน และเป็นแหล่งสาธิตการจัดสุขภาพเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่มีความเป็นเลิศในพื้นที่เป้าหมายในจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) และกลุ่มจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคใต้ (SEC) และพื้นที่เมืองเป้าหมายเมืองนานาชาติ ให้มีคุณภาพมาตรฐาน เป็นอัตลักษณ์ตามแต่ละท้องถิ่นเพื่อหนุนเสริมเศรษฐกิจฐานการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พร้อมทั้งการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมสมุนไพร

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการพัฒนาและยกระดับอาชีพนวดไทยให้มั่นคง มีศักยภาพ และได้รับการยอมรับในระดับสากล

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ร่วมมือกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการผลิต พัฒนา และยกระดับคุณภาพ (Re-skills/Up-skills) ของบุคลากรด้านการนวดไทย ผ่านการพัฒนาหลักสูตรด้านนวดไทยให้มีความหลากหลายรองรับความต้องการทั้งด้านการรักษาโรค การฟื้นฟูสุขภาพ ด้านความงาม และด้านการผ่อนคลาย ทั้งหลักสูตรภาษาไทยและหลักสูตรนานาชาติ เพื่อรองรับเสริมสร้างอาชีพให้แก่กลุ่มเปราะบาง ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ในระดับฝีมือ และระดับงานอาชีพ พร้อมจัดหาสถานบริการในการรับช่วงต่ออาชีพ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรด้านนวดไทย

เข้าสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและส่งออกแรงงานด้านนวดไทยไปทำงานทั่วโลก และส่งเสริมแรงงานในประเทศไทยโดยเน้นเข้าถึงกลุ่มนวดไทย Wellness cluster ผลิตแรงงานให้มีคุณภาพและได้รับการรับรอง โดยเป็น Hub of Massage & Wellness พร้อมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในการเป็นแหล่งผลิตบุคลากรด้านการนวดไทยและสมุนไพรเพื่อรองรับความต้องการตลาดนวดไทยและสปาไทยของโลก

2. จัดทำมาตรฐานการนวดไทยกลางและการนวดไทยพื้นบ้านให้เข้าสู่มาตรฐาน ISO เน้นการส่งเสริมให้สถานบริการนำมาตราฐานไปใช้เพื่อยกระดับการบริการพร้อมพัฒนาระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเพื่อการควบคุมกำกับให้สถานบริการได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง และยกระดับกรมให้เป็นหน่วยรับรองมาตรฐาน (Accreditation and certify body) ที่ได้รับการยอมรับในระดับประเทศและระดับนานาชาติ และจัดทำคู่มือมาตรฐานด้านการนวดไทยที่เป็นคู่มือกลางที่มีความถูกต้องในรูปแบบการแพทย์ดั้งเดิมของประเทศ พร้อมทั้งสื่อสารในรูปแบบภาษาที่หลากหลาย โดยพัฒนาคู่มือมาตรฐานผลิตภัณฑ์ และให้การสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับบริการนวดไทย

3. สร้างมูลค่านวดไทยและผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ใช้ประกอบการนวดไทย เพื่อเน้นเข้าถึงกลุ่มตลาด High-end บูรณาการการนวดไทยกับการกีฬา โดยเฉพาะผ่านเวทีการแข่งขันกีฬาในระดับนานาชาติ รวมถึงการนำสถานประกอบการหรือสถานพยาบาลที่มีผู้ให้บริการด้านการนวดไทยที่ได้มาตรฐานมาพัฒนาให้เกิดเป็นแอปพลิเคชันนวดไทยมาตรฐานเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศ

4. พัฒนาเชิงนโยบายด้านการนวดไทยและสปาไทยของประเทศให้มีมาตรฐาน มีระบบบริหารจัดการมาตรฐานที่เป็นสากล เพื่อการพัฒนามาตรฐานการนวดไทยและการยกระดับประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางระดับโลกในการเป็นแหล่งพัฒนาและผลิตบุคลากรนวดไทย สปาไทย พร้อมทั้งการควบคุมคุณภาพมาตรฐานการบริการของประเทศและในระดับนานาชาติ โดยจัดตั้งคณะกรรมการรับรองมาตรฐานการนวดไทยและสปาไทยทั้งในและต่างประเทศ (Certify Body) พัฒนาระบบการประเมินผล (Accreditation) เพื่อขึ้นทะเบียนสถานประกอบการมาตรฐาน และออกเครื่องหมายสัญลักษณ์ และมีการต่ออายุใบอนุญาตอย่างต่อเนื่อง

4. โครงการ/การดำเนินงาน

- 4.1 โครงการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันและขยายช่องทางการตลาดผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- 4.2 โครงการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรสู่สินค้าพรีเมียม
- 4.3 โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพร และพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่มูลค่า
- 4.4 โครงการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจากกัญชา กัญชง กระท่อมและสมุนไพรเพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์
- 4.5 โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร
- 4.6 โครงการพัฒนาและยกระดับการนวดไทย อัตลักษณ์ไทย สร้างเศรษฐกิจชุมชน
- 4.7 โครงการจัดทำมาตรฐานยาแผนไทย
- 4.8 โครงการยกระดับการขับเคลื่อนกัญชา กัญชง กระท่อม เพื่อดูแลสุขภาพผู้ป่วยในระบบบริการสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ
- 4.9 โครงการพัฒนาเครือข่ายชุมชนแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมสุขภาพทุกกลุ่มวัย ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร (บูรณาการจากแผนปฏิบัติการเรื่อง 1)

5.2.4 เรื่องที่ 4 พัฒนาองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย (SMART DTAM)

1. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนากรมให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ มีผลงานทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข และเป็นองค์กรแห่งสุขภาวะที่ดี

2. เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย ปี 2567
1. กรมเป็น องค์กรสมรรถนะสูง ทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ มีผลงานทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในระดับประเทศและระดับนานาชาติ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข และเป็นองค์กรแห่งสุขภาวะที่ดี	1. จำนวนกระบวนการงานสำคัญของกรมที่ลดขั้นตอนการทำงานหรือเปลี่ยนวิธีการทำงาน (Agile Organization) ส่งผลดีที่มีประสิทธิภาพ	1 กระบวนการ
	2. จำนวนระบบงานที่ได้รับการพัฒนาและนำไปสู่การได้รับรางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ	1 ระบบ
	3. ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนกรมฯ ในการได้รับรางวัล PMQA 4.0	Basic
	4. จำนวนด้านการประเมินความสุขของบุคลากรในกรม อยู่ในระดับมีความสุขมาก (Very Happy)	2 ด้าน
	5. ร้อยละของบุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมขึ้นสู่ตำแหน่งด้านวิชาการและบริหารที่สูงขึ้น	ร้อยละ 85
	6. ระดับความสำเร็จของการพัฒนากรมสู่องค์กรดิจิทัล ตามมาตรฐานสากล	ISO 27001

3. แนวทางการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1 องค์กรบริหารจัดการเป็นเลิศ

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. พัฒนากรมให้มีมาตรฐานการบริหารจัดการ โดยการนำเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (Public Sector Management Quality Award :PMQA) มาใช้ในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ (High Performance and Innovative organization) ในทุกมิติ และทุกกระบวนการ ทั้งเรื่องการนำองค์กร (Leadership) กลยุทธ์ (Strategy) ลูกค้า (Customers) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis, and Knowledge Management) บุคลากร (Workforce) การปฏิบัติการ (Operations) และผลลัพธ์ (Results) ที่มุ่งเป้าหมายเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบบริการสุขภาพ การเสริมสร้างเศรษฐกิจ การส่งเสริมการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลกระทบและความรับผิดชอบต่อสังคม ภายใต

การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการและขีดความสามารถของส่วนราชการ มีการปรับปรุงและเกิดการเรียนรู้ของส่วนราชการ และบุคลากรทุกระดับในส่วนราชการมีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ทบทวน และกำหนดค่านิยมร่วม (Core Value Refresh) เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน โดยทุกคนมีส่วนร่วมพร้อมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการแพทย์แผนไทยของชาติให้เข้มแข็ง เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ พัฒนาระบบเฝ้าระวังเชิงกลยุทธ์ ระบบติดตามประเมินข้อมูลสำคัญของกรม และการทำงานของหน่วยงาน เพื่อให้มีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจ วางแผนและกำหนดทิศทาง ที่เป็นปัจจุบัน (Real Time) รวมถึงจัดทำแผนรองรับความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ และภัยรูปแบบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

กลยุทธ์ที่ 2 ปรับระบบและโครงสร้างองค์กรให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว และทันต่อการเปลี่ยนแปลง มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. ทบทวนภารกิจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ทั้งในระดับกรม สำนัก กอง (Re-engineering) ที่ครอบคลุมทั้งการปรับโครงสร้างองค์กร (Re-organization structure) การปรับปรุงสมรรถนะ (Re-competency) การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน (Re-infrastructure) การปรับปรุงพันธกิจ ให้มีคุณค่าและวัฒนธรรมองค์กร (Re-mission value and culture) ที่ยืดหยุ่น ลดขั้นตอน ลดความซ้ำซ้อน ปรับเปลี่ยนได้ทุกสถานการณ์ มุ่งสู่เป้าหมาย “ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมของเอเชียภายในปี 2570” โดยใช้แนวคิด Agile Organization หรือแนวคิดองค์กรทันสมัยอื่น

2. ปรับปรุงระบบบริหารจัดการงบประมาณ (Re-budgeting) จัดตั้งและพัฒนาระบบการจัดการกองทุน มูลนิธิ ของกรมให้มีศักยภาพในการบริหารจัดการงบประมาณ รวมถึงการหารายได้

3. พัฒนาระบบการทำงานแบบบูรณาการภายในกรม และความร่วมมือกับเครือข่าย ที่เชื่อมโยงระบบการทำงานหลัก (Core Business Process) และระบบสนับสนุน (Supportive Process) โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ (end to end process) ด้วยกระบวนการดิจิทัล ที่สามารถทำงานได้ทุกที่ ทุกเวลา

4. ปรับปรุง และพัฒนาระบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ลดข้อผิดพลาด ระหว่างการสื่อสาร ทั้งการสื่อสารแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้บุคลากรกรมเข้าถึงง่าย สะดวก และทั่วถึง

5. ปรับปรุง พัฒนา กฎระเบียบ และออกกฎหมายลำดับรอง ให้เอื้อต่อการดำเนินการกิจ ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ทั้งในมิติสุขภาพ เศรษฐกิจ และการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 3 ปฏิรูประบบบริหารทรัพยากรบุคคล มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. เปลี่ยน ปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการทำงานของ อภพ. กรม ให้มีความยืดหยุ่น สามารถผลักดันการพัฒนาบุคลากรกรมให้เติบโตได้อย่างคล่องตัว และก้าวกระโดด

2. รื้อระบบโครงสร้างอัตราค่าจ้าง ให้เอื้อต่อการขยายกรอบอัตราค่าจ้าง การเพิ่มตำแหน่งที่สูงขึ้น ได้แก่ ระดับรองอธิบดี ผู้ทรงคุณวุฒิ และชำนาญการพิเศษ รวมถึงการนำแผนสืบทอดตำแหน่งไปสู่การปฏิบัติ (Career Path)

3. ปรับปรุง พัฒนา ต่อยอดฐานข้อมูลและระบบการจัดการบุคลากรในรูปแบบดิจิทัล เพื่อการบริหารจัดการกำลังคนที่มีประสิทธิภาพ ง่าย ลดขั้นตอน ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีทักษะที่หลากหลาย (Multitasking) มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความสุขในการทำงาน เพื่อให้กรมมีผลิตผลที่ดีและสอดคล้องกับความต้องการด้านสุขภาพของประชาชน

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. มีแผนการพัฒนาศักยภาพบุคคล (หมายรวมถึง HRP, HRM และ HRD) ภายใต้ แผนปฏิบัติราชการกรมที่สนับสนุนการขับเคลื่อนงานตามบริบทการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว พลิกผัน (Disruptive) รองรับยุค Digital Transformation และระบบราชการ 4.0 และคำนึงถึงการลดช่องว่างระหว่างวัยของบุคลากร (Generation Gap)

2. วางแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรแบบใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ที่มุ่งเน้นให้บุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเป็นคนดี มีศักยภาพสูงทางวิชาการ และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ทักษะที่หลากหลาย (Multitasking) ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรกรม สามารถผลิตผลงานวิจัย องค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่เป็นประเด็นเร่งด่วน หรือ จะเกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลง ในรูปแบบสหวิทยาการและบูรณาการความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่น่าเชื่อถือสามารถใช้ประโยชน์ได้ในระดับประเทศและระดับสากล

3. ส่งเสริมแนวความคิดการดำเนินงานของบุคลากรกรมให้สอดคล้องกับค่านิยมองค์กร I AM DTAM ได้แก่ ทำงานอย่างมีศักดิ์ศรี มีระเบียบวินัยในตนเอง (Integrity) ชยัน ตั้งใจทำงาน (Activeness) มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต (Morality) เป็นประชาธิปไตย มีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย (Democracy) มีความเป็นไทย และทำงานเป็นทีม (Thainess and Teamwork) มีความรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ (Accountability) และทำงานอย่างมีสติ รอบคอบ (Mindfulness) ตลอดจนยึดหลักการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (DTAM ทำดี ถ้าไม่ดี ไม่ทำ)

4. พัฒนาผู้บริหารรุ่นใหม่และบุคลากรกลุ่มผู้ที่มีศักยภาพสูงให้เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ที่มีความรู้ในเชิงสหวิทยาการ ทำงานได้อย่างหลากหลาย และสื่อสารอย่างสร้างสรรค์

5. ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการมีจิตสาธารณะให้กับบุคลากรในกรมอย่างต่อเนื่อง

6. วางระบบการเสริมสร้างความรัก ความผูกพัน และเป็นองค์กรแห่งความสุข (Happiness DTAM) โดย พัฒนา และจัดทำหลักสูตรของกรม เพื่อเตรียมสมรรถนะบุคลากรสู่ความเชี่ยวชาญ ด้านวิชาการ วิชาชีพ และด้านบริหาร รวมถึงการปรับทัศนคติของบุคลากร (Mind set) ให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Disruptive Leader) วางระบบการหมุนเวียนเปลี่ยนงานของสายงานด้านวิชาชีพ และสายงานด้านบริหาร กำหนดวิธีสร้างแรงจูงใจ สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน โดยเน้นรางวัลที่หลากหลายตามช่วงวัย เช่น แพทย์แผนไทยดีเด่น พิธีกร/วิทยากรดีเด่น เป็นต้น ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และมีกิจกรรมสร้างความสุข เสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกายแก่บุคลากรในองค์กร และปรับปรุงสวัสดิภาพ และสวัสดิการแก่บุคลากรในองค์กร

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนารูปแบบการบริหารและบริการสู่ระบบดิจิทัล

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

1. จัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลภายใต้แผนปฏิบัติราชการกรม เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่สอดคล้องและตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากจนถึงจุดที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าของสินค้าและบริการที่มีอยู่เดิม (Digital Disruption)

2. พัฒนาระดับ เชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นฐานข้อมูลของชาติด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ดั้งเดิมอื่นให้เป็นระบบเดียว และสามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกันได้อย่างไร้รอยต่อระหว่าง หน่วยงานภายในกรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำเทคโนโลยี ดิจิทัลทั้ง blockchain, Internet of Thing (IoT), Artificial Intelligent (AI), Virtual Reality (VR) และ Virtual Augmented (VA) มาใช้ปรับปรุงการให้บริการและนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

4. พัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมดิจิทัล (Digital Disruptive)

5. ปรับปรุงระบบบริการเพื่อรองรับการให้บริการ หน่วยบริการ เครือข่าย และ ผู้ใช้บริการของกรม (Smart Service) โดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในรูปแบบของ Business Model Platform

4. โครงการ/การดำเนินงาน

4.1 โครงการเสริมสร้างบุคลากรสมรรถนะสูง (Smart Person) สำหรับบุคลากร กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

4.2 โครงการพัฒนาขีดสมรรถนะองค์กรให้มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์อย่างสูง

4.3 โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและ สมุนไพรอัจฉริยะ (Smart Health Care)

4.4 โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรอัจฉริยะ

4.5 โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบถ่ายทอดปริวรรตตำราการแพทย์แผนไทยอัจฉริยะ

4.6 โครงการดูแลระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายสื่อสารความเร็วสูง กรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปีงบประมาณ 2567

5.3 ประมาณการวงเงินงบประมาณ พ.ศ. 2567

รายละเอียดตาม แบบฟอร์มที่ 2 (ตั้งแต่วันที่ 84-97)

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
ข้อมูล ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2566 (ฉบับทบทวนคำขอประกอบการพิจารณาของ ครม. ชุดใหม่)

4.3 ประมาณการวงเงินงบประมาณ พ.ศ. 2567
4.3.1 ประมาณการรายได้ของส่วนราชการ (กรณีส่วนราชการมีรายได้)

หน่วยงานในสังกัด	แหล่งรายได้ (กิจกรรม/ภารกิจ)	วงเงิน (ล้านบาท)
กรมการแพทย์แผน ไทยและการแพทย์ ทางเลือก	1. เงินบำรุงโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน	153.9264
	2. เงินบำรุงกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพร	23.3647
	3. เงินบำรุงกองการแพทย์ทางเลือก	1.16976
รวมทั้งสิ้น		178.46086

4.3.2 ประมาณการวงเงินงบประมาณทั้งหมด

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง										หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บท ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา			
1. เรื่องพัฒนาวิชาการ องค์ความรู้ และนวัตกรรมทางการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร เพื่อแก้ปัญหาสาธารณสุขและสร้างมูลค่าเพิ่ม (SMART Academic)																		
	รวม	102.1404	102.1404	-	-	-	-											
	แผนงานที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทย ทุกกลุ่มวัย (ด้านสุขภาพ)	51.5706	51.5706	-	-	-	-											
	1. โครงการพัฒนาและสร้างศักยภาพคนไทยทุกกลุ่มวัย	5.0810	5.0810	-	-	-	-											
	1.1 โครงการพัฒนานวัตกรรมดูแลผู้สูงอายุในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน <u>ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> ผู้สูงอายุได้รับการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสาน ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ไม่น้อยกว่า 22,800 คน)	5.0810	5.0810	-	-	-	-	4. ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	15. พลังสังคม	15.2 การรองรับสังคมสูงวัยเชิงรุก	2. การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่	9. ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม	2. คนทุกช่วงวัยได้รับความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต	2.1(6) สัดส่วนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่เข้าถึงบริการดูแลระยะยาว ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70	3.3 ยกระดับความคุ้มครองทางสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	-	- สถาบันการแพทย์แผนไทย	

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	2. โครงการพัฒนาความรู้ด้าน สุขภาพของประชากร	46.4896	46.4896	-	-	-	-										
	2.1 โครงการจัดการความรู้เพื่อ เสริมสร้างความรอบรู้และลดปัจจัยเสี่ยงที่ คุกคามด้านสุขภาพะ ด้วยการแพทย์แผน ไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร <u>ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดความรอบรู้ ด้านสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือก (ร้อยละ 70)	3.7696	3.7696	-	-	-	-	3.ด้านการ พัฒนาและ เสริมสร้าง ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	13. การ เสริมสร้าง ให้คนไทย มีสุขภาพ ที่ดี	13.1 การสร้างความรู้ด้านสุขภาพและ การป้องกันและ ควบคุมปัจจัยเสี่ยง ที่คุกคามสุขภาพ	-	-	-	-	-	-	- กองวิชาการ และแผนงาน
	2.2 โครงการมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ <u>ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องใน การนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ ทางเลือก และสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ในงานมหกรรมสมุนไพรแห่งชาติ (200,000 คน)	25.0000	25.0000	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ พัฒนาและ เสริมสร้าง ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	13. การ เสริมสร้าง ให้คนไทย มีสุขภาพ ที่ดี	13.1 การสร้างความรู้ด้านสุขภาพและ การป้องกันและ ควบคุมปัจจัยเสี่ยง ที่คุกคามสุขภาพ	-	-	-	-	-	-	- กองวิชาการ และแผนงาน

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ	
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บท ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา			
	2.3 โครงการทรมการแพทย์แผนไทย ระดับภาค - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องใน การนำการแพทย์แผนไทย การแพทย์ ทางเลือก และสมุนไพรในการดูแลสุขภาพ ในงานทรมการแพทย์แผนไทยระดับ ภาค (200,000 คน)	17.7200	17.7200	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ พัฒนาและ เสริมสร้าง ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	13. การ เสริมสร้าง ให้คนไทย มีสุขภาพ ที่ดี	13.1 การสร้างความรอบ รู้ด้านสุขภาพและ การป้องกันและ ควบคุมปัจจัยเสี่ยง ที่คุกคามสุขภาพ	-	-	-	-	-	-	-	- กองคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิ ปัญญาการแพทย์ แผนไทยและ แพทย์พื้นบ้านไทย
	แผนงานที่ 2 การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับ อำเภอ (พชอ.)	4.6320	4.6320	-	-	-	-											
	1. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับ อำเภอ	4.6320	4.6320	-	-	-	-											
	1.1 โครงการพัฒนาศักยภาพของ การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก เพื่อบูรณาการ การจัดการสุขภาพชุมชนให้เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) จำนวนชุมชนต้นแบบที่นำภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน และสมุนไพรมาสร้างคุณค่าและมูลค่าทาง เศรษฐกิจแก่ชุมชน (76 แห่ง)	4.6320	4.6320	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ พัฒนาและ เสริมสร้าง ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	13 การ เสริมสร้าง ให้คนไทยมี สุขภาพที่ดี	13.2 การใช้ชุมชนเป็น ฐานในการสร้าง สภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการมีสุข ภาวะที่ดี	-	-	-	-	-	-	-	- กองคุ้มครอง และส่งเสริมภูมิ ปัญญาการแพทย์ แผนไทยและ แพทย์พื้นบ้านไทย

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง										หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ												
								ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา			
	แผนงานที่ 6 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)	21.0338	21.0338	-	-	-	-											
	1. โครงการพัฒนาระบบบริการ การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ แผนจีน	21.0338	21.0338	-	-	-	-											
	1.1 โครงการเสริมสร้างศักยภาพด้าน การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ให้เป็นผู้นำด้านการแพทย์ดั้งเดิมที่ได้รับ การยอมรับในระดับสากล 1.2 โครงการความร่วมมือด้านการแพทย์ ดั้งเดิมภายใต้กรอบความร่วมมือ 1.3 โครงการประชุมวิชาการไทย-จีนยังใช้ และการประชุมคณะกรรมการความ ร่วมมือด้านการแพทย์ไทย-จีนระหว่าง กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ทางเลือกและคณะกรรมการสาธารณสุข และการวางแผนครอบครัวเทศบาลนคร เชียงใหม่ - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) 1) จำนวนครั้งของความร่วมมือทาง วิชาการและบริการการแพทย์ดั้งเดิมของ ประเทศไทย ร่วมกับประเทศอื่น (5 ครั้ง) 2) จำนวนผลการวิจัยและนวัตกรรมที่ เผยแพร่ในกลุ่มประเทศอาเซียนและ นานาชาติ (1 เรื่อง)	14.0738	14.0738	-	-	-	-	1 ยุทธศาสตร์ ชาติด้านความ มั่นคง	2. การ ต่างประเทศ	2.4 การส่งเสริม สถานะและบทบาท ของประเทศไทยใน ประชาคมโลก	-	-	-	-	-	-	- กองวิชาการ และแผนงาน - กองการแพทย์ ทางเลือก	

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	1.4 โครงการจัดทำข้อเสนอและขับเคลื่อนกฎหมายให้เป็นรายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยและมวลมนุษยชาติ - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) มีข้อมูลและเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับสุขภาพด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านที่มี ความสมบูรณ์ในทุกมิติ ครบทั้ง 4 ภูมิภาคของไทย เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมและรักษามรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม (1 ฉบับ)	6.9600	6.9600	-	-	-	-	1 ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง	2. การต่างประเทศ	2.4 การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก	-	-	-	-	-	-	- กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย
	แผนงานที่ 14 การพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมด้านสุขภาพ	24.9040	24.9040	-	-	-	-										
	1. โครงการพัฒนางานวิจัย/นวัตกรรมผลิตภัณฑ์สุขภาพและเทคโนโลยีทางการแพทย์	24.9040	24.9040	-	-	-	-										
	1.1 โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาสู่การสร้างคุณค่าและมูลค่าในระบบสุขภาพไทยและเศรษฐกิจชาติ ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) จำนวนองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ (5 รายการ)	4.63200	4.63200	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี	13.3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย	-	-	-	-	-	-	- กองคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและแพทย์พื้นบ้านไทย

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์ต่อการพัฒนา		
	1.2 โครงการยกระดับองค์ความรู้ทาง การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก เพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยและนวัตกรรมที่ช่วย ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนทุกช่วงวัย <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> จำนวนองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ที่ได้รับการ รวบรวมและถ่ายทอด เพื่อให้เกิดการ กำหนดกรอบงานวิจัยด้านการแพทย์แผน ไทยและการแพทย์ทางเลือก ที่มุ่งเป้าใน การแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชน (ไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง)	8.7890	8.7890	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ ด้านการสร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	23 การ วิจัยและ พัฒนา นวัตกรรม	23.2 การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม ด้านสังคม	1. การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	4. ไทยเป็น ศูนย์กลาง ทาง การแพทย์ และสุขภาพ มูลค่าสูง	2. องค์ความรู้ ด้านการแพทย์ และสาธารณสุข มีศักยภาพเอื้อ ต่อการสร้าง มูลค่าเพิ่มใน สินค้าและ บริการทางสุขภาพ	2.1 มูลค่าการ นำเข้าครุภัณฑ์ ทางการแพทย์ ลดลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 (20,000 ล้าน บาท) เมื่อสิ้นสุด แผน	4.4 สร้างระบบ นิเวศการวิจัยให้เอื้อ ต่อการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาต่อยอด	4. ส่งเสริมการวิจัย ในเทคโนโลยีและ นวัตกรรม ให้สอดคล้อง กับความต้องการ ในอุตสาหกรรม เป้าหมาย	- โรงพยาบาล ไทยและ การแพทย์ ผสมผสาน
	1.3 แผนงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือกที่ขอผ่านกองทุน ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (วนน.) <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> จำนวนองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ที่ได้รับการพัฒนา ให้เป็นผลงานวิจัยเพื่อการต่อยอดและใช้ ประโยชน์ (14 เรื่อง)	11.4830	11.4830	-	-	-	-	2. ยุทธศาสตร์ ด้านการสร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	23. การ วิจัยและ พัฒนา นวัตกรรม	23.2 การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม ด้านสังคม	1. การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	4. ไทยเป็น ศูนย์กลาง ทาง การแพทย์ และสุขภาพ มูลค่าสูง	2. องค์ความรู้ ด้านการแพทย์ และสาธารณสุข มีศักยภาพเอื้อ ต่อการสร้าง มูลค่าเพิ่มใน สินค้าและ บริการทางสุขภาพ	2.1 มูลค่าการ นำเข้าครุภัณฑ์ ทางการแพทย์ ลดลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 (20,000 ล้าน บาท) เมื่อสิ้นสุด แผน	4.4 สร้างระบบ นิเวศการวิจัยให้เอื้อ ต่อการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาต่อยอด	4. ส่งเสริมการวิจัย ในเทคโนโลยีและ นวัตกรรม ให้สอดคล้อง กับความต้องการ ในอุตสาหกรรม เป้าหมาย	- โรงพยาบาล ไทยและ การแพทย์ ผสมผสาน

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง										หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา						
2. เรือง พัฒนาบริการการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรในระบบบริการสุขภาพที่เป็นเลิศ และการรับมือกับความต้องการทางสุขภาพของประเทศ (SMART Service)																		
	รวม	309.3472	165.1571	144.1901														
	แผนงานที่ 6 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพ (Service Plan)	309.3472	165.1571	144.1901	-	-	-											
	1. โครงการพัฒนาระบบบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์	309.3472	165.1571	144.1901	-	-	-											
	1.1 โครงการพัฒนารูปแบบบริการเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดบริการทางการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) 1) ร้อยละของประชาชนที่มีรับบริการในระดับปฐมภูมิได้รับการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (ร้อยละ 40) 2) ร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยโรคตลอดเลือดสมอง อัมพฤกษ์ อัมพาตระยะกลาง (Intermediate Care) ที่ได้รับการดูแลด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก (Community base) (ร้อยละ 10) 3) ร้อยละของผู้ป่วยที่มีการวินิจฉัยระยะประคับประคอง (Palliative care) ที่ได้รับบริการด้วยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเพิ่มขึ้น (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5)	17.3349	17.3349	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี	13.3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย	3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม	4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง	3 ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ	3.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนต่อค่าใช้จ่ายสุขภาพทั้งหมดไม่เกินร้อยละ 12	5.2 พัฒนากลไกกำกับดูแลและบริหารจัดการค่าบริการ	6 ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชนให้สูงขึ้น	- สถาบันการแพทย์แผนไทย - กองการแพทย์ทางเลือก	

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	1.2 โครงการพัฒนามาตรฐานการผลิตยาสมุนไพรและสร้างการยอมรับและความเชื่อมั่นของยาสมุนไพร <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> 1) ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ป่วยนอกที่ได้รับการส่งจ่ายยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ (ร้อยละ 3) 2. ร้อยละของมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 2)	6.5805	6.5805	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	13. การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี	13.3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย	3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและเป็นธรรม	4 ไทยเป็นศูนย์กลางทาง การแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง	3 ประชาชนได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ	3.1 สัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนต่อค่าใช้จ่ายสุขภาพทั้งหมดไม่เกินร้อยละ 12	5.2 พัฒนากลไกกำกับดูแลและบริหารจัดการค่าบริการ	6 ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชนให้สูงขึ้น	- สถาบัน การแพทย์แผนไทย
	1.3 โครงการยกระดับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อลดอันตรายจากยาเสพติดอย่างบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และระบบสุขภาพชุมชน <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> จำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูพิษยาเสพติดได้รับการดูแลสุขภาพด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกอย่างบูรณาการร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน (1,000 ราย)	16.2372	16.2372	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี	13.3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย	3. การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและเป็นธรรม	4. ไทยเป็นศูนย์กลางทาง การแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง	1. ไทยมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจจากสินค้าและบริการสุขภาพ	1.1 สัดส่วนมูลค่าเพิ่มสินค้าและบริการสุขภาพต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอยู่ที่ร้อยละ 1.7	2.3 พัฒนาระบบบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพรูปแบบใหม่	6. ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชนให้สูงขึ้น	- สถาบัน การแพทย์แผนไทย - โรงพยาบาล การแพทย์ผสมผสาน
	1.4 โครงการยกระดับโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ผสมผสานสู่ความเป็นเลิศ (งบดำเนินงาน งบลงทุนครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง) <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> จำนวนศูนย์บริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่มีการก่อสร้าง (6 แห่ง)	125.0045	125.0045	-	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	13 การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี	13.3 การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัย	3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและเป็นธรรม	4 ไทยเป็นศูนย์กลางทาง การแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง	2 องค์ความรู้ด้านการแพทย์และสาธารณสุขมีศักยภาพเอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มในสินค้าและบริการทางสุขภาพ	2.1 มูลค่าการนำเข้าครุภัณฑ์ทางการแพทย์ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 (20,000 ล้านบาท) เมื่อสิ้นสุดแผน	4.4 สร้างระบบนิเวศการวิจัยให้เอื้อต่อการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาต่อยอด	4. ส่งเสริมการวิจัยในเทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้สอดคล้องกับความต้องการในอุตสาหกรรมเป้าหมาย	- โรงพยาบาล การแพทย์แผนไทย การแพทย์ผสมผสาน

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง										หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา						
	1.5 โครงการบริหารจัดการการดำเนินงาน ของหน่วยบริการในสังกัดกรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ (โรงพยาบาล การแพทย์แผนไทยและการแพทย์ ผสมผสาน และกองการแพทย์ทางเลือก)	144.1901	-	144.1901	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ พัฒนาและ เสริมสร้าง ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	13 การ เสริมสร้าง ให้คนไทย มีสุขภาพ ที่ดี	13.3 การพัฒนา ระบบบริการ สุขภาพที่ทันสมัย	3 การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	4 ไทยเป็น ศูนย์กลาง ทางการ การแพทย์ และสุขภาพ มูลค่าสูง	2 องค์ความรู้ ด้านการแพทย์ และสาธารณสุข มีศักยภาพเอื้อ ต่อการสร้าง มูลค่าเพิ่มใน สินค้าและ บริการทางสุขภาพ	2.1 มูลค่าการ นำเข้าครุภัณฑ์ ทางการแพทย์ ลดลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 (20,000 ล้าน บาท) เมื่อสิ้นสุด แผน	4.4 สร้างระบบ นิเวศการวิจัยให้เอื้อ ต่อการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาต่อยอด	4. ส่งเสริมการวิจัย ในเทคโนโลยี และการนวัตกรรม ให้ สอดคล้องกับความต้องการใน อุตสาหกรรม เป้าหมาย	- โรงพยาบาล การแพทย์แผน ไทยและ การแพทย์ ผสมผสาน - กองการแพทย์ ทางเลือก	
3. เรื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการแพทย์แผนไทย นวดไทย สมุนไพรไทย การแพทย์ทางเลือก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตประชาชน (SMART Wisdom)																		
	รวม	285.6148	262.9986	22.6162	-	-	-											
	แผนงานที่ 9 อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และ แพทย์แผนไทย	285.6148	262.9986	22.6162	-	-	-											
	1. โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง สุขภาพและการแพทย์	285.6148	262.9986	22.6162	-	-	-											
	1.1 โครงการส่งเสริมความสามารถใน การแข่งขันและขยายช่องทางการตลาด ผลิตภัณฑ์สมุนไพร - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) 1) จำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับการ พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ระดับพรีเมียม (50 รายการ) 2) จำนวนมีการส่งเสริมช่องทางการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับพรีเมียม ทั้งในและต่างประเทศ (3 ช่องทาง)	4.6375	4.6375	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ สร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	8. ผู้ ประกอบ การและ วิสาหกิจ ขนาดกลาง และขนาด ย่อมยุคใหม่	8.4 การสร้าง ระบบนิเวศที่เอื้อต่อ การดำเนินธุรกิจ ของผู้ประกอบการ และวิสาหกิจขนาด กลางและขนาด ย่อมยุคใหม่	1 การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	1 ไทยเป็น ประเทศชั้น นำด้านสินค้า เกษตรและ เกษตรประ รูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของ สินค้าเกษตรและ เกษตรแปรรูป สูงขึ้น	1.1 ผลิตภัณฑ์ มวลรวมใน ประเทศสาขา เกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1 ส่งเสริมให้มีการ พัฒนาและทำธุรกิจ ผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูปมูลค่าเพิ่มสูง ที่มีศักยภาพทาง การตลาดในอนาคต	1 ส่งเสริมให้เกิด การลงทุน อุตสาหกรรม เป้าหมายและ บริการแห่งอนาคต ในพื้นที่อีอีซี	- กองสมุนไพร เพื่อเศรษฐกิจ	
	1.2 โครงการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ สมุนไพรสู่สินค้าพรีเมียม - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) 1) จำนวนผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่ได้รับการ พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ระดับพรีเมียม (50 รายการ) 2) จำนวนมีการส่งเสริมช่องทางการ จำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพรระดับพรีเมียม ทั้งในและต่างประเทศ (3 ช่องทาง)	4.6350	4.6350	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ สร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	3 การเกษตร	3.3 เกษตรชีวภาพ	1 การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	1 ไทยเป็น ประเทศชั้น นำด้านสินค้า เกษตรและ เกษตรแปรรูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของ สินค้าเกษตรและ เกษตรแปรรูป สูงขึ้น	1.1 ผลิตภัณฑ์ มวลรวมใน ประเทศสาขา เกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1 ส่งเสริมให้มีการ พัฒนาและทำธุรกิจ ผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูปมูลค่าเพิ่มสูง ที่มีศักยภาพทาง การตลาดในอนาคต	1 ส่งเสริมให้เกิด การลงทุน อุตสาหกรรม เป้าหมายและ บริการแห่งอนาคต ในพื้นที่อีอีซี	- กองสมุนไพร เพื่อเศรษฐกิจ	

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยอาที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	1.3 โครงการขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้าน สมุนไพร และพัฒนาอุตสาหกรรมตลอด ห่วงโซ่มูลค่า <u>ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> 1) จำนวนครั้งของการจัดประชุมเพื่อ ขับเคลื่อนเชิงนโยบายด้านสมุนไพรเพื่อ เศรษฐกิจ (15 ครั้ง) 2) จำนวนระบบติดตาม และประเมินผล การดำเนินการเพื่อการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านสมุนไพร (1 ระบบ) 3) จำนวนสมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์ สมุนไพรที่ใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน การพัฒนาเชิงพื้นที่และต่อยอดการพัฒนา เมืองสมุนไพรสู่การสร้างรายได้และ มูลค่าเพิ่มแก่ชุมชน (14 ชนิด/รายการ) 4) จำนวน (ร่าง) มาตรฐานสารสกัด สมุนไพรเพื่ออุตสาหกรรมสมุนไพร (5 ชนิด)	12.2612	12.2612	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้าน การสร้าง ความสามา รถในการ แข่งขัน	3 การเก ษตร	3.3 เกษตรชีวภาพ	1 การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	1 ไทยเป็น ประเทศชั้น นำด้านสินค้า เกษตรและ เกษตรแปร รูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของ สินค้าเกษตรและ เกษตรแปรรูป สูงขึ้น	1.1 ผลิตภัณฑ์ มวลรวมใน ประเทศสาขา เกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1ส่งเสริมให้มีการ พัฒนาและทำธุรกิจ ผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูปมูลค่าเพิ่มสูง ที่มีศักยภาพทาง การตลาดในอนาคต	1 ส่งเสริมให้เกิด การลงทุน อุตสาหกรรม เป้าหมายและ บริการแห่งอนาคต ในพื้นที่อีอีซี	- กองสมุนไพร เพื่อเศรษฐกิจ - กองพัฒนายา แผนไทยและ สมุนไพร
	1.4 โครงการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ สำเร็จรูปจากกัญชง กัญชา กระท่อมและ สมุนไพรเพื่อต่อยอดเชิงพาณิชย์ <u>ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> จำนวนนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปจาก กัญชง กัญชา กระท่อมและสมุนไพรเพื่อ ต่อยอดเชิงพาณิชย์ (5 ผลิตภัณฑ์)	1.3696	1.3696	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ สร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	4 อุตสาหกรรม และ บริการแห่ง อนาคต	4.1 อุตสาหกรรม ชีวภาพ	1 การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	1 ไทยเป็น ประเทศชั้น นำด้านสินค้า เกษตรและ เกษตรแปร รูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของ สินค้าเกษตรและ เกษตรแปรรูป สูงขึ้น	1.1 ผลิตภัณฑ์ มวลรวมใน ประเทศสาขา เกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1ส่งเสริมให้มีการ พัฒนาและทำธุรกิจ ผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูปมูลค่าเพิ่มสูง ที่มีศักยภาพทาง การตลาดในอนาคต	1 ส่งเสริมให้เกิด การลงทุน อุตสาหกรรม เป้าหมายและ บริการแห่งอนาคต ในพื้นที่อีอีซี	- กองพัฒนายา แผนไทยและ สมุนไพร

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง										หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาศักยภาพ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา						
	1.5 โครงการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้วยการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพร <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> จำนวนศูนย์เวลเนส (Wellness Center)/ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่ได้รับการยกระดับแบบมีส่วนร่วม และสร้างสรรค์ด้านภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์ทางเลือก และสมุนไพรที่มีคุณค่าและมูลค่าสูง (700 แห่ง)	12.4370	12.4370	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน	5 การท่องเที่ยว	5.3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย	1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม	1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	1.1 ผลผลิตมวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและทำธุรกิจผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต	6 ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชนให้สูงขึ้น	- กองการแพทย์ทางเลือก - กองสมุนไพรเพื่อเศรษฐกิจ - สถาบันการแพทย์แผนไทย - กองวิชาการและแผนงาน	
	1.6 โครงการพัฒนาและยกระดับการนวดไทย อัตลักษณ์ไทย สร้างเศรษฐกิจชุมชน <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> 1) จำนวนองค์ความรู้ด้านนวดไทยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ (5 องค์ความรู้)	15.6583	15.6583	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน	5 การท่องเที่ยว	5.3 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย	1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม	1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	1.1 ผลผลิตมวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและทำธุรกิจผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต	6 ยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตประชาชนให้สูงขึ้น	- สถาบันการแพทย์แผนไทย	
	1.7 โครงการจัดทำมาตรฐานตำรายาแผนไทย <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> 1) จำนวนตำรายาแผนไทยที่ได้รับการจัดทำมาตรฐาน (5 ตำรา)	12.0000	12.0000	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน	4 อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต	4.2 อุตสาหกรรมและการแพทย์ครบวงจร	1 การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม	1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปสูงขึ้น	1.1 ผลผลิตมวลรวมในประเทศสาขาเกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและทำธุรกิจผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าเพิ่มสูงที่มีศักยภาพทางการตลาดในอนาคต	1 ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนอุตสาหกรรมเป้าหมายและบริการแห่งอนาคตในพื้นที่อีอีซี	- สถาบันการแพทย์แผนไทย	

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	1.8 โครงการยกระดับการขับเคลื่อน กัญชา กัญชง กระเทียม เพื่อดูแลสุขภาพ ผู้ป่วยในระบบบริการสาธารณสุขและสร้าง มูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> 1) จำนวนนวัตกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร จากกัญชา กัญชง กระเทียม เพื่อดูแล สุขภาพผู้ป่วยในระบบบริการสาธารณสุข และสร้างมูลค่าเพิ่มเชิงเศรษฐกิจ (3 ผลิตภัณฑ์)	200.0000	200.0000	-	-	-	-	2 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ สร้าง ความสามารถ ในการแข่งขัน	4 อุตสาหกรรม และ บริการแห่ง อนาคต	4.2 อุตสาหกรรม การแพทย์ครบวงจร	1 การปรับ โครงสร้างภาค การผลิตและ บริการสู่ เศรษฐกิจฐาน นวัตกรรม	1 ไทยเป็น ประเทศชั้น นำด้านสินค้า เกษตรและ เกษตรแปรร รูปมูลค่าสูง	1 มูลค่าเพิ่มของ สินค้าเกษตรและ เกษตรแปรรูป สูงขึ้น	1.1 ผลิตภัณฑ์ มวลรวมใน ประเทศสาขา เกษตรเติบโต ร้อยละ 4.5 ต่อปี	2.1ส่งเสริมให้มีการ พัฒนาและทำธุรกิจ ผลิตภัณฑ์เกษตร แปรรูปมูลค่าเพิ่มสูง ที่มีศักยภาพทาง การตลาดในอนาคต	1 ส่งเสริมให้เกิด การลงทุน อุตสาหกรรม เป้าหมายและ บริการแห่งอนาคต ในพื้นที่อีอีซี	- กองพัฒนายา แผนไทยและ สมุนไพร - โรงพยาบาล การแพทย์แผน ไทยและ การแพทย์ ผสมผสาน - กองการแพทย์ ทางเลือก
	1.9 โครงการบริหารจัดการการดำเนินงาน ของกองพัฒนายาแผนไทยและสมุนไพรให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	22.6162	-	22.6162	-	-	-	3. ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ พัฒนาและ เสริมสร้าง ศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์	13 การ เสริมสร้าง ให้คนไทย มีสุขภาพ ที่ดี	13.3 การพัฒนา ระบบบริการ สุขภาพที่ทันสมัย	3 การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	4 ไทยเป็น ศูนย์กลาง ทาง การแพทย์ และสุขภาพ มูลค่าสูง	2 องค์ความรู้ ด้านการแพทย์ และสาธารณสุข มีศักยภาพเอื้อ ต่อการสร้าง มูลค่าเพิ่มใน สินค้าและ บริการทางสุขภาพ	2.1 มูลค่าการ นำเข้าครุภัณฑ์ ทางการแพทย์ ลดลงไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 (20,000 ล้าน บาท) เมื่อสิ้นสุด แผน	4.4 สร้างระบบ นิเวศการวิจัยให้เอื้อ ต่อการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาต่อยอด	4. ส่งเสริมการวิจัย ในเทคโนโลยี และนวัตกรรม ให้ สอดคล้องกับ ความต้องการใน อุตสาหกรรม เป้าหมาย	- โรงพยาบาล การแพทย์แผน ไทยและ การแพทย์ ผสมผสาน - กองการแพทย์ ทางเลือก

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง										หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8		
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา			
4. เรื่อง พัฒนางองค์กร วิชาการ บุคลากร การบริการ และการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อความเป็นเลิศและทันสมัย (SMART DTAM)																		
	รวม	146.58144	146.58144	-	-	-	-											
	แผนงานที่ 11 การพัฒนาระบบธรรมาภิบาล และองค์กรคุณภาพ	7.73314	7.73314	-	-	-	-											
	1. โครงการพัฒนางองค์กรคุณภาพ	7.73314	7.73314	-	-	-	-											
	1.1 โครงการขิดสมรรถนะองค์กรใหม่่ง ผลสัมฤทธิ์อย่างสูง <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> 1) จำนวนกระบวนการงานสำคัญของกรมฯ ที่ ลดขั้นตอนการทำงานหรือเปลี่ยนวิธีการ ทำงาน (Agile Organization) สู่อผลลัพท์ที่ มีประสิทธิภาพ (1 กระบวนงาน) 2) จำนวนระบบงานที่ได้รับการพัฒนาและ นำไปสู่การได้รับรางวัลคุณภาพการบริหาร จัดการภาครัฐ (1 ระบบ) 3) จำนวนด้านการประเมินความสุขของ บุคลากรในกรมอยู่ในระดับมีความสุขมาก (Very Happy) (4 ด้าน) 4) กรมฯ ผ่านเกณฑ์ประเมิน ITA (ร้อยละ 90) 5) กรมฯ สามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ขั้นสูง ตามเป้าหมาย (ร้อยละ 90)	4.09159	4.09159	-	-	-	-	6 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ ปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหาร จัดการภาครัฐ	20 การ บริการ ประชาชน และ ประสิทธิภาพ ภาครัฐ	20.4 การพัฒนา ระบบบริหารงาน ภาครัฐ	5 การ เสริมสร้าง ความสามารถ ของประเทศใน การรับมือกับ การ เปลี่ยนแปลง และความเสี่ยง ภายใต้บริบทโลก ใหม่	13 ไทยมี ภาครัฐที่มี คล่องตัว (เปิด กว้าง ทันสมัย โปร่งใส) และตอบ โจทย์ ประชาชน	2 ภาครัฐที่มีขีด สมรรถนะสูง คล่องตัว (เปิด กว้าง ทันสมัย โปร่งใส)	2.1 ผลการ สำรวจรัฐบาล อิเล็กทรอนิกส์ ในองค์ประกอบ ดัชนีรัฐบาล อิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีการมีส่วน ร่วมทาง อิเล็กทรอนิกส์ ดัชนีทุนมนุษย์ และดัชนีการ ให้บริการภาครัฐ ออนไลน์ ไม่เกิน อันดับที่ 40 ของ โลก และมี คะแนนไม่ต่ำกว่า 0.82	4 การสร้างระบบ บริหารภาครัฐที่ ส่งเสริมการ ปรับเปลี่ยนและ พัฒนาบุคลากร ให้ มีทักษะที่จำเป็นใน การให้บริการภาครัฐ ดิจิทัล และ ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มาตรการ ภาครัฐ โดยเอื้อต่อ การพัฒนาประเทศ	-	- กลุ่มพัฒนา ระบบบริหาร และกองวิชาการ - กองกฎหมาย - สำนักงาน เลขานุการกรม - กลุ่มตรวจสอบ ภายใน	
	1.2 โครงการเสริมสร้างบุคลากร สมรรถนะสูง (Smart Person) สำหรับ บุคลากรกรมการแพทย์แผนไทยและ การแพทย์ทางเลือก <u>- ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย)</u> ร้อยละของบุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับ การพัฒนาให้มีความพร้อมขั้นสู่ตำแหน่ง ด้านวิชาการและบริหารที่สูงขึ้น (ร้อยละ 80)	3.64155	3.64155	-	-	-	-	6 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ ปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหาร จัดการภาครัฐ	20 การ บริการ ประชาชน และ ประสิทธิภาพ ภาครัฐ	20.5 การสร้าง และพัฒนา บุคลากรภาครัฐ	3 การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	13 ไทยมี ภาครัฐที่มี ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบ โจทย์ ประชาชน	1 การบริการ ภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ (สะดวก ประหยัด ตอบโต้ ประชาชน)	1.1 ความพึง พอใจในคุณภาพ การให้บริการ ของภาครัฐ ไม่ บ่งกว่าร้อยละ 90	1 การพัฒนา คุณภาพการ ให้บริการภาครัฐ ที่ให้บริการภาครัฐ ตอบโต้ สะดวก และประหยัต์	-	- สำนักงาน เลขานุการกรม	

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	แผนงานที่ 12 การพัฒนาระบบข้อมูล สารสนเทศด้านสุขภาพ	138.8483	138.8483	-	-	-	-										
	1. โครงการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสุขภาพแห่งชาติ	138.8483	138.8483	-	-	-	-										
	1.1 โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล กลางภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย และ สมุนไพรอัจฉริยะ (งบลงทุน+งบดำเนินงาน) - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) 1) ร้อยละของจำนวนตำรับยาแผนไทยที่ ผ่านการจัดเก็บไว้ในฐานความรู้ดิจิทัล (ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 80) 2) จำนวนระบบผู้เชี่ยวชาญอัจฉริยะ (TTM Expert System) และระบบผู้ช่วยแนะนำ (Recommendation System) ที่สามารถ ประมวลผลและวิเคราะห์การนำภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทยและสมุนไพรเพื่อ นำไปใช้ประโยชน์ (1 ระบบ) 3) จำนวนฐานข้อมูลขนาดใหญ่ผลิตภัณฑ์ สมุนไพรและบริการทางการแพทย์แผนไทย (Herbal Product & Service Big Data Management) (1 ระบบ)	82.3677	82.3677	-	-	-	-	6 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ ปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหาร จัดการภาครัฐ	20 การ บริการ ประชาชน และ ประสิทธิภา วภาครัฐ	20.1 การพัฒนา บริการประชาชน	3 การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	13 ไทยมี ภาครัฐที่ ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบ โจทย์ ประชาชน	1 การบริการ ภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ (สะดวก ประหยัด ตอบโจทย์ ประชาชน)	1.1 ความพึง พอใจในคุณภาพ การให้บริการ ของภาครัฐ ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 90	3 การปรับเปลี่ยน ภาครัฐเป็นรัฐบาล ดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลใน การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนา ประเทศ	-	- กองวิชาการ และแผนงาน
	1.2 โครงการพัฒนาแพลตฟอร์มดูแล สุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและ สมุนไพรอัจฉริยะ (งบ สดช.) - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) จำนวนแพลตฟอร์มดูแลสุขภาพด้วยภูมิ ปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร อัจฉริยะ (Smart Health Care TTM) จำนวน 1 แพลตฟอร์ม	23.5035	23.5035	-	-	-	-	6 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ ปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหาร จัดการภาครัฐ	20 การ บริการ ประชาชน และ ประสิทธิภา วภาครัฐ	20.1 การพัฒนา บริการประชาชน	3. การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	13. ไทยมี ภาครัฐที่ ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบ โจทย์ ประชาชน	1. การบริการ ภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ (สะดวก ประหยัด ตอบโจทย์ ประชาชน)	1.1 ความพึง พอใจในคุณภาพ การให้บริการ ของภาครัฐ ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 90	3. การปรับเปลี่ยน ภาครัฐเป็นรัฐบาล ดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลใน การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนา ประเทศ		- กองวิชาการ และแผนงาน

แผนปฏิบัติการ	โครงการภายใต้แผนงาน/ โครงการระดับกระทรวงสาธารณสุข	งบประมาณ (บาท)						ความเชื่อมโยง									หน่วยงาน รับผิดชอบ
		วงเงินรวม	งบประมาณแผ่นดิน	รายได้ หน่วยงาน	เงินกู้		อื่นๆ	ยุทธศาสตร์ชาติ			แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13					แผนการพัฒนาพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก (EEC) แผนการพัฒนาที่ 1-8	
					ในประเทศ	ต่างประเทศ		ยุทธศาสตร์ชาติที่	แผน แม่บทา ฉบับที่	แผนย่อยที่	เป้าหมายหลักที่ (เป้าหมายหลัก ของแผน 13)	หมวดหมู่ที่	เป้าหมายระดับ หมวดหมู่ที่....	ตัวชี้วัดและค่า เป้าหมาย	กลยุทธ์การพัฒนา		
	1.3 โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาระบบ ถ่ายทอดปรัวรรตารการแพทย์แผนไทย อัจฉริยะ (งบ สดช.) - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) จำนวนต้นแบบระบบถ่ายทอดปรัวรรตารการแพทย์แผนไทยอัจฉริยะ เพื่อ อำนวยความสะดวกในการคุ้มครองและ ส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยให้ สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น (1 ต้นแบบ)	28.9771	28.9771	-	-	-	-	6 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ ปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหาร จัดการภาครัฐ	20. การ บริการ ประชาชน และ ประสิทธิภา พภาครัฐ	20.1 การพัฒนา บริการประชาชน	3 การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	13 ไทยมี ภาครัฐที่ ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบ โจทย์ ประชาชน	1 การบริการ ภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ (สะดวก ประหยัด ตอบโจทย์ ประชาชน)	1.1 ความพึง พอใจในคุณภาพ การให้บริการ ของภาครัฐ ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 90	3 การปรับเปลี่ยน ภาครัฐเป็นรัฐบาล ดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลใน การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนา ประเทศ	-	- กองวิชาการ และแผนงาน
	1.4 โครงการดูแลระบบคอมพิวเตอร์และ เข้าเครือข่ายสื่อสารความเร็วสูง กรมการ แพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ปีงบประมาณ 2567 - ชื่อตัวชี้วัดระดับโครงการ (ค่าเป้าหมาย) 1) ระดับความพร้อมของกรมการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกในการ เป็นรัฐบาลดิจิทัล หน่วยงานภาครัฐ (Digital Government Readiness Framework) (ระดับ 4 ภายในปี 2570) 2) ระดับความสำเร็จในการพัฒนากรมสู่ องค์กรดิจิทัลตามมาตรฐานสากล (PMQA 4.0 ระดับ Significance และ ISO 29110)	4.0000	4.0000	-	-	-	-	6 ยุทธศาสตร์ ชาติ ด้านการ ปรับสมดุลและ พัฒนาระบบ การบริหาร จัดการภาครัฐ	20. การ บริการ ประชาชน และ ประสิทธิภา พภาครัฐ	20.1 การพัฒนา บริการประชาชน	3 การมุ่งสู่ สังคมแห่ง โอกาสและความ เป็นธรรม	13 ไทยมี ภาครัฐที่ ทันสมัย มี ประสิทธิภาพ และตอบ โจทย์ ประชาชน	1 การบริการ ภาครัฐ มีคุณภาพ เข้าถึงได้ (สะดวก ประหยัด ตอบโจทย์ ประชาชน)	1.1 ความพึง พอใจในคุณภาพ การให้บริการ ของภาครัฐ ไม่ น้อยกว่าร้อยละ 90	3 การปรับเปลี่ยน ภาครัฐเป็นรัฐบาล ดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลใน การบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนา ประเทศ	-	- กองวิชาการ และแผนงาน
แผนงานบุคลากรภาครัฐ		143.3359	143.3359	-	-	-	-										
รายจ่ายประจำขั้นต่ำ/ จำเป็น รายการผูกพัน (ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่า โทรศัพท์ ค่าเช่ารถ ฯลฯ)		49.5806	49.5806	-	-	-	-										
กองทุนภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย		120.0000	120.0000														
รวมทั้งสิ้น		1,156.6003	989.7940	166.8063	-	-	-										

หมายเหตุ	กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ดำเนินการภายใต้งบประมาณจากแหล่งงบประมาณ ดังนี้		
1. งบประมาณกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	เป็นเงิน	925.8304 ล้านบาท	(ค่าของงบประมาณ)
2. กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	เป็นเงิน	11.483 ล้านบาท	(Pre-Ceiling)
3. กองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	เป็นเงิน	52.48 ล้านบาท	
4. เงินบำรุงของหน่วยงานในสังกัดกรม	เป็นเงิน	166.81 ล้านบาท	

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2561.
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่ 13 ก ลงวันที่ 7 มีนาคม 2561
- กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2564) แผนปฏิบัติการด้านสุขภาพโลก พ.ศ. 2564-2570
(Thailand Global Health Action Plan 2021-2027) (ม.ป.ท.)
- กองวิชาการและแผนงาน กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2565) แผนปฏิบัติราชการ
ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (เอกสารออนไลน์)
<https://drive.google.com/file/d/1L7HJH8nIvXsS-loxtvTvsjo8ZpKiau/view> (เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2566)
- คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ. (2566) แผนปฏิบัติการด้านสมุนไพรแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2566-2570.
(เอกสารออนไลน์) <https://www.dtamoph.go.th/index.php/th/download/9995-dl0146.html> (เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2566)
- ประกาศ เรื่อง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2570). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ 140 ตอนที่ 21 ก ลงวันที่ 20 มีนาคม 2566.
- ประกาศ เรื่อง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561-2580).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนที่ 47 ก ลงวันที่ 11 เมษายน 2562.
- ประกาศ เรื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่มที่ 139 ตอนที่ 258 ง ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565.
- ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก
ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2561.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580)
(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 1410 ตอนพิเศษ 51 ง ลงวันที่ 7 มีนาคม 2566.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2566). ธรรมนูญว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565
บริษัท พิมพ์สิริพัฒนา จำกัด. นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). แผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและ
นวัตกรรมของประเทศ พ.ศ. 2566-2570. (เอกสารออนไลน์) https://pub.nstda.or.th/gov-cx/wpcontent/uploads/2022/12/Thailand_SRI_Plan_5_Years_2023-2027_Complete_Edition.pdf (เข้าถึงเมื่อ 13 ธันวาคม 2566)
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2564) แผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยว เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ
พ.ศ. 2566-2570 FIX FAST FORWARD TOURISM. (ม.ป.ท.)
- สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2566-2570
(เอกสารออนไลน์) <https://www.dga.or.th/policy-standard/policy-regulation/dga-019/dga-027/dg-plan-2566-2570/> (เข้าถึงเมื่อ 18 เมษายน 2566)
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2566) แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม
พืชกัญชงสู่เชิงพาณิชย์ (พ.ศ. 2566-2570). (เอกสารออนไลน์) http://bioie.oie.go.th/oieqrqr/uploadFile/oie586202696_1323276915.pdf
- องค์การอนามัยโลก. (2556) ยุทธศาสตร์การแพทย์ดั้งเดิมขององค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2557-2566
[WHO Traditional Medicine Strategy 2014-2023] (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, แปล).
กรุงเทพฯ : อุษาการพิมพ์. (ต้นฉบับพิมพ์ปี ค.ศ. 2013)

*****